

Spetsutbildning i musik i grundskolan

– en försöksverksamhet

Ds 2026:13

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet

SOU och Ds finns på [regeringen.se](https://www.regeringen.se) under Rättsliga dokument.

Svara på remiss

Statsrådsberedningen, SB PM 2021:1.

Information för dem som ska svara på remiss finns tillgänglig på [regeringen.se/remisser](https://www.regeringen.se/remisser).

Omslag: Regeringskansliets standard

Tryck och remisshantering: Multiply Solutions, Stockholm 2026

ISBN 978-91-525-1565-5 (tryck)

ISBN 978-91-525-1566-2 (pdf)

ISSN 0284-6012

Förord

Statsrådet Simona Mohamsson beslutade den 4 november 2025 att ge kammarrättspresidenten, numera justitieombudsmannen, Mattias Almqvist i uppdrag att biträda Utbildningsdepartementet med att ta fram ett förslag på hur spetsutbildningar i musik kan utformas och införas i grundskolan (U2025:A).

Undervisningsrådet Andreas Bhatti anställdes på deltid som ämnessakkunnig den 1 december 2025, undervisningsrådet Cecilia Hågemark anställdes på deltid som ämnessakkunnig den 1 december 2025 och juristen Sayran Khayati var anställd som ämnessakkunnig på heltid från och med den 1 december 2025 till och med den 20 maj 2026 för att biträda som sekreterare i uppdraget.

Uppdraget redovisas i denna promemoria, *Spetsutbildning i musik i grundskolan – en försöksverksamhet (Ds 2026:13)*. Uppdraget är härmed slutfört.

Stockholm i juni 2026

Mattias Almqvist

/Andreas Bhatti
Cecilia Hågemark
Sayran Khayati

Innehåll

Förord	1
Sammanfattning	9
1 Författningsförslag	11
1.1 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).....	11
1.2 Förslag till förordning om försöksverksamhet med spetsutbildning i musik i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning	12
1.3 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare	20
2 Uppdraget – utförande och redovisning	21
2.1 Uppdraget.....	21
2.2 Inventering av behov och förutsättningar	21
2.3 Promemorians disposition	22
3 Skolväsendet	25
3.1 Utbildningen inom skolväsendet ska främja barns och elevers utveckling och lärande.....	25
3.1.1 Utbildning i grundskolan.....	27
3.1.2 Bestämmelser om lärotider i grundskolan	27
3.1.3 Grundskolan är indelad i stadier.....	28
3.1.4 Elevens hemkommun ansvarar för att eleven får utbildning i grundskolan	28

3.1.5	Tester och prov i grundskolan.....	29
3.2	Lärare och fjärrundervisning.....	30
3.2.1	Legitimation och behörighet.....	30
3.2.2	Fjärrundervisning i grundskolan	31
3.3	Spetsutbildningar.....	32
3.3.1	Riksrekryterande spetsutbildning i grundskolan	32
3.3.2	Riksrekryterande spetsutbildning i gymnasieskolan	35
3.4	Särskilda varianter i gymnasieskolan	37
3.4.1	Särskilda varianter inom det estetiska området i gymnasieskolan	38
3.5	Dansarutbildning.....	39
3.5.1	Förberedande dansarutbildning i grundskolan	39
3.5.2	Yrkesdansarutbildning.....	41
3.5.3	Gemensamma bestämmelser om förberedande dansarutbildning och yrkesdansarutbildning	42
3.6	Bemyndiganden om försöksverksamhet.....	44
4	Utbildningskedjan inom musik.....	45
4.1	Musik i grundskolan.....	45
4.1.1	Musikämnet i grundskolan	45
4.1.2	Musikklasser och musikprofiler	45
4.2	Musikutbildning i gymnasieskolan.....	48
4.2.1	Estetiska programmet.....	48
4.2.2	Särskild variant inom estetiskt område.....	48
4.2.3	Riksrekryterande estetisk spetsutbildning i musik.....	49
4.3	Högre utbildning inom musikområdet	50
4.3.1	Musikhögskolor	50
4.3.2	Andra lärosäten med musikutbildningar	50
4.3.3	Ämnesläraryrkesutbildningar i musik.....	51
4.4	Kulturskolan och annan musikverksamhet utanför skolväsendet.....	52

4.4.1	Kulturskolan	52
4.4.2	Folkhögskolor med konstnärlig utbildning inom musik	53
4.4.3	Yrkeshögskoleutbildningar inom musik.....	53
4.4.4	Trossamfundens musikverksamhet	53
4.4.5	Annan frivillig musikverksamhet	54
5	Behov av och förutsättningar för spetsutbildning i musik – en inventering.....	55
5.1	Behovet av en spetsutbildning.....	55
5.1.1	Svenska musiker har svårt att konkurrera.....	55
5.1.2	Det finns ett brett men inte entydigt stöd för en spetsutbildning	56
5.2	Förutsättningar för en spetsutbildning i musik	58
5.2.1	Undervisande lärare behöver adekvat kompetens.....	58
5.2.2	Undantag från kravet på legitimation kan vara motiverat	58
5.2.3	Fjärrundervisning kan främja likvärdig tillgång till instrumentallärare	59
5.2.4	Det behövs ändamålsenliga lokaler och adekvat utrustning för god kvalitet i utbildningen.....	60
5.2.5	Samverkan gynnar utbildningen	60
5.2.6	Det behövs statliga medel för att upprätthålla kvalitet och likvärdighet.....	61
5.2.7	Tidpunkten för utbildningens start är en central fråga.....	61
5.2.8	Undervisningen bör vara helhetsinriktad och hållbar.....	63
5.2.9	Flera samrådsdeltagare framhåller behovet av omfattande undervisningstid	65
5.2.10	Spetsutbildningens behöver ha ett innehåll som främjar musikalisk och spelteknisk utveckling.....	66
6	Utgångspunkter och rättsliga förutsättningar för försöksverksamheten.....	69

6.1	Övergripande utgångspunkter för försöksverksamhetens utformning.....	69
6.2	Ett särskilt bemyndigande behövs för försöksverksamheten.....	71
7	Utbildningens innehåll och omfattning.....	73
7.1	Syftet med spetsutbildningar i musik i grundskolan.....	73
7.2	Spetsutbildningen i musik ska få bedrivas från olika startpunkter i grundskolan.....	75
7.3	Behörighet och urval till spetsutbildningen.....	77
7.4	Ett nytt särskilt ämne ska ersätta ämnet musik.....	79
7.4.1	Ämnet musik spets och dess kursplan.....	79
7.4.2	Undervisningstid och individuell undervisning	82
7.5	Spetsutbildningen i musik ska få ha andra lärotider.....	86
7.6	Fjärrundervisning för individuell instrumentalundervisning	87
8	Kompetenskrav för lärare i försöksverksamheten	91
8.1	Alternativa kompetenskrav för undervisning i ämnet musik spets.....	91
8.2	Möjlighet till anställning utan tidsbegränsning	95
8.3	Ansvar för undervisningen.....	96
9	Försöksverksamhetens förutsättningar och ramar.....	99
9.1	Skolverket ska besluta om deltagande i försöksverksamheten.....	99
9.2	Försöksverksamhetens omfattning, antal platser och geografiska spridning	102
9.3	Vid en eventuell permanentning bör tillstånd krävas för att få bedriva utbildningen	104
10	Finansiering med statsbidrag	105

10.1	Ett riktat statsbidrag ska införas	105
10.2	Statsbidraget ska få användas för att starta, bedriva och utveckla spetsutbildningen	106
10.3	Storleken på statsbidraget – skillnader i kostnadsstruktur mellan låg-, mellan- och högstadiet.....	107
10.4	Närmare bestämmelser om statsbidraget	108
11	Uppföljning och utvärdering av försöksverksamheten...	113
12	Ikraftträdande	115
13	Konsekvenser av förslagen.....	117
13.1	Utgångspunkter och underlag för konsekvensanalysen.....	117
13.2	Konsekvenser för barn och elever.....	118
13.3	Konsekvenser för likvärdighet och tillgång till utbildning	120
13.4	Konsekvenser för kommunala huvudmän.....	122
13.5	Konsekvenser för enskilda huvudmän och företag.....	124
13.6	Konsekvenser för staten och statliga myndigheter.....	125
13.7	Ekonomiska konsekvenser och finansiering	126
13.7.1	Övergripande ekonomiska konsekvenser	126
13.7.2	Kostnader för statsbidraget	127
13.7.3	Kostnader för Skolverket	135
13.7.4	Samlad bedömning av statens kostnader och finansiering.....	137
13.8	Konsekvenser för rektorer, lärare och annan skolpersonal.....	137
13.9	Konsekvenser för det svenska musiklivet.....	139
13.10	Konsekvenser för Sveriges internationella åtaganden.....	141
13.11	Alternativa lösningar och viktiga ställningstaganden	142
13.12	Ikraftträdande och informationsinsatser	144

13.13 Övriga konsekvenser.....	145
14 Författningskommentar	147
14.1 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)	147
Bilaga 1 Uppdrag att utreda hur spetsutbildningar i musik kan utformas och införas i grundskolan (U2025/02147)	149

Sammanfattning

I promemorian lämnas förslag om hur en försöksverksamhet med spetsutbildning i musik kan utformas och införas i grundskolan. Förslagen syftar till att ge barn och unga goda förutsättningar att utveckla sin begåvning inom musikområdet. Genom en spetsutbildning i musik kan elever redan i grundskolan få en musikalisk utbildning av hög kvalitet som lägger grunden för framtida studie- och yrkesval inom musikområdet.

För att uppnå syftet med spetsutbildningen bedöms kvalificerad individuell instrumentalundervisning utgöra en nyckelfaktor. Elever som går en spetsutbildning i musik ska därför tillförsäkras ett bestämt antal timmar individuell instrumentalundervisning. Vidare behövs ett särskilt ämne för spetsutbildningen. Genom ett särskilt ämne som utformas utifrån spetsutbildningens behov skapas förutsättningar för det fördjupade kunnande som utbildningen syftar till att ge. Det nya ämnet, musik spets, föreslås ersätta grundskoleämnet musik för elever som deltar i spetsutbildningen. För att ytterligare stärka förutsättningarna för elevernas kunskaps- och färdighetsutveckling föreslås det nya ämnet ges mer undervisningstid än grundskoleämnet musik.

Till spetsutbildningen i musik ska bara de elever få antas som vid en samlad bedömning har uppvisat godtagbara förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Färdighetsprov ska utgöra villkor för antagning och grund för urval mellan sökande till spetsutbildningen i musik. Spetsutbildningarna i musik föreslås få starta i årskurs 1 eller årskurs 5.

Det kan vara svårt att förutsäga vad en ny utbildning kommer att innebära. För att hantera detta ska spetsutbildningar i musik i grundskolan genomföras inom ramen för en försöksverksamhet som följs upp och utvärderas. Det är nödvändigt att ta reda på hur försöksverksamheten har fungerat i olika avseenden innan eventuella

beslut om permanentning av verksamheten fattas. En försöksverksamhet behöver begränsas avseende såväl varaktighet som omfattning. Högst 15 utbildningar föreslås därför få ingå i försöksverksamheten. Det totala antalet platser på dessa utbildningar föreslås vara maximalt 450 i varje årskurs. Försöksverksamheten föreslås sammanlagt pågå under 12 år.

För att säkerställa kvalitet och likvärdighet i spetsutbildningarna över hela landet bör försöksverksamheten finansieras med statliga medel. Därför föreslås ett riktat statsbidrag som de huvudmän för grundskolan som deltar i försöksverksamheten med spetsutbildning i musik kan ansöka om hos Skolverket.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs att 29 kap. 23 § skollagen (2010:800) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

29 kap. 23 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om försöksverksamhet inom skolväsendet. I sådana föreskrifter får undantag göras från organisatoriska bestämmelser i denna lag.

Undantag får göras även från andra bestämmelser i denna lag för att möjliggöra en försöksverksamhet med sådan utbildning i gymnasieskolan som inte utgörs av utbildning på nationella program eller introduktionsprogram.

Undantag får göras även från andra bestämmelser i denna lag för att möjliggöra en försöksverksamhet med

1. *spetsutbildning i musik i grundskolan, eller*

2. sådan utbildning i gymnasieskolan som inte utgörs av utbildning på nationella program eller introduktionsprogram.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

1.2 Förslag till förordning om försöksverksamhet med spetsutbildning i musik i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Denna förordning innehåller bestämmelser om dels en försöksverksamhet med spetsutbildning i musik i grundskolan, dels statsbidrag för sådan utbildning

Förordningen är meddelad med stöd av 29 kap. 23 § skollagen (2010:800).

2 § Med spetsutbildning avses i denna förordning en utbildning inom grundskolans årskurs 1–10 som inrymmer fördjupning inom musik.

Syftet med spetsutbildningen är, utöver vad som följer av 10 kap. 2 § skollagen (2010:800), att ge eleverna möjlighet att nå så långt som möjligt i sin utveckling av kunskaper och färdigheter inom musik.

3 § Statens skolverk får inför läsåret 2028/29 besluta att huvudmän för grundskolan får delta i försöksverksamheten enligt denna förordning när det gäller årskurserna 1–10 eller 5–10.

En huvudman som deltar i försöksverksamheten får anta elever till spetsutbildning med start i årskurs 1 eller 5 vid tre på varandra följande antagningsomgångar, med början inför läsåret 2028/29.

4 § Statens skolverks beslut om deltagande i försöksverksamheten får avse högst 15 utbildningar. Varje år får högst 30 elever påbörja en av utbildningarna.

Utbildningens innehåll och omfattning

5 § Spetsutbildningen ska utformas så att den inrymmer fördjupning inom musik.

6 § Undervisningen ska omfatta de ämnen som anges i 10 kap. 4 § skollagen (2010:800) med undantag för ämnet musik som ska ersättas med ämnet musik spets.

Undervisningstiden i ämnet musik spets ska i

1. årskurs 1–4 vara 126 timmar per läsår, varav 24 timmar ska avse individuell instrumentalundervisning,
2. årskurs 5–7 vara 186 timmar per läsår, varav 36 timmar ska avse individuell instrumentalundervisning, och
3. årskurs 8–10 vara 250 timmar per läsår, varav 48 timmar ska avse individuell instrumentalundervisning.

Läsår och skoldag

7 § Läsåret får ha högst 240 dagar, varvid obligatorisk verksamhet får omfatta högst 190 dagar per läsår samt 6 timmar per dag i årskurs 1–3 och 8 timmar per dag i årskurs 4–10.

Huvudmannen får besluta att elevernas skolarbete ska förläggas till annan tid än vad som gäller enligt 3 kap. 2–4 §§ skolförordningen (2011:185).

Behörighet

8 § Till spetsutbildningen får bara de elever antas som vid en samlad bedömning har uppvisat godtagbara förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Ett färdighetsprov i musik ska ligga till grund för bedömningen.

Elever får antas till samtliga årskurser i spetsutbildningen i mån av plats.

Urval

9 § När antalet platser är färre än antalet sökande ska färdighetsprovet enligt 8 § första stycket utgöra grund för urval mellan de sökande.

Placering vid en skolenhet

10 § Bestämmelserna i 10 kap. 30 och 31 §§ skollagen (2010:800) om placering vid en skolenhet gäller inte elever i spetsutbildning.

Lärare

11 § Lärare som inte uppfyller kraven i 2 kap. 13 § skollagen (2010:800) får trots det bedriva undervisning i ämnet musik spets. En sådan lärare ska

1. vara lämplig att bedriva undervisningen, och
2. ha uppvisat en hög konstnärlig skicklighet inom musik.

En lärare som bedriver undervisning i ämnet musik spets har ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver. En sådan lärare får också anställas utan tidsbegränsning.

Fjärrundervisning

12 § Fjärrundervisning får användas vid individuell instrumentalundervisning i årskurs 5–10.

Ansökan om att få delta i försöksverksamheten

13 § En ansökan om att få delta i försöksverksamheten enligt denna förordning ska lämnas in till Statens skolverk. Ansökan får överföras elektroniskt till Skolverket.

14 § Ansökan ska innehålla

1. uppgift om den sökande avser att bedriva spetsutbildning som omfattar årskurs 1–10 eller 5–10,
2. en redogörelse för det färdighetsprov som den sökande avser att tillämpa som villkor för antagning och grund för urval,
3. uppgift om vilka lärarresurser som ska användas för undervisning i ämnet musik spets,
4. uppgift om vilka lokaler och vilken utrustning som ska användas för undervisning i ämnet musik spets,
5. uppgift om den sökande avser att använda fjärrundervisning, och
6. uppgift om hur många platser som ansökan avser.

Villkor för deltagande

15 § För att Statens skolverk ska besluta att en huvudman får delta i försöksverksamheten krävs att

1. den sökande har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för spetsutbildningen,

2. spetsutbildningen bedöms bidra till det i 2 § angivna syftet med utbildningen,

3. utbildningen är av god kvalitet,

4. den sökande har tillgång till lärarresurser, lokaler och utrustning som behövs för att bedriva utbildningen, och

5. uppställda behörighetskrav och urvalsgrunder uppfyller kraven i 8 och 9 §§.

Skolverket ska vid beslut om deltagande i försöksverksamheten beakta geografisk spridning av utbildningarna.

Beslutet om deltagande i försöksverksamheten ska gälla för tre antagningsomgångar.

16 § Beslutet om deltagande i försöksverksamheten ska innehålla uppgifter om

1. vid vilken skolenhet spetsutbildningen ska anordnas,

2. utbildningen ska omfatta årskurs 1–10 eller 5–10,

3. de villkor för antagning och grunder för urval som ska tillämpas, och

4. hur många platser som utbildningen får omfatta.

Uppföljning och utvärdering av försöksverksamheten

17 § Statens skolverk ska senast den 1 december varje år som försöksverksamheten pågår, med början 2029, redovisa omfattningen och vunna erfarenheter av försöksverksamheten till Regeringskansliet.

De huvudmän som deltar i försöksverksamheten är skyldiga att medverka i uppföljning och utvärdering av försöksverksamheten.

Statsbidrag

Förutsättningar för statsbidrag

18 § Statsbidrag får lämnas till en huvudman som deltar i försöksverksamheten enligt 3 §. Statsbidraget får användas för att starta, bedriva och utveckla kvaliteten i utbildningen.

Statsbidrag lämnas för ett bidragsår i sänder i den mån det finns tillgång på medel. Bidragsåret börjar den 1 juli.

19 § Statsbidrag får inte lämnas till en huvudman som

1. är i likvidation, är försatt i konkurs, genomgår företagsrekonstruktion eller har näringsförbud,

2. har skatte- eller avgiftsskulder eller andra skulder som har överlämnats till Kronofogdemyndigheten och som vid indrivning handläggs i allmänt mål, eller

3. har en skuld som inte betalats i rätt tid och som avser återkrav av bidrag som har lämnats av Statens skolverk.

Om huvudmannen är en enskild juridisk person, får den eller de fysiska personer som har ett väsentligt inflytande över verksamheten inte ha näringsförbud.

Med personer som har ett väsentligt inflytande avses verkställande direktör, styrelseledamot, bolagsdelägare eller aktieägare med betydande aktieinnehav samt annan person med betydande ekonomiskt intresse i företaget.

20 § Statsbidrag får inte lämnas om

1. Statens skolinspektion har fattat beslut om att återkalla huvudmannens godkännande som avser en verksamhet som omfattas av bidraget, eller

2. Statens skolinspektion har fattat beslut om att förbjuda huvudmannen att driva en verksamhet som omfattas av bidraget vidare (verksamhetsförbud).

Statsbidrag får dock lämnas om ett sådant beslut som anges i första stycket 1 eller 2 har upphävts.

21 § Statens skolverk får avslå en ansökan om statsbidrag om Skolverket enligt 29 § beslutat att kräva tillbaka eller enligt 31 § beslutat att stoppa en utbetalning av ett bidrag som tidigare beviljats den sökande på grund av omständigheter som hänför sig till den sökande eller till företrädare med väsentligt inflytande över verksamheten.

Med företrädare med väsentligt inflytande över verksamheten avses samma personer som i 19 § tredje stycket.

22 § Statsbidrag får inte lämnas för kostnader som något statligt bidrag redan har lämnats för.

Ansökan om statsbidrag

23 § En ansökan om statsbidrag ska göras skriftligen av en behörig företrädare för huvudmannen. Ansökan ska lämnas till Statens skolverk.

Ansökan ska innehålla de uppgifter och handlingar som behövs för att bedöma huvudmannens förutsättningar att få statsbidrag. Den som ansöker om bidrag ska på begäran av Skolverket lämna de uppgifter och handlingar som myndigheten behöver för att kunna pröva ansökan.

Uppgifterna i ansökan ska lämnas på heder och samvete.

Beslut om statsbidrag

24 § Statens skolverk prövar frågor om statsbidraget och betalar ut det.

Beviljat statsbidrag ska lämnas med ett belopp för varje elev som deltar i spetsutbildningen den 15 oktober under bidragsåret.

Ett beslut om statsbidrag får förenas med villkor. Villkoren ska framgå av beslutet.

Anmälningsskyldighet

25 § Den som ansöker om eller har beviljats statsbidrag enligt denna förordning ska snarast möjligt till Statens skolverk anmäla sådana ändrade förhållanden som kan påverka rätten till bidraget eller storleken på det.

Kontroll

26 § Om Statens skolverk begär det, ska huvudmannen lämna de uppgifter och handlingar som behövs för att styrka att förutsättningarna för statsbidraget är uppfyllda eller för att myndigheten ska kunna pröva frågan om återbetalningsskyldighet.

Skolverket kontrollerar att villkoren för statsbidrag som har lämnats enligt denna förordning har följts.

Skolverket får genomföra kontroll på plats.

Uppföljning och utvärdering

27 § Statens skolverk ska följa upp och utvärdera statsbidrag som har lämnats enligt denna förordning.

Den som har beviljats statsbidrag är skyldig att lämna de uppgifter som Skolverket begär för sin uppföljning och utvärdering och att i övrigt medverka i den uppföljning och utvärdering av verksamheten som bestäms av Skolverket. Detsamma gäller om någon annan myndighet har fått regeringens uppdrag att följa upp eller utvärdera bidrag enligt denna förordning.

Återbetalning och återkrav

28 § Mottagaren av statsbidrag enligt denna förordning är återbetalningsskyldig, om

1. bidraget har lämnats på felaktig grund eller med för högt belopp,
2. bidraget helt eller delvis inte har utnyttjats eller inte har använts för det ändamål det har lämnats för,
3. mottagaren inte har följt villkor som framgår av beslutet om bidrag, eller
4. mottagaren, efter förfrågan från Statens skolverk, inte har lämnat sådana uppgifter och handlingar eller medverkat i sådan uppföljning och utvärdering som avses i 27 §.

29 § Statens skolverk ska besluta att helt eller delvis kräva tillbaka ett statsbidrag, om mottagaren av bidraget är återbetalningsskyldig enligt 28 §.

Om det finns särskilda skäl för det, får Skolverket besluta att helt eller delvis avstå från återkrav.

30 § På statsbidrag som krävs tillbaka ska ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) betalas från och med den trettionde dagen efter den dag då beslutet om återkrav fattades.

Om det finns särskilda skäl för det, får Statens skolverk besluta att helt eller delvis avstå från krav på ränta.

Hinder mot utbetalning

31 § Statens skolverk ska besluta att ett beviljat statsbidrag helt eller delvis inte ska betalas ut om mottagaren av bidraget inte längre bedöms uppfylla villkoren för det eller om det finns grund för återbetalning enligt 28 §. Beslutet gäller omedelbart.

Bemyndigande

32 § Statens skolverk får meddela föreskrifter om verkställigheten av denna förordning.

Överklagande

33 § I 40 § förvaltningslagen (2017:900) finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut än beslut enligt 29 och 31 §§ får dock inte överklagas.

-
1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2027.
 2. Förordningen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2028.

1.3 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 § förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §¹

I förordningen (2011:7) om dansarutbildning finns särskilda bestämmelser om lärare på dansarutbildningen.

I förordningen (2011:398) om särskild utbildning med judiska studier i grundskolan finns särskilda bestämmelser om lärare i ämnet judiska studier.

I förordningen (0000:000) om försöksverksamhet med spetsutbildning i musik i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning finns särskilda bestämmelser om lärare i ämnet musik spets.

I gymnasieförordningen (2010:2039) finns särskilda bestämmelser om lärare som ska bedriva viss undervisning inom riksrekryterande utbildning på nationella program i gymnasieskolan.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2027.

¹ Senaste lydelse 2021:456.

2 Uppdraget – utförande och redovisning

2.1 Uppdraget

Den 4 november 2025 beslutade statsrådet Simona Mohamson att ge mig, Mattias Almqvist, i uppdrag att biträda Utbildningsdepartementet med att lämna förslag om hur spetsutbildningar i musik kan utformas och införas i grundskolan. Syftet med uppdraget är att barn ska få stimulans och förutsättningar att utveckla sina talanger så långt som möjligt inom musikområdet från de yngre åren. Att barn och unga får möjligheter att tidigt utveckla sina särskilda musikintressen är enligt uppdraget också viktigt för det svenska musiklivets återväxt och konkurrenskraft. Utbildning av hög kvalitet är enligt Musiklyftets rapport *Utbildningens betydelse för svenska musikers konkurrenskraft*¹ avgörande för återväxten till musikbranschen. Den fullständiga uppdragsbeskrivningen framgår av bilaga 1.

Tiden för när uppdraget senast ska redovisas förlängdes och bestämdes till den 22 juni 2026.

2.2 Inventering av behov och förutsättningar

Inom ramen för uppdraget har ett utåtriktat arbete som omfattat samråd, samtal och skolbesök bedrivits. Denna informationsinhämtning har både haft karaktären av samråd, som har syftat till att inhämta samlade synpunkter från berörda aktörer, och samtal, som har använts främst för att förtydliga eller fördjupa förståelsen av enskilda frågor. Skolbesöken har därutöver bidragit till

¹ Kungliga musikaliska akademien (2023). *Utbildningens betydelse för svenska musikers konkurrenskraft*.

att ge en mer konkret inblick i hur verksamheterna bedrivs i praktiken. Det som sammantaget har framkommit vid dessa kontakter har utgjort grunden för utredningens analys och bedömningar.

Samråd har genomförts med fem grundskolor som i dag bedriver någon form av musikprofil och två gymnasieskolor som bedriver spetsutbildning i musik. Dessutom har skolbesök genomförts på fyra grundskolor och tre gymnasieskolor. Vid dessa skolbesök har samtal förts med rektorer och lärare. Dessutom har samtal förts med elever vid tre skolbesök på grundskolor.

Samråd har även genomförts med Skolverket, Skolinspektionen, Kungliga musikhögskolan i Stockholm, Musikhögskolan i Malmö, Musikhögskolan Ingesund, Kungliga Musikaliska Akademien, Kulturrådet, Svensk Scenkonst, Musiksverige, Young Musicians Academy, Nationellt Centrum för Musiktalanger, Regional Musik i Sverige, Unga tankar om musik, Kulturskolerådet samt ett urval av kommunala kulturskolor. Dessutom har samråd genomförts med forskare i musikpedagogik.

Sveriges Kommuner och Regioner, Almega Utbildning, Idéburna Skolors Riksförbund, Sveriges Lärare, Sveriges Skolledare samt Sveriges Elevkårer, Sveriges Elevråd och Elevernas riksförbund har beretts möjlighet att delta i samråd men har avstått från detta.

2.3 Promemorians disposition

Promemorian inleds med ett kapitel om de generella bestämmelser som styr verksamheten i grundskolan (kapitel 3). I det nästkommande kapitlet (kapitel 4) finns en beskrivning av befintliga spetsutbildningar samt musikutbildningar och andra utbildningar inom det estetiska området. Därefter redovisas det som har framkommit i det utåtriktade arbetet som har genomförts inom ramen för uppdraget som samråd, samtal och skolbesök (kapitel 5). I det närmast följande kapitlet (kapitel 6) görs en inledande analys av erfarenheterna från samråden och en bedömning av vilka övergripande förhållanden som bör utgöra utgångspunkter för de fortsatta övervägandena om spetsutbildningens utformning. Denna inledande analys syftar till att skapa en brygga mellan det som har framkommit vid det utåtriktade arbetet och de fortsatta

övervägandena. I kapitel 7–12 redovisar jag mina förslag och i kapitel 13 förslagets konsekvenser. Kapitel 14, slutligen, innehåller en författningskommentar.

3 Skolväsendet

I detta kapitel beskrivs det svenska skolväsendet och bestämmelserna om det som är av betydelse för promemorians förslag. Beskrivningen av årskurser och stadier i grundskolan utgår från de bestämmelser om en tioårig grundskola som träder i kraft den 1 juli 2026 och börjar tillämpas den 1 juli 2028.³

3.1 Utbildningen inom skolväsendet ska främja barns och elevers utveckling och lärande

Skolväsendet regleras primärt i skollagen (2010:800). I skolväsendet ingår skolformerna förskola, grundskola, anpassad grundskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning.⁴ Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt.⁵ Elever som lätt uppfyller de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.⁶ En strävan ska vara att uppväga skillnader i

³ Riksdagen har beslutat om införande av en tioårig grundskola. Beslutet innebär att förskoleklassen ersätts med en ny årskurs 1. Lågstadiet kommer därmed att omfatta årskurs 1–4, mellanstadiet årskurs 5–7 och högstadiet årskurs 8–10. Beslutet fattades den 18 juni 2025.

⁴ 1 kap. 1 § skollagen.

⁵ 1 kap. 4 § skollagen.

⁶ 3 kap. 2 § skollagen.

barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare.⁷

I all utbildning och annan verksamhet enligt skollagen som rör barn, alltså varje människa under 18 år, ska barnets bästa vara utgångspunkt.⁸ Alla ska, oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden, ha lika tillgång till utbildning i skolväsendet om inte annat följer av särskilda bestämmelser i skollagen. Vidare ska utbildningen inom skolväsendet vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas.⁹ För varje skolform och för fritidshemmet ska gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i skollagen. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Den ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen.¹⁰

Utbildning inom skolväsendet får anordnas både av det allmänna och av enskilda.¹¹ Kommuner är huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning. En region får i viss utsträckning vara huvudman för gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning. Staten är huvudman för specialskolan och sameskolan. Enskilda får efter ansökan godkännas som huvudmän för förskola, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola och anpassad gymnasieskola. Det är i de flesta fall Skolinspektionen som handlägger sådana ansökningsärenden.¹²

⁷ 1 kap. 4 § skollagen.

⁸ 1 kap. 10 § första stycket skollagen.

⁹ 1 kap. 1, 8 och 9 §§ skollagen.

¹⁰ 1 kap. 11 § första stycket skollagen.

¹¹ 1 kap. 1 § skollagen.

¹² 2 kap. 2–5 och 7 §§ skollagen.

3.1.1 Utbildning i grundskolan

Grundskolans uppdrag

Grundskolan ska ge eleverna kunskaper och värden och utveckla elevernas förmåga att tillägna sig dessa. Utbildningen ska utformas så att den bidrar till personlig utveckling samt förbereder eleverna för aktiva livsval och ligger till grund för fortsatt utbildning. Utbildningen ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och ge en god grund för ett aktivt deltagande i samhällslivet.¹³

Utbildningens innehåll och omfattning

Den undervisningstid som eleverna minst har rätt till regleras i en timplan. Elever i grundskolan ska enligt gällande timplan för den nioåriga grundskolan under sin tid i skolformen få en total undervisningstid om minst 6 890 timmar.¹⁴ Denna minsta undervisningstid fördelas i en timplan över de ämnen som en elev i grundskolan ska få undervisning i. Undervisningen i grundskolan ska omfatta ämnena bild, engelska, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, matematik, musik, de naturorienterande ämnena biologi, fysik och kemi, de samhällsorienterande ämnena geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap, slöjd, svenska eller svenska som andraspråk och teknik. Härutöver ska det som ämnen finnas moderna språk och modersmål.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undervisningstid utöver den totala undervisningstiden och om andra avvikelser från timplanen.¹⁵

3.1.2 Bestämmelser om lärotider i grundskolan

Den obligatoriska verksamheten får enligt skollagen omfatta högst 190 dagar per läsår samt högst sex timmar per dag i årskurs 1–3 och åtta timmar per dag för årskurs 4–10. Obligatorisk verksamhet får

¹³ 10 kap. 2 § skollagen.

¹⁴ I samband med beslut om nya kursplaner för grundskolan som ska börja tillämpas den 1 juli 2028 kommer regeringen också att besluta om ny timplan.

¹⁵ Se 10 kap. 4–6 §§ skollagen och bilaga 1 till skolförordningen (2011:185).

inte förläggas till lördagar, söndagar eller andra helgdagar. Utbildningen i varje årskurs ska bedrivas under ett läsår, som består av en höst- och vårtermin. Läsåret ska ha minst 178 skoldagar och minst 12 lovdagar och börja i augusti och sluta i juni. Dagarna för höst- och vårterminens början och slut beslutas av huvudmannen.¹⁶

Elevernas skolarbete ska enligt skolförordningen förläggas måndag–fredag och vara så jämnt fördelat över dessa dagar som möjligt. Skolarbetet ska även förläggas så att eleverna så långt som möjligt får sammanhållna skoldagar.¹⁷

3.1.3 Grundskolan är indelad i stadier

Grundskolan ska från och med höstterminen 2028 ha tio årskurser¹⁸, som ska delas in i lågstadium, mellanstadium och högstadium. Lågstadiet ska bestå av årskurs 1–4, mellanstadiet av årskurs 5–7 och högstadiet av årskurs 8–10.¹⁹

Varje elev ska vid slutet av läsåret normalt flyttas till närmast högre årskurs. Rektorn får dock besluta att en elev ska flyttas till en högre årskurs än den som eleven redan tillhör eller normalt ska tillhöra, om eleven har goda förutsättningar att delta i utbildningen i den högre årskursen och elevens vårdnadshavare medger det.²⁰

3.1.4 Elevens hemkommun ansvarar för att eleven får utbildning i grundskolan

Hemkommunen ansvarar för att utbildning i grundskolan kommer till stånd för alla som enligt skollagen har rätt att gå i grundskolan och som inte fullgör sin skolgång på annat sätt. Denna skyldighet ska fullgöras genom att hemkommunen anordnar grundskola i den omfattning som krävs för att bereda utbildning för alla i kommunen som är berörda. Om det finns särskilda skäl, får hemkommunen komma överens med en annan kommun om att denna i sin grundskola ska ta emot elever vars grundskoleutbildning

¹⁶ 7 kap. 17 §, 10 kap. 3 § skollagen och 3 kap. 2 och 3 §§ skolförordningen.

¹⁷ 3 kap. 4 § skolförordningen.

¹⁸ Riksdagen har beslutat om att grundskolan ska ha tio årskurser. Lågstadiet ska bestå av årskurs 1–4, mellanstadiet av årskurs 5–7 och högstadiet av årskurs 8–10. Ändringarna träder i kraft 2026-07-01.

¹⁹ 10 kap. 3 § skollagen.

²⁰ 4 kap. 4–7 §§ skolförordningen.

hemkommunen ansvarar för.²¹ Vidare har en elev rätt att bli mottagen i en grundskola som anordnas av en annan kommun än den som ska svara för elevens utbildning, om eleven med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i den kommunens grundskola.²² En kommun får även i andra fall ta emot en elev från en annan kommun i sin grundskola efter önskemål av elevens vårdnadshavare.²³

En elev som har tagits emot i en kommuns grundskola ett visst läsår har rätt att gå kvar hela läsåret, även om de förhållanden som låg till grund för mottagandet ändras under läsåret. Om det för eleven återstår endast en årskurs, har eleven också rätt att gå kvar sista årskursen.²⁴ För fristående grundskolor gäller att de ska vara öppna för alla elever som har rätt till utbildning i grundskolan. Utbildningen får dock begränsas till att avse vissa årskurser, elever som är i behov av särskilt stöd och vissa elever som utbildningen är speciellt anpassad för.²⁵

3.1.5 Tester och prov i grundskolan

För att tester och prov ska kunna användas behöver ett undantag göras från förbudet att använda tester och prov för antagning och urval i 10 kap. 9 § skollagen. Undantag från förbudet anges i 9 kap. 25 § skolförordningen (2011:185). Enligt bestämmelsen får en huvudman som anordnar utbildning som kräver att eleverna har särskilda färdigheter i bild, idrott och hälsa, musik eller slöjd använda färdighetsprov för viss antagning och urval, på samma sätt som enligt förordningen om riksrekryterande spetsutbildning i högstadiet i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning.²⁶ Enligt 9 kap. 26 § skolförordningen får Skolinspektionen efter ansökan besluta att en huvudman i vissa fall får använda färdighetsprov i mellanstadiet. Undantag finns även för den förberedande dansarutbildningen och för riksrekryterande spetsutbildning i grundskolan (se avsnitt 3.3.1 och 3.5.1).

²¹ 10 kap. 24 § skollagen.

²² 10 kap. 25 § skollagen.

²³ 10 kap. 27 § skollagen.

²⁴ 10 kap. 24, 25, 27 och 28 §§ skollagen.

²⁵ 10 kap. 35 § skollagen.

²⁶ Förordningen (2024:675) om riksrekryterande spetsutbildning i högstadiet i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning

Efter ansökan från en huvudman får regeringen också besluta att färdighetsprov i musik får utgöra villkor för antagning och grund för urval till utbildning i en årskurs i lågstadiet om vissa villkor är uppfyllda. Beslutet ska avse en viss huvudman samt en viss skolenhet eller elevgrupp.²⁷ Det finns alltså redan vissa möjligheter att använda färdighetsprov i grundskolan, men de är begränsade och ger inte i sig stöd för den försöksverksamhet som föreslås i denna promemoria.

3.2 Lärare och fjärrundervisning

3.2.1 Legitimation och behörighet

Regler om legitimation och behörighet finns huvudsakligen i skollagen (2010:800) och i förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare (behörighetsförordningen).

Regleringen av legitimation och behörighet för lärare syftar bland annat till att säkerställa kvalitet och likvärdighet i undervisningen. Den säkerställer att undervisningen bedrivs av lärare med adekvat utbildning och ämneskompetens.

Systemet bygger på en uppdelning mellan å ena sidan lärarlegitimation och å andra sidan behörighet, vilka tillsammans avgör en lärares rätt att undervisa och utöva vissa centrala uppgifter inom skolan. Lärarlegitimationen fungerar som ett statligt godkännande av att en person uppfyller de grundläggande kraven för att verka som lärare. För att erhålla legitimation krävs en behörighetsgivande examen.²⁸

Legitimationen utfärdas av Skolverket och innebär att läraren anses ha den kompetens som krävs för yrket. Den har också rättslig betydelse i flera avseenden, inte minst eftersom den normalt är en förutsättning för att få tillsvidareanställas som lärare samt för att självständigt få sätta betyg.²⁹

Behörighet avser i stället vilka ämnen och årskurser en legitimerad lärare får undervisa i. Den bestäms utifrån lärarens utbildning och omfattar de ämnen och den skolform eller de

²⁷ 10 kap. 9 a § skollagen.

²⁸ 2 kap. 16 § skollagen.

²⁹ 2 kap. 20–22 §§ och 3 kap. 16 § skollagen.

årskurser som examen är inriktad mot.³⁰ En lärare kan därmed vara legitimerad men sakna behörighet i vissa ämnen eller för vissa årskurser. För att fullt ut uppfylla regelverkets krav krävs således både legitimation och behörighet i det aktuella undervisningsämnet.

Huvudregeln inom skolväsendet är att undervisningen ska bedrivas av legitimerade och behöriga lärare.³¹ Detta ansvar vilar ytterst på huvudmannen, medan rektorn ansvarar för den konkreta organisationen av undervisningen. Regelverket innehåller emellertid vissa undantag. Om det inte finns någon lämplig legitimerad och behörig lärare att tillgå, får en obehörig person anställas för undervisning under begränsad tid. Sådana undantag är dock tänkta att vara tillfälliga och får inte bli en permanent lösning.³²

Vidare gäller särskilda begränsningar för obehöriga lärare. De får som huvudregel inte självständigt sätta betyg, vilket i stället ska göras av en legitimerad lärare. Även i situationer där en legitimerad lärare undervisar utan att vara behörig i ett visst ämne kan det krävas att betygssättningen sker med stöd av en behörig kollega.³³

Regleringen omfattar även vissa särlösningar för särskilda lärarkategorier, såsom yrkeslärare och modersmålslärare.³⁴

3.2.2 Fjärrundervisning i grundskolan

Med fjärrundervisning avses interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är åtskilda i rum men inte i tid. Fjärrundervisning får användas endast under de förutsättningar som anges i skollagen och skolförordningen.³⁵

I grundskolan är möjligheten att använda fjärrundervisning begränsad till vissa ämnen och situationer. Fjärrundervisning får bland annat användas om det inte finns någon lärare som uppfyller kraven på legitimation och behörighet som kan bedriva undervisningen på plats, eller om elevunderlaget är otillräckligt. Fjärrundervisning får däremot inte användas i praktisk-estetiska ämnen. Detta innebär att det krävs särskilda bestämmelser om

³⁰ Förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskolelärare.

³¹ 2 kap. 13 § skollagen.

³² 2 kap. 18 och 19 §§ skollagen.

³³ 3 kap. 16 § skollagen.

³⁴ 2 kap. 18–21 §§ skollagen.

³⁵ 1 kap. 3 § och 21 kap. skollagen och 5 a kap. skolförordningen.

fjärrundervisning ska kunna användas inom ramen för en spetsutbildning i musik i grundskolan.

3.3 Spetsutbildningar

3.3.1 Riksrekryterande spetsutbildning i grundskolan

Riksrekryterande spetsutbildningar i grundskolan är till för högpresterande elever som behöver utmanas särskilt mycket i undervisningen. Spetsutbildningarna som permanentades 2024 finns i ett flertal ämnen. Med spetsutbildning avses en utbildning inom grundskolans högstadium som inrymmer en fördjupning eller breddning inom det eller de ämnen som spetsutbildningen är inriktad mot eller bedrivs i ett eller flera ämnen enligt gymnasieskolans ämnesplaner. Syftet med spetsutbildningen är, utöver vad som följer av 10 kap. 2 § skollagen, att ge eleverna möjlighet att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling.³⁶ Av förordningen (2024:675) om riksrekryterande spetsutbildning i högstadiet i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning, framgår att både kommunala och enskilda huvudmän kan bedriva riksrekryterande spetsutbildningar efter beslut av Skolverket. För läsåret 2025/26 finns det 1 124 elever registrerade på den nuvarande spetsutbildningen i grundskolan.

Utbildningens innehåll och omfattning

Den nuvarande spetsutbildningen i grundskolans högstadium ska inriktas mot något eller några av grundskoleämnena engelska, matematik, moderna språk, de naturorienterande ämnena biologi, fysik eller kemi, de samhällsorienterande ämnena geografi, historia, religionskunskap eller samhällskunskap, svenska, teckenspråk, eller teknik. Spetsutbildningen ska utformas så att dess innehåll i väsentlig utsträckning innebär en fördjupning eller breddning inom det eller de ämnen som utbildningen är inriktad mot.³⁷

³⁶ 2 § förordningen (2024:675) om riksrekryterande spetsutbildning i högstadiet i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning.

³⁷ 4 § förordningen (2024:675) om riksrekryterande spetsutbildning i högstadiet i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning.

En spetsutbildning får, utöver de ämnen som anges ovan, även innehålla undervisning som avser ett eller flera ämnen enligt gymnasieskolans ämnesplaner. I sådana fall ska rektorn för spetsutbildningen besluta att en elev ska läsa ett eller flera ämnen på en eller flera nivåer enligt gymnasieskolans ämnesplaner, om eleven har anmält önskemål om det och om rektorn bedömer att eleven har goda förutsättningar att klara studierna. Ett ämne som en elev läser enligt gymnasieskolans ämnesplan ska motsvara ett ämne som spetsutbildningen är inriktad mot.³⁸

Alla uppgifter i en riksrekryterande spetsutbildning i grundskolan, utom uppgifter som avser undervisning i sådana ämnen där undervisningen fördjupas eller breddas eller i ämnen som läses enligt gymnasieskolans ämnesplaner, får överlämnas till en annan huvudman inom grundskolan på entreprenad.³⁹

Huvudmannen i grundskolan får besluta om andra lärotider för en elev än de som anges i skolförordningen, om eleven deltar i utbildning på en nivå som ligger över den skolformen.⁴⁰

Behörighet, urval och betyg

För behörighet till spetsutbildningen ställs krav på att den sökandes kunskapsnivå i det eller de ämnen som spetsutbildningen är inriktad mot är väsentligt högre än vad som krävs för att den sökande ska uppfylla kraven för betyget A i förhållande till betygskriterierna.⁴¹

Tester och prov för att bedöma sökandes kunskaper och färdigheter i ämnet utgör villkor för antagning och grund för urval mellan sökande till utbildningen. Testerna och proven ska göra det möjligt att bedöma om den sökande har en sådan kunskapsnivå som anges i första stycket.⁴²

³⁸ 5 § förordningen (2024:675) om riksrekryterande spetsutbildning i högstadiet i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning.

³⁹ 23 kap. 12 b § skollagen och 6 § förordningen (2024:675) om riksrekryterande spetsutbildning i högstadiet i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning.

⁴⁰ 3 kap. 4 a § skolförordningen (2011:185) och 7 § förordningen (2024:675) om riksrekryterande spetsutbildning i högstadiet i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning.

⁴¹ 8 § förordningen (2024:675) om riksrekryterande spetsutbildning i högstadiet i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning.

⁴² 8 § förordningen (2024:675) om riksrekryterande spetsutbildning i högstadiet i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning.

Av elevens slutbetyg från grundskolan ska det framgå att eleven har deltagit i en spetsutbildning och vilket eller vilka ämnen utbildningen har varit inriktad mot.⁴³

Tillstånd att bedriva spetsutbildning

Ansökan om tillstånd att anordna spetsutbildning ska lämnas in till Skolverket. Ansökan ska innehålla

- en beskrivning av spetsutbildningens innehåll,
- en redogörelse för de tester och prov som den sökande avser att tillämpa som villkor för antagning och grund för urval och för hur testerna och proven gör det möjligt att bedöma om den sökande har en sådan kunskapsnivå som krävs för behörighet, och
- uppgifter om vilka lärarresurser som ska användas för undervisning på grundskolenivå och gymnasial nivå inom spetsutbildningen.⁴⁴

Skolverket beslutar om tillstånd att bedriva spetsutbildning. För att Skolverket ska lämna tillstånd att anordna spetsutbildning krävs att

- den sökande har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för spetsutbildningen,
- spetsutbildningen bedöms bidra till syftet med utbildningen,
- utbildningen är av god kvalitet, och
- uppställda behörighetskrav och urvalsgrunder uppfyller kraven i 8 § förordningen (2024:675) om riksrekryterande spetsutbildning i högstadiet i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning.

För enskilda huvudmän krävs också att godkännandet som enskild huvudman för utbildningen vid skolenheten kommer att enligt

⁴³ 9 § förordningen (2024:675) om riksrekryterande spetsutbildning i högstadiet i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning.

⁴⁴ 10–11 §§ förordningen (2024:675) om riksrekryterande spetsutbildning i högstadiet i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning.

10 kap. 23 h § andra stycket skollagen anses omfatta även sådana ämnen enligt gymnasieskolans ämnesplaner som erbjuds i spetsutbildningen, eftersom undervisningen i ämnena kommer att bedrivas av lärare som är anställda av huvudmannen och uppfyller kraven på legitimation och behörighet i 2 kap. 13 § skollagen. Tillståndet gäller för fyra antagningsomgångar.⁴⁵

Statsbidrag för spetsutbildning

Statsbidrag får lämnas till en huvudman som har fått tillstånd att bedriva spetsutbildning enligt 3 § förordningen (2024:675) om riksrekryterande spetsutbildning i högstadiet i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning, förutsatt att undervisningen bedrivs av lärare som är anställda av huvudmannen och uppfyller kraven på legitimation och behörighet i 2 kap. 13 § skollagen. Statsbidrag lämnas för ett bidragsår i sänder i den utsträckning det finns tillgång på medel.⁴⁶

Ansökan om statsbidrag lämnas till Skolverket som prövar frågor om bidraget och betalar ut det. Beviljat bidrag ska lämnas med ett belopp för varje elev som deltar i spetsutbildningen den 15 oktober under bidragsåret. Skolverket ska följa upp hur statsbidraget har använts. Statsbidraget kan under vissa omständigheter krävas tillbaka.⁴⁷

3.3.2 Riksrekryterande spetsutbildning i gymnasieskolan

Inom gymnasieskolan finns sedan 2011 riksrekryterande estetiska spetsutbildningar. Det bedrivs i dag gymnasiala estetiska spetsutbildningar inom bild och formgivning, dans, estetik och media, musik, teater och modedesign. Med riksrekrytering avses att elever från hela landet kan söka till och tas emot på utbildningen.

Enligt gymnasieförordningen ska riksrekryterande estetisk spetsutbildning beslutas för det estetiska programmet om

⁴⁵ 12 § förordningen (2024:675) om riksrekryterande spetsutbildning i högstadiet i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning.

⁴⁶ 14–15 §§ förordningen (2024:675) om riksrekryterande spetsutbildning i högstadiet i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning

⁴⁷ 16–23 §§ förordningen (2024:675) om riksrekryterande spetsutbildning i högstadiet i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning

- utbildningen efterfrågas av elever med särskilda kunskaper och färdigheter inom det ämne eller ämnesområde som utbildningen är inriktad mot,
- utbildningen är av god kvalitet,
- kostnaden för utbildningen är rimlig i förhållande till utbildningens syfte och kostnaden för annan gymnasial utbildning, och
- uppställda behörighetskrav och urvalsgrunder uppfyller kraven i 15 respektive 16 § gymnasieförordningen.

Förutom det som anges i första stycket ska det för riksrekryterande estetisk spetsutbildning finnas ett nationellt intresse av att enskilda elevers behov av kunskaper och färdigheter kan tillgodoses. Vidare krävs att

- spetsutbildningen innehåller nivåer med särskild fördjupning eller breddning inom det ämne eller ämnesområde som utbildningen är inriktad mot,
- skolenheten har ett etablerat samarbete med en högskola som erbjuder kurser⁴⁸ i det ämne eller ämnesområde som spetsutbildningen är inriktad mot, och
- spetsutbildningen gör det möjligt för en elev att utöver sina gymnasiestudier delta i kurser vid en högskola.

Det får inte finnas något eget examensmål för utbildningen.⁴⁹

Lärare som inte uppfyller kraven i 2 kap. 13 § skollagen får trots det bedriva undervisning inom den del av den riksrekryterande estetiska spetsutbildningen som ger den dess spetskaraktär. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och ha uppvisat en hög konstnärlig skicklighet inom det estetiska område som undervisningen avser.⁵⁰

Läsåret 2025/26 fanns det 1 884 elever registrerade på riksrekryterande estetisk spetsutbildning.⁵¹

⁴⁸ Tillträde till högskolekurser och betyg på sådana kurser regleras i högskoleförordningen (1993:100).

⁴⁹ 5 kap. 21 § gymnasieförordningen.

⁵⁰ 5 kap. 21 § gymnasieförordningen (2010:2039).

⁵¹ Inkommen uppgift från Skolverket, 2026-03-12.

För de riksrekryterande estetiska spetsutbildningarna lämnas inte något statsbidrag.

Riksrekryterande spetsutbildningar utöver estetiska utbildningar

Sedan 2024 finns även permanenta riksrekryterande spetsutbildningar i matematik samt i naturvetenskapliga, teknikvetenskapliga, samhällsvetenskapliga och humanistiska ämnen i gymnasieskolan. Spetsutbildningen ska innehålla nivåer med särskild fördjupning eller breddning inom det ämne eller ämnesområde som utbildningen är inriktad mot (5 kap. 21 § gymnasieförordningen [2010:2039]).

Läsåret 2025/26 fanns det 1 009 elever registrerade på riksrekryterande spetsutbildning i ämnet matematik eller i naturvetenskapliga, teknikvetenskapliga, samhällsvetenskapliga och humanistiska ämnen i gymnasieskolan.⁵²

Statsbidrag

Statsbidrag kan sökas för spetsutbildningar som avser riksrekryterande spetsutbildningar i ämnet matematik samt i naturvetenskapliga, teknikvetenskapliga, samhällsvetenskapliga och humanistiska ämnen i gymnasieskolan. Däremot utgår inte statsbidrag för riksrekryterande spetsutbildningar inom det estetiska området.

3.4 Särskilda varianter i gymnasieskolan

En särskild variant är en utbildning inom ett nationellt program där hela eller delar av det sammantagna utrymmet för, i förekommande fall, en nationell inriktning och för programfördjupning på ett nationellt program avviker från vad som annars gäller. Avvikelsen ska omfatta minst 300 gymnasiepoäng eller 300 gymnasiepoäng i anpassad gymnasieskola. På högskoleförberedande program i

⁵² Inkommen uppgift från Skolverket, 2026-05-11.

gymnasieskolan får det även finnas särskilda varianter inom det estetiska området. Utbildningen ska ha en tydlig egen identitet men i huvudsak rymmas inom examensmålen för ett program.⁵³

3.4.1 Särskilda varianter inom det estetiska området i gymnasieskolan

Förutsättningar för godkännande av särskilda varianter inom det estetiska området i gymnasieskolan

En särskild variant inom det estetiska området i gymnasieskolan ska godkännas om villkoren enligt ovan är uppfyllda och om

- utbildningen är av hög kvalitet,
- utbildningen efterfrågas av elever med särskilda färdigheter inom det estetiska området,
- kostnaden för utbildningen är rimlig i förhållande till utbildningens syfte och kostnaden för annan gymnasial utbildning, och
- huvudmannen har ställt upp behörighetskrav och urvalsgrunder enligt 7 och 8 §§ gymnasieförordningen (se nedan).⁵⁴

En huvudman kan ansöka om att en utbildning ska godkännas som särskild variant. Ansökan görs hos Skolverket. Enskilda huvudmän ska dock lämna sin ansökan till Skolinspektionen.⁵⁵

Behörighet och urval

För behörighet till en särskild variant inom det estetiska området i gymnasieskolan ställs krav på att den sökande har kunskaper i ett sådant ämne eller inom ett sådant ämnesområde som är utmärkande för varianten.⁵⁶

⁵³ 5 kap. 1 § gymnasieförordningen.

⁵⁴ 5 kap. 3 § gymnasieförordningen.

⁵⁵ 2 kap. 1 och 4 §§ skollagen samt 5 kap. 4 och 5 §§ gymnasieförordningen.

⁵⁶ 5 kap. 7 § gymnasieförordningen.

Vid urval bland behöriga sökande till en särskild variant inom det estetiska området i gymnasieskolan ska, förutom till betygen, hänsyn tas till ett prov för bedömning av den sökandes färdigheter eller kunskaper inom det ämne eller ämnesområde som den särskilda varianten är inriktad mot.⁵⁷

3.5 Dansarutbildning

Dansarutbildning består av förberedande dansarutbildning i årskurserna 4–9 i grundskolan och yrkesdansarutbildning i gymnasieskolan.

3.5.1 Förberedande dansarutbildning i grundskolan

Förberedande dansarutbildning ska syfta till att erbjuda eleverna utbildning och träning till sådan teknisk färdighet och konstnärlig uttrycksförmåga i dans att de ges förutsättningar att antas till och genomföra yrkesdansarutbildning.⁵⁸

Undervisningen ska omfatta de ämnen som anges i 10 kap. 4 § skollagen med undantag för ämnet idrott och hälsa som ska ersättas med ämnet dans. Undervisningstiden i ämnena bild och slöjd får reduceras med mer än 20 procent inom ramen för skolans val. Om ämnena bild och slöjd reduceras med mer än 20 procent ska betyg inte sättas i ämnena. Skolverket får meddela föreskrifter om avvikelser från timplanen för grundskolan i bilaga 1 till skolförordningen (2011:185).⁵⁹

Kursplan i ämnet dans och bedömningsgrunder för färdighetsprov

För den förberedande dansarutbildningen finns ett särskilt ämne, ämnet dans, som bara får användas inom dansarutbildningen. Enligt bestämmelserna får Skolverket för ämnet dans meddela föreskrifter om kursplan och betygskriterier. Skolverket får även meddela föreskrifter om bedömningsgrunder för de färdighetsprov som ska

⁵⁷ 5 kap. 8 § gymnasieförordningen.

⁵⁸ 2 § förordningen (2011:7) om dansarutbildning.

⁵⁹ 4–5 §§ förordningen (2011:7) om dansarutbildning.

utgöra grund för antagning till den förberedande dansarutbildningen. När det gäller antagning till årskurs 7 i högstadiet får Skolverket också meddela föreskrifter om kompletterande moment och bedömningsgrunder för de momenten.⁶⁰

Läsår och skoldag

Den förberedande dansarutbildningen får avvika när det gäller läsårets och skoldagens längd. Läsåret får ha högst 240 dagar, varvid obligatorisk verksamhet får omfatta högst 190 dagar per läsår och åtta timmar per dag. Vidare får huvudmannen besluta att elevernas skolarbete ska förläggas till annan tid än vad som gäller enligt 3 kap. 2–4 §§ skolförordningen (2011:185).⁶¹

Antagning och urval

Till den förberedande dansarutbildningen får bara de elever antas som

- vid färdighetsprov i dans inför jury och vid en samlad bedömning har uppvisat godtagbara förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen, och
- har genomgått en godkänd hälsoundersökning⁶².

Kompletterande moment får beaktas vid antagning till högstadiet. Elever får antas till samtliga årskurser i den förberedande dansarutbildningen.⁶³När antalet platser är färre än antalet sökande ska färdighetsprov i dans användas som urvalsinstrument.⁶⁴

⁶⁰ 6 § förordningen (2011:7) om dansarutbildning.

⁶¹ 7 § förordningen (2011:7) om dansarutbildning.

⁶² En elev får antas till dansarutbildning bara om eleven efter en hälsoundersökning, som innehållit både en allmänmedicinsk och en ortopedisk bedömning, har bedömts kunna genomföra utbildningen utan uppenbar risk för skada på elevens hälsa eller utveckling. (23 § förordningen (2011:7) om dansarutbildning.)

⁶³ 8 § förordningen (2011:7) om dansarutbildning.

⁶⁴ 9 § förordningen (2011:7) om dansarutbildning.

3.5.2 Yrkesdansutbildning

Yrkesdansutbildningen på gymnasial nivå är en utbildning som förbereder elever för en professionell karriär som dansare. Utbildningen ska syfta till att erbjuda eleverna en yrkesutbildning i klassisk balett och modern dans. Målet för yrkesdansutbildningen är att den elev som fullföljer utbildningen ska kunna uppvisa sådana färdigheter att eleven blir anställningsbar på nationella och internationella dans- och balettscener.⁶⁵ Inom yrkesdansutbildningen ska det finnas särskilt profilerade utbildningsvägar (nationella profiler). De nationella profilerna är klassisk balett och samtida dans.⁶⁶

Ämnen, examensmål och färdighetsprov

Yrkesdansutbildning ska innehålla gymnasiegemensamma ämnen i den omfattning som anges för yrkesprogrammen i bilaga 2 till skollagen. Ämnet idrott och hälsa ska dock ersättas med dansämnen. Skolverket får meddela föreskrifter om innehåll och examensmål för de nationella profilerna inom yrkesdansutbildningen, bedömningsgrunder för de färdighetsprov som ska utgöra grund för antagning samt ämnesplaner och betygskriterier för dansämnena.⁶⁷

Läsår och skoldag

Yrkesdansutbildningen får avvika när det gäller läsårets längd och skolarbetets förläggning. Läsåret får ha högst 240 dagar. Vidare får huvudmannen besluta att elevernas skolarbete ska förläggas till annan tid än vad som gäller enligt 3 kap. 3 § gymnasieförordningen.⁶⁸

⁶⁵ 12 § förordningen (2011:7) om dansutbildning.

⁶⁶ 12 a § förordningen (2011:7) om dansutbildning.

⁶⁷ 14–15 §§ förordningen (2011:7) om dansutbildning.

⁶⁸ 16 § förordningen (2011:7) om dansutbildning.

Behörighet, urval och avskiljande

För behörighet till yrkesdansarutbildning krävs förutom det som följer av 16 kap. 29, 30, 32 och 33 §§ skollagen

- godkänd hälsoundersökning⁶⁹, och
- godkänt färdighetsprov i klassisk balett eller modern nutida dans.

När antalet platser är färre än antalet behöriga sökande ska färdighetsprov i dans användas som urvalsinstrument. I de fall två eller flera sökande bedöms som likvärdiga vid färdighetsprovet ska betyg från grundskolan vara avgörande. Om det finns plats på utbildningen får nya antagningar genomföras till yrkesdansarutbildning inför det andra eller tredje läsåret.⁷⁰

Rektorn får, efter att ha inhämtat synpunkter från eleven, och i förekommande fall elevens vårdnadshavare, besluta att avskilja eleven från yrkesdansarutbildningen, om eleven saknar förutsättningar att nå målet för utbildningen. Ett sådant avskiljande får bara ske inför ett nytt läsår.⁷¹

3.5.3 Gemensamma bestämmelser om förberedande dansarutbildning och yrkesdansarutbildning

Lärare

Lärare på dansarutbildning får bedriva undervisning i dansämnen även om de inte uppfyller kraven enligt 2 kap. 13 § skollagen. En sådan lärare har ansvar för den undervisning han eller hon bedriver.

Vidare får den som ska undervisa i ett dansämne på dansarutbildning enligt förordningen (2011:7) om dansarutbildning anställas som lärare utan tidsbegränsning. Detta gäller dock bara om den sökande har tillräcklig kompetens för att undervisa i det aktuella ämnet och det finns skäl att anta att den sökande är lämplig att

⁶⁹ En elev får antas till dansarutbildning bara om eleven efter en hälsoundersökning, som innehållit både en allmänmedicinsk och en ortopedisk bedömning, har bedömts kunna genomföra utbildningen utan uppenbar risk för skada på elevens hälsa eller utveckling. (23 § förordningen (2011:7) om dansarutbildning.)

⁷⁰ 17–18 förordningen (2011:7) om dansarutbildning.

⁷¹ 20 § förordningen (2011:7) om dansarutbildning.

bedriva undervisningen. Kravet på att betyg i ämnet ska sättas tillsammans med en legitimerad lärare i de fall den undervisande läraren saknar legitimation⁷² gäller inte betyg i dansämnen på dansarutbildning.⁷³

Ansökan, behörighet, mottagande, urval och antagning

Ansökan om att antas till förberedande dansarutbildning och till en profil inom yrkesdansarutbildningen ska lämnas till rådet för dansarutbildning. Frågor om behörighet, mottagande, urval och antagning prövas av rådet för dansarutbildning. Rådet ska årligen anordna färdighetsprov i dans på varje ort där utbildningen bedrivs. Rådet utser den jury eller de juryer som ska svara för bedömningarna av färdighetsproven. Elever från hela landet ska tas emot till dansarutbildning.⁷⁴

Särskilt stöd

Bestämmelserna om särskilt stöd i 3 kap. 7–12 §§ skollagen gäller inte dansämnen enligt 4 och 14 §§ förordning (2011:7) om dansarutbildning.⁷⁵

Interkommunal ersättning

En kommun som i sin grundskola eller gymnasieskola antagit en elev från en annan kommun ska ersättas för sina kostnader för elevens utbildning av elevens hemkommun (interkommunal ersättning). Ersättningen ska motsvara anordnarens självkostnad. Kostnaden ska reduceras med erhållet statsbidrag.⁷⁶

⁷² Se 3 kap. 16 § andra stycket skollagen.

⁷³ 22 § förordningen (2011:7) om dansarutbildning.

⁷⁴ 25 och 26 §§ förordningen (2011:7) om dansarutbildning.

⁷⁵ 27 § förordningen (2011:7) om dansarutbildning.

⁷⁶ 28 § förordningen (2011:7) om dansarutbildning.

Statsbidrag

Statsbidrag får lämnas till varje huvudman som staten träffat avtal med om anordnande av förberedande dansarutbildning och yrkesdansarutbildning. Statsbidrag lämnas i mån av tillgång på medel och för ett kalenderår (bidragsår) i taget.

Statsbidrag får lämnas för de merkostnader en huvudman har för dansundervisningen, exempelvis kostnader för danslärares och ackompanjatörers löner, särskilt anpassade lokaler, lärverktyg och extra material, förstärkt elevhälsa, studie- och yrkesvägledning samt informationsinsatser. Vidare får statsbidrag lämnas för drift av elevhem. Utbetalade statsbidrag kan under vissa omständigheter krävas tillbaka.⁷⁷

3.6 Bemyndiganden om försöksverksamhet

I skollagen finns ett generellt bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om försöksverksamhet inom skolväsendet.⁷⁸ När det gäller försöksverksamhet i grundskolan är möjligheten att göra undantag från skollagen dock begränsad till organisatoriska bestämmelser.

⁷⁷ 29–27 §§ förordningen (2011:7) om dansarutbildning.

⁷⁸ 29 kap. 23 § skollagen.

4 Utbildningskedjan inom musik

4.1 Musik i grundskolan

4.1.1 Musikämnet i grundskolan

Ämnet musik i grundskolan är obligatoriskt. Ämnet har i dag i den 9-åriga grundskolan en timplan som omfattar totalt 240 timmar med jämn fördelning över alla stadier (80 timmar per stadium), vilket motsvarar ca 45 minuter undervisning i veckan genom hela grundskolan. Huvudmannen beslutar efter förslag av rektorn om fördelning mellan årskurserna av undervisningstiden.⁷⁹

4.1.2 Musikklasser och musikprofiler

Musikklasser och musikprofiler i grundskolan är organisatoriska lösningar där elever ges möjlighet till en mer omfattande undervisning i musik än i den ordinarie undervisningen. Syftet är att stimulera och utveckla elevernas musikaliska förmågor genom en förstärkt och ofta mer kontinuerlig undervisning i ämnet musik, samtidigt som utbildningen utgör en del av den reguljära grundskolan.

Det går inte att dra en tydlig gräns mellan vad som å ena sidan utgör en musikklass och å andra sidan en musikprofil. Skillnaden kan dock, förenklat, beskrivas utifrån hur undervisningen är organiserad. I musikklasser går eleverna i en särskild klass eller grupp där musik utgör en tydlig och återkommande del av undervisningen, exempelvis genom fler musiktimmar i schemat samt inslag som körsång och ensembleverksamhet. I musikprofiler går eleverna i

⁷⁹ 9 kap. 4 § skolförordningen (2011:185).

stället i ordinarie klasser, men får en förstärkt undervisning i musik genom särskilda profilinslag eller fördjupade moment. Det finns även grundskolor som profilerar sig som en musikgrundskola med utökad musikundervisning för alla elever från lågstadiet till högstadiet.

Det saknas samlad statistik på nationell nivå

Det saknas samlad statistik på nationell nivå över antalet musikklasser och musikprofiler i grundskolan. Det är därmed inte heller möjligt att fastställa hur många elever som deltar i sådan undervisning. Detta försvårar möjligheterna att få en överblick över omfattningen av verksamheten och att analysera dess spridning och tillgänglighet över landet. Musikklasser och musikprofiler erbjuds oftast med start från årskurs 4 eller årskurs 7 med löpande antagning i mån av plats. Det finns även skolor som erbjuder musikklasser och musikprofiler från lågstadiet och förskoleklassen.

Musikklasser och musikprofiler bedrivs inom ramen för skolans val samt genom undervisning utanför timplanen

Musikklasser och musikprofiler bedrivs inom ramen för skolans val som omfattar högst 600 timmar av den totala timplanen (6 890 timmar i den nuvarande nioåriga grundskolan och 7 424 timmar i den tioåriga grundskola som införs hösten 2028). Inom ramen för skolans val får antalet timmar i timplanen per stadium för ett ämne eller en ämnesgrupp minskas med högst 20 procent. Undantag gäller för svenska eller svenska som andraspråk, engelska, matematik samt språkval, där sådan minskning inte är tillåten⁸⁰.

Musikklasser och musikprofiler har olika utformning och innehåll

Musikklasser och musikprofiler kan ha olika utformning och innehåll. Ett vanligt upplägg är att man utgår från den ordinarie musikundervisningen som bas, motsvarande cirka 45 minuter per

⁸⁰ 5 kap. 10 § skolförordningen.

vecka och därutöver lägger till musikundervisning i form av ensemble, körsång, musikskapande, musikteori och musikhistoria samt, i vissa fall, individuell instrumentalundervisning. Undervisningstiden varierar mellan 150 och 400 minuter per vecka. Variationer förekommer även mellan stadier och årskurser. Med ledning av erfarenheterna från skolbesöken och samråden som har genomförts inom ramen för uppdraget kan åtminstone tre huvudsakliga inriktningar identifieras när det gäller befintliga musikklasser och musikprofiler:

- Klassisk inriktning med fokus på instrumentalspel, orkesterspel och solistiskt musicerande.
- Körinriktning med körsång som centralt inslag.
- Inriktning mot ensemble och musikskapande med fokus på populärmusik och ensemblespel.

Många elever som går i musikklass eller musikprofil deltar också i den kommunala kulturskolan eller annan musikverksamhet vid sidan av skolans undervisning.

Färdighetsprov används för urval

Urval till musikprofil får ske genom färdighetsprov från årskurs 7.⁸¹ Huvudman kan vidare ansöka om tillstånd hos Skolinspektionen för att använda färdighetsprov som urvalsgrund från årskurs 4.⁸² I dagsläget har 43 skolor sådant tillstånd.⁸³ Det finns även en skola som genom ett särskilt regeringsbeslut⁸⁴ får använda färdighetsprov i musik från förskoleklass⁸⁵ och från årskurs 1–3⁸⁶.

⁸¹ 9 kap. 25 § skolförordningen.

⁸² 9 kap. 26 § skolförordningen.

⁸³ Inkommen uppgift från Skolinspektionen 2025-12-12

⁸⁴ Regeringsbeslut, U2014/4520/S

⁸⁵ 9 kap. 6 a § skollagen.

⁸⁶ 10 kap. 9 a § skollagen.

4.2 Musikutbildning i gymnasieskolan

4.2.1 Estetiska programmet

Det estetiska programmet är ett av sex högskoleförberedande program i gymnasieskolan och det enda programmet vars huvudsakliga syfte är att förbereda för konstnärliga högskolestudier. Programmet omfattar sex inriktningar: bild och form, dans, estetik och media, modedesign, musik samt teater. Inom ramen för dessa inriktningar kan även riksrekryterande estetiska spetsutbildningar anordnas.

Läsåret 2025/26 uppgick antalet elever på det estetiska programmet till 19 140⁸⁷, vilket motsvarade knappt 6 procent av det totala antalet elever på nationella program i gymnasieskolan (338 438 elever) samt drygt 8 procent av eleverna på högskoleförberedande program (totalt 223 261 elever).

Inriktningen musik är den största inriktningen inom det estetiska programmet med 6 447 elever⁸⁸. Musikinriktningen har även historiskt varit den största inriktningen på programmet. Antalet elever har dock minskat något över tid, i likhet med utvecklingen för programmet som helhet.⁸⁹

4.2.2 Särskild variant inom estetiskt område

Inom de högskoleförberedande programmen ekonomiprogrammet, humanistiska programmet, naturvetenskapsprogrammet, samhällsvetenskapsprogrammet och teknikprogrammet kan huvudmän ansöka om särskild variant inom det estetiska området⁹⁰. Av uppgifter som har inhämtats från Skolverket⁹¹ gick 1 580 elever inom dessa program en estetisk variant läsåret 2025/26. Särskilda varianter inom musik var vanligast med 831 elever, varav den övervägande delen gick på naturvetenskapsprogrammet. Särskild

⁸⁷ Skolverket (2026). *Elever i gymnasieskolan, läsåret 2025/26*.

⁸⁸ Sveriges officiella statistik. *Elever på program och inriktning redovisade efter skolår och kön, läsåret 2025/26*. Tabell 5D.

Skolverket (2023). *Uppföljning av gymnasieskolan 2023*. Skolverket (2026). *Elever i gymnasieskolan, läsåret 2025/26*.

⁹⁰ 5 kap. 4 § gymnasieförordningen (2010:2039).

⁹¹ Inkommen uppgift från Skolverket, 2026-03-16.

variant inom det estetiska området på de högskoleförberedande programmen har ökat över tid.

Med estetiska programmets musikinriktning (6 447 elever) och särskild variant inom det estetiska området musik på övriga högskoleförberedande program (831 elever) var det totalt 7 278 elever som studerade musik i gymnasieskolan läsåret 2025/26. Av dessa elever gick 1 184 en spetsutbildning i musik (se nedan).

4.2.3 Riksrekryterande estetisk spetsutbildning i musik

Inom gymnasieskolans estetiska program finns riksrekryterande estetiska spetsutbildningar.⁹² Dessa förekommer inom alla inriktningar och läses inom ramen för de ämnen som finns i programstrukturen. Enligt uppgifter från Skolverket fanns det 1 884 elever registrerade på estetisk spetsutbildning läsåret 2025/26. Av dessa gick 1 184 en spetsutbildning i musik.⁹³

Antal utbildningar med gymnasial riksrekryterande estetisk spetsutbildning

Skolverkets publicerar årligen uppgifter om antalet godkända riksrekryterande spetsutbildningar.⁹⁴ I uppgifterna redovisas 19 godkända spetsutbildningar i musik med start ht 25. För utbildningar med start höstterminen 2026 redovisas ytterligare två godkända spetsutbildningar i musik. Totalt finns det 21 godkända spetsutbildningar i musik. Spetsutbildningarna finns i Stockholm, Göteborg, Malmö, Lund, Kristianstad, Halmstad, Karlskrona, Tingsryd, Växjö, Jönköping, Vara, Norrköping, Örebro, Borlänge och Falun.

⁹² 5 kap. 21–22 §§ gymnasieförordningen.

⁹³ Inkommen uppgift från Skolverket, 2026-03-16.

⁹⁴ Skolverket (2026). <https://www.skolverket.se/styrning-och-ansvar/anordna-utbildning/anordna-gymnasieutbildning/anordna-riksrekryterande-gymnasieutbildning/riksrekryterande-spetsutbildning-i-gymnasieskolan>. Hämtad 2026-01-09.

4.3 Högre utbildning inom musikområdet

4.3.1 Musikhögskolor

Det finns sex musikhögskolor i Sverige. Dessa är Kungliga musikhögskolan i Stockholm, Högskolan för scen och musik vid Göteborgs universitet, Musikhögskolan Ingesund vid Karlstads universitet, Musikhögskolan i Örebro, Musikhögskolan i Piteå vid Luleå tekniska universitet och Musikhögskolan i Malmö vid Lunds universitet. Musikhögskolorna erbjuder olika konstnärliga utbildningar i musik som leder till konstnärlig kandidat- och masterexamen, däribland musikerutbildningar inom bland annat klassisk musik, jazz, folkmusik, komposition, arrangering, dirigering och kyrkomusik. Utöver grundläggande behörighet för högskolestudier krävs omfattande antagningsprov för antagning till musikerutbildningar. På masternivå utfärdades 111 konstnärliga examina och på kandidatnivå 219 konstnärliga examina av musikhögskolorna 2025.⁹⁵ Från Göteborgs universitet utfärdades dessutom 9 konstnärliga examina på kandidatnivå i musikdramatisk framställning.

Flera av musikhögskolorna erbjuder även musikproducentutbildningar och musiklärarutbildningar samt ett stort antal fristående kurser i musik. Vidare erbjuds forskarutbildning, både konstnärlig forskning och forskning inom musikpedagogik.

4.3.2 Andra lärosäten med musikutbildningar

Det finns flera andra lärosäten som ger olika utbildningar i musik. Stockholms konstnärliga högskola och Mälardalens universitet ger konstnärliga utbildningar i musik och opera. Stockholms musikpedagogiska institut, Linnéuniversitetet, Högskolan i Dalarna, Mittuniversitetet, Umeå universitet och Uppsala universitet erbjuder olika utbildningar inom musikvetenskap och musikproduktion samt musiklärarutbildningar. Brunnsviks enskilda musikhögskola ger utbildning inom musikskapande och Marie Cederschiöld högskola ger utbildning inom kyrkomusik.

⁹⁵ Inkommen uppgift från Universitetskanslersämbetet, 2026-05-04

Totalt utfärdades 38 konstnärliga examina från dessa lärosäten år 2025.

4.3.3 Ämneslärarutbildningar i musik

Åtta lärosäten i Sverige erbjuder pedagogiska utbildningar i musik som leder till ämneslärarexamen.⁹⁶ Utbildningarna ges i olika varianter, antingen med musik som ämne 1 och ett annat ämne som ämne 2, eller med musik som ämne 1 och fördjupning i musik som ämne 2. Den senare varianten, som leder till en tvåämneslärarexamen i musik och musikfördjupning, är en vanligt förekommande examen bland ämneslärare i musik. Enligt statistik från Universitetskanslersämbetet (UKÄ)⁹⁷ utfärdades det 2025 totalt 149 ämneslärarexamina i musik för undervisning i gymnasieskolan och 25 för undervisning i grundskolans årskurs 7–9.

Utöver grundläggande behörighet för högskolestudier krävs antagningsprov till utbildningarna.⁹⁸ Antagningsproven genomförs för att den sökande ska visa att vederbörande har den särskilda behörigheten som krävs för att klara av programmet. De kan också vara urvalsgrundande. Det innebär att om det finns fler behöriga sökande än studieplatser vid en given tidpunkt erbjuds platsen först till den som fått högst poäng på antagningsproven.⁹⁹ Flera av utbildningarna är utformade så att examen ger bred behörighet för undervisning i grundskola och gymnasieskola samt goda möjligheter för arbete i kulturskola.¹⁰⁰

Många idag verksamma musklärare har en äldre lärarexamen i musik. Fram till 2001 ledde dessa motsvarande lärarutbildningar i musik till en musklärarexamen. Lärarutbildningsreformen 2001 medförde inte några större förändringar för upplägget i musklärarutbildningarna som fram till 2011 hade inriktningar mot grundskola (musik och annat ämne), grundskola och gymnasieskola

⁹⁶ Kungliga Musikhögskolan (2016). *Musiklärarutbildningen – efter 2011-års reform. En jämförande studie av ämneslärarprogrammets inriktning mot gymnasieskolan i Sverige*. Inkommen uppgift från UKÄ, 2026-05-04

⁹⁷ Inkommen uppgift från Universitetskanslersämbetet, 2026-04-15.

⁹⁸ 7 kap. 14–15 och 23 §§ högskoleförordningen (1993:100).

⁹⁹ Se till exempel Kungliga Musikhögskolan (2026). <https://www.kmh.se/utbildningar/sa-soker-du/antagningsprov.html>. Hämtad 2026-04-21.

¹⁰⁰ Se till exempel Kungliga Musikhögskolan (2026). <https://www.kmh.se/utbildningar/vara-inriktningar/musiklararprogram.html>. Hämtad 2026-04-21.

samt instrument- och ensembleundervisning.¹⁰¹ Antagningsprov har även i dessa tidigare utbildningsformer använts som urvalsgrund för antagning.

Musiker med konstnärlig högskoleutbildning i musik kan efter genomgången kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) ta ut en ämneslärarexamen i musik¹⁰².

Enligt statistik från UKÄ fanns det 6 485 registrerade studenter inom ämnesgruppen musik år 2024/25. Av dessa var 2 214 helårsstudenter.¹⁰³

4.4 Kulturskolan och annan musikverksamhet utanför skolväsendet

4.4.1 Kulturskolan

Kulturskolan finns i 287 av landets 290 kommuner¹⁰⁴. Kulturskolorna drivs av kommunerna utifrån frivillighet. Totalt omfattar verksamheterna cirka 240 000 elever och kursdeltagare. Det totala antalet barn och unga i åldern 6–19 år som är inskrivna i den ordinarie utbildningen uppgår till 190 000 elever. Detta motsvarar ca 11 procent av målgruppen¹⁰⁵. Enligt Statens kulturråd finns det ytterligare cirka 40 000 barn och unga i kö till kulturskolan och 3 av 4 kulturskolor har kö till sina verksamheter.¹⁰⁶ Den totala kommunala finansieringen av kulturskolorna uppgår till ca 3,3 miljarder¹⁰⁷. Staten lämnar ett utvecklingsbidrag till kulturskolorna som 2026 uppgår till 100 miljoner kronor.¹⁰⁸ Cirka 70 procent av

¹⁰¹ Kungliga Musikhögskolan (2016). *Musiklärarutbildningen – efter 2011-års reform. En jämförande studie av ämneslärarprogrammets inriktning mot gymnasieskolan i Sverige.*

¹⁰² Förordning (2011:686) om kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen

¹⁰³ Universitetskanslersämbetet (2026). <https://www.uka.se/vara-resultat/statistik/hogskolan-i-siffror>. Hämtad 2026-05-01.

¹⁰⁴ Kulturrådet (2026). *Kulturskolan i siffror 2024.*

¹⁰⁵ Kulturrådet (2026). *Kulturskolan i siffror 2024.*

¹⁰⁶ Kulturrådet (2026). *Kulturskolan i siffror 2024.*

¹⁰⁷ Kulturrådet (2026). *Kulturskolan i siffror 2024.*

¹⁰⁸ Sveriges riksdag (2026). Anslag 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete, 100 miljoner kronor. Avser kulturskolans utvecklingsbidrag.

kulturskolans verksamhet består av olika musikkurser, exempelvis undervisning i instrument, kör och ensembleverksamhet.¹⁰⁹

4.4.2 Folkhögskolor med konstnärlig utbildning inom musik

I Sverige finns det cirka 150 folkhögskolor, varav cirka en tredjedel erbjuder eftergymnasiala konstnärliga musikutbildningar och kurser i musik. Det finns utbildningar med klassisk inriktning samt utbildningar inom till exempel rock, pop, jazz, visa och gospel. Utbildningarna är oftast ett- eller tvååriga, men det förekommer också andra varianter. I många fall har utbildningarna stor betydelse som förberedelse inför högre musikutbildning.¹¹⁰ Staten lämnar årligen stöd till folkbildningsområdet som omfattar både folkhögskolor och studieförbund. Stödet uppgår totalt till ca 4,4 miljarder kronor år 2026.¹¹¹ Läsåret 2025/26 fanns det 3 668 musikstuderande registrerade inom folkhögskolans musikutbildningar.¹¹²

4.4.3 Yrkehögskoleutbildningar inom musik

Inom yrkehögskolan bedrivs musikutbildningar inom konst och kultur¹¹³. Inom denna utbildningsform utbildas till exempel kyrkomusiker, ljud- och musikproducenter och låtskrivare. Utbildningarna omfattar vanligen ett eller två års studier. Enligt rapporten *Områdesanalys musik 2024*¹¹⁴ från Myndigheten för yrkehögskolan fanns det ca 100 platser inom musikproduktion och 12 platser inom kyrkomusik (kantor).

4.4.4 Trossamfundens musikverksamhet

Svenska kyrkan är, tillsammans med andra trossamfund, en stor arena för musik. Samfunden arrangerar ett stort antal spelningar och

¹⁰⁹ Kulturrådet (2026). *Kulturskolan i siffror 2024*.

¹¹⁰ Kungl. Musikhögskolan Årsredovisning 2025.

¹¹¹ Budgetproposition 2026, utgiftsområde 17.

¹¹² Inkommen uppgift från Folkbildningsrådet, 2026-05-06.

¹¹³ Myndigheten för yrkehögskolan (2024). *Områdesanalys musik 2024*.

¹¹⁴ Myndigheten för yrkehögskolan (2024). *Områdesanalys musik 2024*.

konserter.¹¹⁵ Svenska kyrkan och de andra trossamfundet har därmed ett stort musikutbud samt en lång tradition av musikarrangemang och körverksamhet. Kyrkans många körer leds främst av professionella kyrkomusiker och körledare. Musikverksamheten i olika former har även betydelse för, och bidrar till, det fria musiklivet. Det finns även annan musikverksamhet, till exempel barn- och ungdomsverksamhet med rytmik och ensemblespel.

4.4.5 Annan frivillig musikverksamhet

Det finns ett stort antal aktörer som på olika sätt bedriver musikverksamhet för barn och unga. Sådana aktörer kan till exempel vara privatlärare i musik, studieförbund, ideella föreningar, musikföreningar eller andra aktörer som erbjuder undervisning, ensembleverksamhet eller annan musikverksamhet för barn och unga.

¹¹⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2024). *Områdesanalys musik 2024*.

5 Behov av och förutsättningar för spetsutbildning i musik – en inventering

I uppdraget framhålls att elever med talang och intresse inom musikområdet i dag inte ges tillräckliga möjligheter att utvecklas inom grundskolan. Detta kan i sin tur påverka deras möjligheter att bedriva fortsatta studier och deras förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden. Mot denna bakgrund bedöms det finnas ett behov av att införa spetsutbildning i musik på grundskolenivå. Enligt uppdraget kräver vidare ett införande en analys av förutsättningarna för att bedriva en sådan utbildning.

En central del i utredningsarbetet har varit att inhämta information om hur olika intressenter ser på behovet av en spetsutbildning i musik samt deras uppfattningar om vilka förutsättningar en sådan utbildning behöver och hur den bör utformas. Denna del av utredningsarbetet har genomförts genom samråd, skolbesök och samtal (se avsnitt 2.2). I detta kapitel redovisas alltså de huvudsakliga synpunkter och erfarenheter som har framkommit i den delen av utredningsarbetet. Redovisningen utgör underlag för de utgångspunkter och förslag som behandlas i de följande kapitlen.

5.1 Behovet av en spetsutbildning

5.1.1 Svenska musiker har svårt att konkurrera

I samråd med bransch- och intresseorganisationer har det framhållits att musiker som anställs i professionella orkestrar i mycket stor

utsträckning är utbildade utomlands. Enligt dessa organisationer innebär detta att svenskutbildade musiker i många fall har svårt att hävda sig i konkurrensen med musiker som har utbildats utomlands. De menar vidare att det är nödvändigt att införa en spetsutbildning för att svensk högskoleutbildning i musik ska kunna hålla en tillräcklig nivå och göra svenskutbildade musiker konkurrenskraftiga.

Vidare har deltagare i samråden, däribland bransch- och intresseorganisationer och företrädare för musikhögskolor, betonat att detta förutsätter en väl sammanhållen utbildningskedja som skapar förutsättningar för utveckling av ett gediget kunnande inom musik, från grundskola och vidare genom gymnasieskola till högre utbildning. En spetsutbildning i grundskolan behöver, för att vara ändamålsenlig, samspela med gymnasieskolans spetsutbildningar så att dessa kan ta vid där elever befinner sig i sitt kunnande och därmed i förlängningen bidra till att elever som avslutar gymnasieskolans spetsutbildningar är väl förberedda för högre utbildning inom musik. Gymnasieskolans spetsutbildning inom musik behöver därmed också kunna ta vid och utveckla ett kunnande som redan grundlagts i grundskolan, enligt deltagarna i samråden.

5.1.2 Det finns ett brett men inte entydigt stöd för en spetsutbildning

Under samråden har deltagarna fått ge sin syn på behovet av en spetsutbildning i musik i grundskolan. I samråd med bransch- och intresseorganisationer har det påpekats att det finns ett stort behov av att bygga upp en kvalitativ musikutbildning för barn i grundskolan. De flesta ställde sig därmed också positiva till att det införs en sådan utbildning. Samrådsdeltagarna framhöll att det är viktigt för att svenska högskoleutbildningar ska kunna hålla en hög kvalitet och därigenom bidra till att svenskutbildade musiker och musikskapare blir mer konkurrenskraftiga. Skolrepresentanter har betonat vikten av att elever med särskilt intresse och begåvning inom musik identifieras redan i grundskolan och ges goda förutsättningar att utveckla sitt intresse och sin potential.

Det fanns dock några deltagare som uttryckte tveksamhet avseende om en spetsutbildning är den mest ändamålsenliga vägen för att uppnå det efterfrågade syftet. I forskarsamrådet lyftes att en

välfungerande och bred grundskoleutbildning i musik ger bättre effekt än en spetsutbildning som når ett fåtal elever. De menade att fokus i stället bör ligga på att säkerställa en bred och välfungerande musikundervisning för alla elever i grundskolan. Genom en sådan satsning skapas bättre förutsättningar att nå en större grupp elever med intresse för och begåvning inom musik. Skolor som deltagit i samråden menar att bredd är viktigt för spetsen och vice versa. Därför behöver man satsa också på bredden, såväl i den ordinarie musikundervisningen i grundskolan som i kulturskolan. Andra samrådsdeltagare, däribland företrädare för musikhögskolor, framhöll att en spetsutbildning i musik i grundskolan visserligen kan bidra till att höja det samlade musikkunnandet men en sådan satsning behöver kombineras med satsningar på den breda musikundervisningen för alla barn i grundskolan.

Vidare har bland annat representanter för grundskolor, kulturskolor och musikhögskolor framhållit att resurser i högre grad bör riktas mot att stärka redan befintliga musikklasser och musikprofiler samt verksamheten inom kulturskolan. I samband med detta framfördes även att borttagandet av elevens val har inneburit minskade möjligheter att erbjuda musikundervisning i större omfattning. I samråden med kulturskolor har det också påpekats att det redan finns goda möjligheter för elever att utveckla sitt musikintresse, till exempel genom att delta i musikläger eller genom undervisning i kulturskolan.

Flera deltagare i samråden framhöll att en spetsutbildning i musik riskerar att förstärka ojämlikheter inom dagens musikutbildningar, eftersom elevers deltagande kan komma att spegla socioekonomisk bakgrund snarare än musikalisk begåvning. Vikten av att nå ut även till familjer med begränsade ekonomiska förutsättningar har framhållits även av bransch- och intresseorganisationer. Företrädare för sådana organisationer påpekade att det behöver finnas en bred estetisk utbildning för alla elever, även för elever från familjer med mindre gynnsamma socioekonomiska förutsättningar. Även forskare i musikpedagogik menade att socioekonomiska perspektiv behöver beaktas liksom perspektivet kulturell och etnisk mångfald.

5.2 Förutsättningar för en spetsutbildning i musik

5.2.1 Undervisande lärare behöver adekvat kompetens

I de samråd som har genomförts inom ramen för utredningsarbetet råder en bred enighet om att tillgången till lärare med adekvat kompetens är en avgörande förutsättning för att utbildningen ska hålla hög kvalitet. I samråden har kompetensfrågan framför allt diskuterats i relation till kraven på formell kompetens. När det gäller formell kompetens har det framhållits att en ämneslärarexamen i musik är den mest adekvata utbildningsbakgrunden för en lärare som ska undervisa i en spetsutbildning i musik. Detta eftersom utbildningen bedöms ge de ämneskunskaper och didaktiska färdigheter som krävs för en sådan undervisning. Många samrådsdeltagare, däribland representanter för musikhögskolor, har också framhållit att en grundlärarexamen med inriktning mot fritidshem, årskurs 1–3 eller årskurs 4–6 inte är tillräcklig för att undervisa i en spetsutbildning i musik, eftersom en sådan examen kan omfatta så lite som 15 högskolepoäng i musik. Vidare har flertalet av samrådsdeltagarna framhållit att lärarlegitimation bör vara ett krav för att få undervisa i en spetsutbildning. Detta motiveras med att legitimationen utgör en garanti för att läraren har den utbildning och pedagogiska kompetens som krävs för undervisning i musik. I samråd med skolor har det påpekats att det viktigt att vara pedagogiskt kunnig även när det gäller undervisning i instrumentspel och att det därför är viktigt att ställa krav på lärarlegitimation också för sådan undervisning. Dock menade man att undantag från legitimation kan vara motiverat i enstaka fall, till exempel om lärartillgången avseende ett visst instrument är låg, men det bör inte vara huvudregeln. Även representanter för kulturskolor har framhållit vikten av pedagogisk kompetens, särskilt när det gäller undervisning av yngre elever.

5.2.2 Undantag från kravet på legitimation kan vara motiverat

Flera av deltagarna i samråden, däribland representanter för grundskolor och branschorganisationer, har framhållit att adekvat

kompetens inte enbart bör förstås som formella meriter eller viss form av sådana meriter. Även hög nivå av kunnande inom instrumentspel, gedigen erfarenhet från konstnärlig verksamhet och dokumenterad undervisningsvana har lyfts som en lämplig bakgrund för en lärare som vill undervisa i en spetsutbildning i musik. Flera av samrådsdeltagarna har betonat att sådana praktiska och konstnärliga färdigheter i vissa fall kan väga lika tungt som formella meriter, särskilt i undervisning som kräver hög spelteknisk och konstnärlig nivå. Sådan kompetens finns inte sällan hos yrkesverksamma musiker. Många samrådsdeltagare har också framhållit att lärare som är verksamma i kulturskolan utgör en viktig resurs i detta sammanhang.

Det har därför framhållits att kompetens bör bedömas brett och inte enbart utifrån formell utbildningsbakgrund och att det därför bör finnas utrymme att i vissa fall göra undantag från legitimationskravet för undervisande lärare i en spetsutbildning. Representanter för musikhögskolor framhöll att det kan vara svårt att hitta behöriga lärare som kan undervisa i instrumentspel och att undantag från legitimationskravet därför kan vara motiverat. Det viktiga är att man har kunskaper och färdigheter inom det instrument som man undervisar i. Vidare har det framförts, bland andra av representanter för branschorganisationer, att möjligheten till undantag även kan vara viktig för att säkerställa likvärdighet i fråga om en jämn geografisk spridning av utbildningarna över landet. Detta eftersom ett mer flexibelt förhållningssätt till behörighetskrav kan underlätta rekrytering av kvalificerade lärare även till mindre orter och till glesbygdsområden.

Representanter för musikhögskolor har dock framfört att en behörig lärare måste vara ansvarig för betygsättningen.

5.2.3 Fjärrundervisning kan främja likvärdig tillgång till instrumentallärare

I de genomförda samråden har det framhållits att det är angeläget att spetsutbildningar i musik kan bedrivas med hög kvalitet oavsett skolans geografiska placering. Flera aktörer har särskilt lyft att tillgången till lärare med adekvat kompetens kan vara mer begränsad i mindre orter och i glesbygdsområden, i synnerhet gäller detta instrumentalundervisning på avancerad nivå. Det har därför

framförts att fjärrundervisning kan vara en lösning för att ge musikbegåvade elever i hela landet likvärdig tillgång till lärare med adekvat kompetens. Till exempel har representanter för kulturskolor framhållit att fjärrundervisning bör övervägas. Samtidigt behöver en sådan lösning bedömas med hänsyn till elevernas ålder och till att individuell undervisning på instrument eller i sång ofta förutsätter nära handledning.

5.2.4 Det behövs ändamålsenliga lokaler och adekvat utrustning för god kvalitet i utbildningen

Resultaten från samråden visar att en spetsutbildning i musik i grundskolan ställer särskilda krav på ändamålsenliga lokaler. Representanter för musikhögskolor har framhållit att alla elever behöver erbjudas individuell instrumentalundervisning och att det därmed behövs lämpliga lokaler för sådan undervisning. Behovet av tillräckligt många rum för individuell instrumentalundervisning och övning, samt lokaler som är anpassade för ensemblespel, har även framhållits i samråd med skolor. Tillgång till en scen framhölls också som viktigt. Representanter för musikhögskolor har därutöver framhållit vikten av att det finns tillgång till en studio som erbjuder en miljö där barnen kan känna sig kreativa. Dessutom framhöll musikhögskolorna behovet av salar som fungerar för dans, rörelse och rytmik. Ändamålsenliga lokaler finns i regel i den kommunala kulturskolans verksamhet.

Utöver ändamålsenliga lokaler har det i samråden även framhållits att det krävs tillgång till utrustning av god kvalitet för att undervisningen ska kunna bedrivas på en tillfredsställande nivå. Sådan utrustning omfattar till exempel instrument och noter, men också annan pedagogisk utrustning som är nödvändig för såväl individuell undervisning som ensemble- och teoriundervisning. Representanter för musikhögskolor har därutöver framhållit vikten av att det finns tillgång till digitala verktyg för musikproduktion.

5.2.5 Samverkan gynnar utbildningen

Samverkan med kulturskolan och det lokala musiklivet gynnar spetsutbildningen. Genom samråden har det tydligt framkommit att

musikutbildning i grund- och gymnasieskola inte ensam kan fylla ungas samlade behov av musikalisk utveckling. Intresseorganisationer har framhållit vikten av att samverka med kulturskolan liksom med det lokala och regionala musiklivet. Även i samråd med kulturskolor betonades betydelsen av sådan samverkan. Kulturskolan har i detta sammanhang beskrivits som särskilt viktig för att tidigt stimulera och fånga upp barns och ungas intresse för musik. Genom kulturskolans verksamhet ges eleverna möjlighet att utveckla ett grundläggande kunnande inom ramen för kulturskolan som spetsutbildningen sedan kan bygga vidare på.

5.2.6 Det behövs statliga medel för att upprätthålla kvalitet och likvärdighet

I flera samråd har det framhållits att en grundläggande förutsättning för att kunna bedriva spetsutbildning i musik med god kvalitet är att verksamheterna ges långsiktigt stabila och förutsägbara ekonomiska villkor. Bland andra bransch- och intresseorganisationer, samt representanter för grundskolor och kulturskolor, betonade vikten av en statlig finansiering. Även forskare i musikpedagogik har betonat att extern finansiering genom statsbidrag är nödvändigt, eftersom särskilt individuell undervisning medför höga kostnader. I samråden som genomförts med representanter för skolor har det särskilt betonats att spetsutbildningens karaktär – med dess höga krav på lärarkompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler och adekvat utrustning samt ett fördjupat undervisningsinnehåll – medför kostnader som överstiger vad som ryms inom ordinarie budget.

Det har vidare framhållits, bland annat av företrädare för grundskolor och branschorganisationer att en finansiering som i huvudsak vilar på olika huvudmän riskerar att leda till betydande variationer i tillgång och kvalitet mellan olika delar av landet. En sådan ordning bedöms motverka målet om en likvärdig utbildning.

5.2.7 Tidpunkten för utbildningens start är en central fråga

Under samråden har det framkommit att en tidig start i musikaliskt lärande bedöms vara en viktig förutsättning för att elever på sikt ska kunna utveckla den speltekniska och musikaliska nivå som krävs för

ett framtida yrkesutövande som musiker. Bransch- och intresseorganisationer, liksom representanter för grundskolor, har framhållit att det tar lång tid att lära sig spela ett klassiskt instrument. En kvalitativ utbildning från tidig ålder är därmed avgörande. Musikalisk och spelteknisk färdighetsutveckling är i hög grad en process som kräver kontinuitet, repetition och gradvis uppbyggnad över lång tid. Att få tidig tillgång till fördjupad undervisning skapar därmed bättre förutsättningar för att elever ska hinna utveckla spelteknik och musikaliskt kunnande. I de samråd som genomförts med skolmyndigheter påpekades också att tidig start inte bara är viktigt för att utveckla talanger utan även för att öka välmående och förebygga ohälsa.

I samråd med bransch- och intresseorganisationer har det påpekats att i synnerhet klassiskt skolade musiker behöver börja tidigt. Exempelvis behöver violinister börja vid fem eller sex års ålder. När det gäller genrer som pop, rock och jazz kan musikutbildningen starta senare, enligt bransch- och intresseorganisationerna. I samtal med skolor som idag bedriver någon form av musikprofil har start i mellanstadiet framhållits som det bästa alternativet men det finns också skolor som menar att utbildningen behöver starta redan i årskurs 1. Även vissa kulturskolor har förordat start i årskurs 1 medan andra kulturskolor menade att start i mellanstadiets första år är mer lämpligt. I samråden med bransch- och intresseorganisationer framkom skilda uppfattningar. Vissa förordade start i årskurs 1 medan andra menade att start i mellanstadiet är att föredra. I samråd med skolmyndigheter förordades start i mellanstadiet.

Deltagare i samråden, däribland forskare samt företrädare för musikhögskolor, har även framhållit att barns musikaliska begåvning och intresse kan komma till uttryck vid olika tidpunkter och på olika sätt. För vissa barn visar sig ett tydligt musikaliskt intresse redan i tidig ålder, ofta i kombination med att vårdnadshavare ger goda förutsättningar för tidig stimulans genom exempelvis sång, musikaliska aktiviteter och instrumentundervisning. För andra barn uppstår intresset senare i barndomen eller i tidiga tonåren, samtidigt som den musikaliska utvecklingen kan ske mycket snabbt när motivation och riktning väl etableras. Dessa skillnader i utvecklingsmönster innebär att elever kan nå en hög musikalisk nivå vid olika tidpunkter.

Mot denna bakgrund har vissa samrådsdeltagare, däribland företrädare för kulturskolor och musikhögskolor, ansett att en spetsutbildning i musik inte bör påbörjas alltför tidigt, eftersom en tidig selektion riskerar att inte fånga upp elever vars musikaliska potential visar sig senare.

5.2.8 Undervisningen bör vara helhetsinriktad och hållbar

Vissa samrådsdeltagare, däribland företrädare för grundskolor, påpekade att musikaliskt begåvade elever inte sällan är högpresterande och uppvisar hög motivation. Dessa elever uppnår i regel goda studieresultat och bedöms ha kapacitet att hantera en hög arbetsbelastning.

Samtidigt framhölls vikten av balans i utbildningen så att en högre belastning inte får konsekvenser för elevers hälsa, lärande och utveckling. I samråd med bland andra grundskolor och musikhögskolor har hållbarhet framhållits som ett viktigt perspektiv. Vissa samrådsdeltagare, däribland forskare i musikpedagogik, påpekade att musikundervisning ibland fokuserar för ensidigt på prestation och tekniska färdigheter, vilket kan leda till press och obalans. Vidare kan yttre krav från omgivningen, exempelvis från lärare och föräldrar, påverka dessa elever negativt. Man framhöll att undervisningen därför inte bara behöver utveckla musikaliska färdigheter, utan också ta hänsyn till barnens sociala och emotionella behov.

I samråd med grundskolor har det även påpekats att spetsutbildningar i musik kan skapa konkurrens och prestationskrav. Vidare kan elever som inte kommer in på utbildningen påverkas negativt. Samtidigt framhölls de potentiellt positiva effekterna av en spetsutbildning i musik. Att hålla på med musik är bra för den enskilda människan men också för samhället i stort, framhöll skolrepresentanterna. Samspel i musik tränar samarbetsförmåga, främjar demokrati och utvecklar förmågan att lyssna på andra och leva sig in i andras situation.

Lust, glädje och gemenskap främjar elevers motivation

Vid de genomförda samråden har frågor ställts om vilka faktorer som är avgörande för att upprätthålla elevers motivation och vilja att fullfölja en spetsutbildning i musik. Samrådsdeltagare, däribland företrädare för grundskolor och musikhögskolor, framhöll att elevernas upplevelse av utbildningens innehåll och den sociala miljön är av avgörande betydelse för uthålligheten i deras engagemang. Särskilt har tre faktorer återkommit som centrala: glädje, lust och gemenskap. Glädje i lärandet har beskrivits som en grundläggande drivkraft som gör att eleverna upplever musikutövandet som meningsfullt. Lust har kopplats till upplevelsen av kreativitet, delaktighet och egen motivation i musicerandet. I samråd med bransch- och intresseorganisationer, liksom med grundskolor, har även gemenskap framhållits som en bärande faktor. Samspelet med andra elever och tillhörighet i en musikalisk miljö bidrar till att stärka både motivation och uthållighet. Elever behöver få spela i grupp för att känna gemenskapen. Vidare framhöll organisationerna att utbildningen måste vara varierad och rolig. Utbildningen behöver också inspirera och stimulera. Därför är mötet med professionen mycket viktig. Musikaliska förebilder har stor betydelse för elevers motivation att fullfölja sin musikutbildning. Det är också viktigt att få möta det lokala musiklivet, menade organisationerna. Även i samråden med kulturskolor framhölls vikten av förebilder och av det musikaliska sammanhanget. Elever behöver få möta och musicera tillsammans med äldre elever som kommit längre i sin utveckling. Det är viktigt att skapa en kultur där elever inspirerar varandra, eftersom det sociala sammanhanget bidrar till att upprätthålla lust och motivation. Även forskare i musikpedagogik betonade betydelsen av att elever ges möjlighet att spela tillsammans.

I samtal med kulturskolor har vidare vikten av att involvera barnen i utbildningen framhållits. När barnen görs delaktiga ökar deras engagemang och vilja att stanna kvar i utbildningen, menade kulturskolorna.

5.2.9 Flera samrådsdeltagare framhåller behovet av omfattande undervisningstid

Under samråden har det även framhållits att undervisningen i musik behöver vara omfattande för att utbildningen ska kunna uppnå avsedd kvalitet och fördjupning. En övervägande majoritet av deltagarna i samråden har bedömt att det krävs omfattande undervisningstid i musik. Det är också angeläget att undervisningen ges kontinuerligt för att skapa förutsättningar för systematiskt och långsiktigt lärande. Bransch- och intresseorganisationerna framhöll att eleverna behöver få spela varje skoldag. Musikundervisning bör därför omfatta ca tio timmar i veckan, enligt organisationerna. Även representanter för musikhögskolor menade att eleverna behöver musikundervisning ett par timmar per dag.

Vissa samrådsdeltagare har framhållits att en kraftigt utökad undervisningstid i musik, i kombination med att eleverna också förväntas ägna viss tid åt individuell övning på fritiden, sammantaget kan innebära en risk för alltför hög arbetsbelastning för eleverna. Bransch- och intresseorganisationer, liksom företrädare för grundskolor och skolmyndigheter, framhöll vikten av att beakta barnperspektivet, särskilt om musikutbildningen startar i tidig ålder. Eleverna behöver garanteras tid för återhämtning och tillförsäkras en balanserad skoldag.

Möjlighet till avvikelse från timplanen efterfrågas liksom andra lärotider

I samråden med bransch- och intresseorganisationer har det framhållits att avvikelser från den ordinarie timplanen kan vara nödvändiga för att möjliggöra en utökad undervisningstid i musik inom ramen för en spetsutbildning. En sådan flexibilitet bedöms vara en förutsättning för att skapa utrymme för den fördjupning och progression som utbildningen syftar till.

Emellertid har det framkommit olika uppfattningar om hur en sådan omfördelning av undervisningstiden bör genomföras. Flera deltagare i samråden, däribland representanter för grundskolor, har framhållit att en eventuell omfördelning inte bör ske genom att undervisningstiden i de praktiskt-estetiska ämnena minskas mer än vad som är möjligt enligt gällande bestämmelser. Representanter för

musikhögskolor menade att breda estetiska utbildningar är bra för elevers skapande och att det därför vore olyckligt att minska undervisningstiden i andra estetiska ämnen. Vidare framhöll representanterna för musikhögskolor betydelsen av ämnet idrott och hälsa. Man påpekade att också musiker behöver vara starka och ha bra kondition. Inte heller detta ämne bör därför minskas mer än vad som är möjligt enligt gällande bestämmelser, enligt musikhögskolorna. I stället bör den totala undervisningstiden utökas.

Enstaka skolor har framfört att det bör vara möjligt att reducera undervisningstiden med 20 procent också i de ämnen som idag inte medger minskning av undervisningstiden. Det bör enligt dessa skolor exempelvis vara möjligt för huvudmannen att omfördela tid genom att minska undervisningstiden i svenska, engelska eller matematik.

Bransch- och intresseorganisationer, liksom representanter för skolor, har framfört att man också behöver titta på möjligheten att förlänga skoldagen och läsåret. Det skulle vara bra om den musikundervisning som i nuläget bedrivs under elevers fritid i stället kan inkluderas i skolans verksamhet, menade organisationerna. Skolverksamhet i form av till exempel konserter kan också behöva förläggas till kvällar och helger. I samråd med skolor har det dock framhållits att förlängd skoltid inte är bra för elevernas hälsa.

5.2.10 Spetsutbildningens behöver ha ett innehåll som främjar musikalisk och spelteknisk utveckling

Spetsutbildningens innehåll bör främja elevers allsidiga musikaliska utveckling liksom deras speltekniska utveckling. Följande delar bör enligt synpunkter som framkommit i samråden ingå i en spetsutbildning i musik:

- Individuell instrumentalundervisning (avser individuell undervisning på instrument eller i sång),
- ensemblespel,
- körsång,
- musikteori, gehörsträning och,

- olika former av musikskapande.

Individuell instrumentalundervisning

Flera deltagare i samråden, däribland representanter för grundskolor, kulturskolor, musikhögskolor och branschorganisationer, har framhållit vikten av att inkludera individuell instrumentalundervisning i en spetsutbildning i musik. Man betonade att sådan undervisning är avgörande för elevers speltekniska och konstnärliga utveckling.

Ensemble och körsång

Spel i ensemble har i samråden beskrivits som en central del av en spetsutbildning i musik. Bland andra bransch- och intresseorganisationer framhöll att eleverna behöver spela i ensemble. Genom ensemblespel ges elever möjlighet att utveckla färdigheter i samspel och musikalisk kommunikation. Även representanter för skolor framhöll vikten av spel i ensemble.

I samråd med skolor som idag bedriver någon form av musikprofil har även körsång lyfts fram som en viktig del av musikundervisningen. Körsången har beskrivits som betydelsefull för utvecklingen av elevers gehör, intonation, klangbildning och frasering, samt för deras förmåga att förhålla sig i samklang med andra i ett gemensamt musikaliskt uttryck med rösten som instrument.

Musikteori, gehörsträning och musikskapande

Musikteori och gehörsträning har i samråden framhållits som viktiga komponenter för att ge elever en fördjupad musikalisk förståelse. Detta innefattar bland annat musikleära, gehörslära, gehörsträning, notläsning, analys av musikaliska strukturer samt musikhistoria. Dessa kunskaper har bedömts vara centrala både för fortsatt musikutbildning och för att kunna sätta ord på och förstå musikaliska processer. Det har framhållits såväl av skolor med musikprofil som av representanter för musikhögskolor.

I samråden med representanter för musikhögskolor har musikskapande beskrivits som ett brett område som omfattar såväl reproduktion som nyskapande. Detta inkluderar exempelvis framförande av befintlig repertoar, arrangering, improvisation, komposition, låtskrivande, musikproduktion samt olika former av scenisk gestaltning. Musikskapande har därmed lyfts fram som en integrerad del av både det praktiska och det konstnärliga lärandet.

6 Utgångspunkter och rättsliga förutsättningar för försöksverksamheten

6.1 Övergripande utgångspunkter för försöksverksamhetens utformning

Bedömning: Utformningen av en försöksverksamhet med spetsutbildning i musik i grundskolan bör analyseras utifrån ett begränsat antal övergripande utgångspunkter. Utbildningen bör *för det första* ge förutsättningar för en faktisk fördjupning i musikaliskt kunnande. *För det andra* bör analysen utgå från att tid, kontinuitet och progression är avgörande faktorer i musikaliskt lärande. Utbildningen bör *för det tredje* ses som en del i en sammanhållen utbildningskedja. *För det fjärde* bör likvärdig tillgång till utbildning av god kvalitet vara central vid utformningen av försöksverksamheten. Utbildningen bör *för det femte* utformas med ett tydligt barn- och elevperspektiv.

De erfarenheter som redovisats i kapitel 5 visar att uppdraget aktualiserar ett antal grundläggande frågor som är av avgörande betydelse för den fortsatta analysen. Samråden ger samtidigt inte något stöd för en enskild, entydig modell för hur en spetsutbildning i musik i grundskolan bör utformas. Däremot framträder vissa återkommande tematiska mönster som tillsammans pekar ut vilka förhållanden som den fortsatta analysen behöver ta sin utgångspunkt i.

En första sådan utgångspunkt är att en spetsutbildning i musik, för att vara meningsfull, måste ge eleverna möjlighet till en faktisk fördjupning i musikaliskt kunnande. Samråden visar att den

ordinarie musikundervisningen i grundskolan i huvudsak är allmänbildande till sin karaktär och att den inte ger tillräckliga förutsättningar för den progression och det fördjupade kunnande som kännetecknar en spetsutbildning. Fördjupning förutsätter enligt samråden särskilda pedagogiska och organisatoriska lösningar, bland annat i fråga om undervisningsformer och omfattning, som går utöver vad som normalt ryms inom grundskolans ram. Samråden pekar särskilt på att individuell instrumentalundervisning är en central komponent för att eleverna ska kunna utveckla speltekniska och musikaliska färdigheter på en sådan nivå som en spetsutbildning förutsätter.

En andra utgångspunkt är att tid, kontinuitet och progression framstår som avgörande faktorer i musikaliskt lärande. Samråden ger ett tydligt stöd för att utveckling av musikaliskt och speltekniskt kunnande är en långsiktig process som kräver systematiskt arbete över tid. Frågor om utbildningens omfattning, organisation och när i skolgången den kan vara ändamålsenlig får därför särskild betydelse. Samtidigt visar samråden att elevers musikaliska utveckling kan ta olika vägar och ta fart vid olika tidpunkter, vilket innebär att tidsdimensionen behöver analyseras.

En tredje utgångspunkt är att en spetsutbildning i musik i grundskolan inte kan bedömas isolerat, utan måste förstås som del av en sammanhållen utbildningskedja. Samråden visar att utbildningens betydelse för såväl fortsatt utbildning som framtida yrkesutövning är beroende av hur väl den samspelar med gymnasieskolans spetsutbildningar och med efterföljande utbildningsnivåer. Grundskolans spetsutbildning behöver därför analyseras både utifrån sitt eget innehåll och utifrån sin funktion i ett större utbildningssystem.

En fjärde utgångspunkt är att frågor om likvärdig tillgång och kvalitet är centrala vid utformningen av en försöksverksamhet. Samråden visar att förutsättningarna för att bedriva spetsutbildning i musik varierar betydligt mellan olika delar av landet. Detta aktualiserar frågor om finansiering, organisatoriska lösningar och tillgång till lärare med adekvat kompetens. Förutsättningarna för att skapa en nationellt likvärdig utbildning kan därför inte enbart lämnas till lokala huvudmän, utan behöver analyseras i ett bredare systemperspektiv. Denna utgångspunkt är nära sammankopplad med frågan om hur utbildningen bör finansieras. Samråden tyder på

att viss statlig finansiering kan behövas om försöksverksamheten ska kunna bedrivas med god kvalitet och vara tillgänglig på likvärdiga villkor.

En femte och avslutande utgångspunkt är att utbildningen måste utformas med ett tydligt barn- och elevperspektiv. Samråden pekar på att elever med särskild musikalisk begåvning ofta har hög motivation och god förmåga att prestera, men också att en ensidig betoning av prestation kan medföra risker för obalans, överbelastning och minskat välbefinnande. Lust, glädje och gemenskap framhålls som centrala faktorer för motivation och uthållighet över tid. Dessa aspekter, tillsammans med kravet på att beakta barnets bästa, utgör därför viktiga ramar för den fortsatta analysen av utbildningens omfattning och organisatoriska utformning.

Mot denna bakgrund bör den fortsatta analysen av en försöksverksamhet med spetsutbildning i musik i grundskolan ta sin utgångspunkt i dessa övergripande förhållanden. Utgångspunkterna innebär inte att utbildningens närmare utformning läses i detta skede. De tydliggör i stället vilka aspekter som är avgörande att beakta vid de fortsatta övervägandena om utbildningens innehåll, organisation och reglering.

6.2 Ett särskilt bemyndigande behövs för försöksverksamheten

Förslag: Regeringen ska få meddela föreskrifter om en försöksverksamhet som avser spetsutbildning i musik i grundskolan. Föreskrifter om sådan försöksverksamhet ska få avvika från bestämmelserna i skollagen.

Den försöksverksamhet som föreslås i denna promemoria innebär att särskilda bestämmelser behöver kunna meddelas om en utbildning som avviker från vad som annars gäller i grundskolan. Försöksverksamheten avser en spetsutbildning i musik som ska kunna innehålla ett särskilt ämne, utökad undervisningstid, särskilda regler om antagning och urval samt vissa särskilda regler om bland annat fjärrundervisning och lärarkompetens.

I 29 kap. 23 § skollagen (2010:800) finns ett generellt bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om försöksverksamhet inom skolväsendet. Bemyndigandet är dock begränsat när det gäller vilka undantag från skollagen som får göras. I fråga om försöksverksamhet i grundskolan får föreskrifter som meddelas med stöd av den bestämmelsen inte innehålla andra undantag än undantag från organisatoriska bestämmelser i skollagen.

Den försöksverksamhet med spetsutbildning i musik som föreslås förutsätter att föreskrifter kan meddelas som avviker även från andra bestämmelser i skollagen än sådana som är av organisatorisk karaktär. Det gäller bland annat bestämmelser om antagning och urval, placering vid skolenhet, fjärrundervisning samt krav på lärares legitimation och behörighet. Det nuvarande generella bemyndigandet i 29 kap. 23 § skollagen är därför inte tillräckligt för att möjliggöra den reglering som försöksverksamheten kräver.

Mot denna bakgrund bör det införas ett särskilt bemyndigande i 29 kap. 23 § andra stycket skollagen. Bemyndigandet bör ge regeringen möjlighet att meddela föreskrifter om en försöksverksamhet som avser spetsutbildning i musik i grundskolan och att låta sådana föreskrifter avvika från bestämmelserna i skollagen. Bemyndigandet bör vara avgränsat till den aktuella försöksverksamheten.

7 Utbildningens innehåll och omfattning

I detta kapitel behandlas utbildningens syfte, vilka årskurser spetsutbildningen ska kunna omfatta, behörighet och urval samt utbildningens innehåll, omfattning och lärotider. Eftersom försöksverksamheten bör kunna rymma olika startpunkter i grundskolan görs övervägandena med hänsyn både till start i årskurs 1 och årskurs 5. Valet av startpunkt blir dimensionerande och får betydelse för bland annat antagning och urval, undervisningens innehåll och progression, undervisningstidens omfattning samt de särskilda hänsyn som behöver tas till elevernas ålder och utveckling.

7.1 Syftet med spetsutbildningar i musik i grundskolan

Förslag: Syftet med spetsutbildningen i musik ska, utöver vad som följer av 10 kap. 2 § skollagen (2010:800), vara att ge eleverna möjlighet att nå så långt som möjligt i sin utveckling av kunskaper och färdigheter inom musik.

Det är angeläget att elever med stort intresse för och begåvning inom musik ges möjlighet att genom ändamålsenlig undervisning nå så långt som möjligt i sin utveckling av kunskaper och färdigheter inom musik. Det bör därför vara spetsutbildningens syfte. Ett sådant syfte kan också, på längre sikt, bidra till det svenska musiklivets kompetensförsörjning genom att elever med stort musikintresse ges bättre möjligheter att utveckla sitt kunnande redan i grundskolan.

Det krävs kvalificerad undervisning, kontinuitet och omfattande övning för att elever på sikt ska kunna nå en hög konstnärlig, musikalisk och spelteknisk nivå. Spetsutbildningen i musik behöver därför bidra till att lägga en bred och hållbar grund för vidare musikstudier och fortsatt utveckling inom musikområdet. Denna grund skapas genom en spetsutbildning i vilken individuell instrumentalundervisning är en viktig del.

Ett brett musikaliskt kunnande som grundläggs redan i grundskolan utgör en god grund för kreativt musikskapande och annat konstnärligt utövande inom musikområdet, till exempel i rollen som musiker, musikproducent, kompositör, arrangör, låtskrivare eller artist. Det intresse och kunnande som grundläggs tidigt kan sedan också fördjupas och utvecklas genom en musikundervisning av hög kvalitet inom gymnasieskolan, vilket i förlängningen bör leda till bättre förberedelse för högskoleutbildning med musikinriktning.

Spetsutbildningen kan med det föreslagna syftet således utveckla elevers kunnande inom musik och därigenom också förbereda för olika fortsatta utbildnings- och yrkesvägar inom musikområdet. För att ytterligare tydliggöra spetsutbildningens breda syfte har jag övervägt att konstruera spetsutbildningen med olika fördjupningar. I ett sådant alternativ skulle en fördjupning till exempel kunna inriktas mot instrumentspel och en annan mot musikskapande. Omfattningen av individuell instrumentalundervisning skulle i en sådan konstruktion kunna differentieras med lägre krav på individuell instrumentalundervisning i den fördjupning som har musikskapande som huvudfokus. Jag har dock gjort bedömningen att en enhetlig spetsutbildning som lägger en bred grund för musikutövande är att föredra. Det kan inte förväntas att unga elever, särskilt inte elever i de lägsta årskurserna, har tillräckliga förutsättningar att göra ett sådant val av musikalisk inriktning. Det gäller särskilt om utbildningen påbörjas redan i årskurs 1. Jag har därför kommit fram till att en bred spetsutbildning som lägger grunden för olika fortsatta utbildnings- och yrkesvägar inom musikområdet är att föredra. Alternativet att konstruera spetsutbildningen med fördjupningar har därför valts bort.

7.2 Spetsutbildningen i musik ska få bedrivas från olika startpunkter i grundskolan

Förslag: Inom försöksverksamheten ska spetsutbildning i musik få bedrivas med start antingen i årskurs 1 eller i årskurs 5. Antagning till utbildningen ska få göras i samtliga årskurser i mån av plats.

Det är angeläget att en spetsutbildning i musik utformas så att elever får möjlighet att utveckla kunskaper och färdigheter inom musik under en sammanhängande del av grundskoletiden. En sådan ordning skapar förutsättningar för kontinuitet, progression och ett mer långsiktigt uppbyggt kunnande inom musikområdet. Under samråden har det framkommit att tidig tillgång till utökad musikundervisning kan vara av stor betydelse för att elever på sikt ska kunna utveckla den speltekniska och musikaliska nivå som krävs för fortsatt utbildning och ett framtida yrkesutövande inom musikområdet (se avsnitt 5.2.7). Den instrumentspecifika utvecklingen är vidare i hög grad en process som kräver kontinuitet, övning och gradvis uppbyggnad över lång tid. I synnerhet när det gäller instrument som stråkinstrument och piano är tidig tillgång till musikundervisning avgörande.

Samråden ger samtidigt inte ett entydigt stöd för att en spetsutbildning i musik bör påbörjas redan i grundskolans tidigare årskurser. Flera aktörer har framhållit att en start i senare årskurser, särskilt från årskurs 5, kan vara mer ändamålsenlig. Det har också förts fram farhågor om att en alltför tidig antagning kan medföra att elever vars musikaliska intresse eller potential visar sig senare inte fångas upp.

Dessa synpunkter måste tas på allvar. De innebär dock inte att en försöksverksamhet bör utesluta en tidigare start. Tvärtom talar försöksverksamhetens karaktär för att olika startpunkter bör kunna prövas. Mot bakgrund av att musikaliskt kunnande utvecklas över tid bör försöksverksamheten därför utformas så att det är möjligt att pröva en modell där spetsutbildningen påbörjas redan i årskurs 1.

Samtidigt bör det vara möjligt för huvudmän att ansöka om att bedriva utbildningen med start i senare årskurser. En modell med start i årskurs 5 framstår som en rimlig senare startpunkt. Den ger

utrymme för flera års sammanhållen fördjupning före övergången till gymnasieskolan och ligger nära den startpunkt som flera aktörer i samråden har pekat ut som ändamålsenlig. Genom att försöksverksamheten kan omfatta både start i årskurs 1 och start i årskurs 5 skapas bättre förutsättningar att följa upp och utvärdera hur olika startpunkter påverkar utbildningens genomförbarhet och kvalitet (se kapitel 11).

Antagning till utbildningen bör kunna göras i samtliga årskurser i mån av plats. Det är angeläget att bereda plats för elever med stor begåvning även efter det år då spetsutbildningen startar. Det kan handla om elever som byter skola, men också om elever vars intresse för att gå en spetsutbildning i musik vaknar senare. En sådan möjlighet är särskilt viktig för att elever som har ett musikaliskt intresse, eller en musikalisk potential som visar sig senare, inte ska gå miste om en för dem värdefull utbildning.

Jag har även övervägt om spetsutbildningen bör vara riksrekryterande. En sådan ordning skulle kunna öka möjligheterna för elever från hela landet att söka till utbildningen och därmed öka tillgängligheten. Likvärdig tillgång till utbildningen är en central utgångspunkt för mina överväganden (se avsnitt 6.1) och det är därför angeläget att överväga lösningar som kan bidra till ökad tillgänglighet. Riksrekrytering är också en etablerad modell för vissa andra särskilda utbildningar som exempelvis riksrekryterande spetsutbildning i grundskolan (se avsnitt 3.3.1).¹¹⁶ Det kan tyckas rimligt att i analogi med en sådan riksrekryterande spetsutbildning även låta den föreslagna spetsutbildningen i musik vara riksrekryterande. Det finns dock en avgörande skillnad mellan utbildningarna. Spetsutbildningen i musik föreslås omfatta hela grundskolan, således även låg- och mellanstadiet, medan den befintliga riksrekryterande spetsutbildningen endast omfattar högstadiet. Det innebär att antagning till spetsutbildningen i musik i vissa fall kan avse mycket unga elever. Förslag som avser barn måste analyseras mycket noggrant med barnets bästa som utgångspunkt.¹¹⁷

¹¹⁶ Spetsutbildningen ska inriktas mot något eller några av grundskoleämnena engelska, matematik, moderna språk, de naturorienterande ämnena biologi, fysik eller kemi, de samhällsorienterande ämnena geografi, historia, religionskunskap eller samhällskunskap, svenska, teckenspråk, eller teknik. Spetsutbildningen ska utformas så att dess innehåll i väsentlig utsträckning innebär en fördjupning eller breddning inom det eller de ämnen som utbildningen är inriktad mot. (4 § förordningen (2024:675) om riksrekryterande spetsutbildning i högstadiet i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning.)

¹¹⁷ FN:s konvention om barnets rättigheter, artikel 3 samt 1 kap. 10 § skollagen.

Särskild hänsyn behöver tas till mycket unga barn och deras behov. Elever i de tidiga skolåren behöver tillsyn och kan inte resa på egen hand. Vidare har elever i låg- och mellanstadiet behov av trygghet och bör därför gå i en skola nära hemmet.

Mot denna bakgrund bedömer jag att en riksrekrytering är olämplig. I stället för riksrekrytering bör försöksverksamheten utformas så att Skolverket vid beslut om deltagande strävar efter att de 15 föreslagna utbildningarna får en geografiskt spridd placering (se avsnitt 9.2). På så sätt säkerställs att elever i olika delar av landet får tillgång till utbildningen.

7.3 Behörighet och urval till spetsutbildningen

Förslag: Färdighetsprov i musik ska utgöra villkor för antagning och grund för urval mellan sökande till spetsutbildningen i musik. Till spetsutbildningen i musik får bara de elever antas som vid en samlad bedömning har uppvisat godtagbara förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. När antalet platser är färre än antalet sökande ska färdighetsprov i musik användas för urval. Bestämmelserna i 10 kap. 30 och 31 §§ skollagen om en elevs placering vid en skolenhet ska inte gälla för elever på spetsutbildningen i musik.

Bedömning: Huvudmannen bör utforma färdighetsprovet med hänsyn till elevens ålder och den årskurs som elevens ansökan avser.

Färdighetsprov

Spetsutbildningen i musik behöver förbereda eleverna för högre utbildning inom musik. Utformningen och innehållet ger sammantaget en utbildning som är mer krävande än utbildningar inom grundskolan i allmänhet och har ett mer bestämt syfte i fråga om elevens utveckling och kunnande inom musikområdet. Det handlar bland annat om att de elever som blir antagna till spetsutbildningen ska få möjlighet att utvecklas så långt som möjligt inom musikområdet. De elever som antas ska alltså ha

förutsättningar att kunna tillgodogöra sig spetsutbildningen och på sikt kunna utvecklas till den nivå som krävs för högre utbildning inom musik.

Det som har beskrivits i stycket ovan i fråga om vad som krävs av eleverna blir med nödvändighet ett villkor för antagnings- och urvalsproceduren för utbildningen. Jag bedömer därvid att färdighetsprov i musik är det mest ändamålsenliga sättet att bedöma om en elev har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Antagning och urval till spetsutbildningen ska alltså förutsätta att den sökande eleven genomför färdighetsprov i musik. Det ska endast vara de elever som vid en samlad bedömning har uppvisat godtagbara förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen som ska få antas till den. Vid antagning till årskurs 1–4 bör bedömningen främst avse elevens fallenhet för musik. Vid antagning till årskurs 5–10 kan bedömningen i större utsträckning avse elevens förkunskaper och färdigheter inom musik.

Vid utformningen av färdighetsproven behöver risken för social snedrekrytering särskilt beaktas. Det innebär att elevernas möjligheter att antas till spetsutbildningen inte bör påverkas av faktorer som har samband med deras sociala, ekonomiska eller kulturella förutsättningar. Exempel på förutsättningar som har betydelse i detta sammanhang är tillgång till musikinstrument samt tillgång till musikundervisning och andra musikaliska aktiviteter. Elever som redan före skolstart har deltagit i musikundervisning, eller andra organiserade musikaliska aktiviteter, genom hemmets försorg kan sannolikt utveckla ett större musikaliskt kunnande än elever utan sådana förutsättningar. Om färdighetsproven för de lägsta åldrarna i huvudsak innehåller spelprov skulle barn som inte har haft tillgång till musikundervisning missgynnas. Proven bör därför utformas så att de i de lägre årskurserna inte i första hand premierar tidigare tillgång till musikundervisning. I stället bör färdighetsprovet utformas på sådant sätt att elevens fallenhet för musik kan bedömas.

Eftersom antalet platser på utbildningen kan vara färre än antalet sökande behövs ett sätt att urskilja de elever som ska beredas plats på utbildningen. Färdighetsprovet kan därför ha ytterligare en funktion att fylla utöver den att bedöma om den sökande eleven har godtagbara förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Denna andra funktion med färdighetsprovet kan således vara att den även

utgör grund för urval. Jag bedömer därvid att färdighetsprov även bäst tjänar detta syfte och därför ska användas som urvalsinstrument.

Jag har övervägt alternativet att inte låta färdighetsprov utgöra villkor för antagning och grund för urval utan i stället låta alla elever med intresse för musik få gå utbildningen. Spetsutbildningen i musik ska dock bland annat förbereda för högre utbildning inom musik. Endast elever som bedöms ha förutsättningar att fullgöra utbildningen bör därför antas till den. Det förutsätter möjligheter att bedöma en elevs kunskaper och färdigheter inför antagningen. Av detta skäl bedöms alternativet att inte låta färdighetsprov utgöra villkor för antagning och grund för urval mellan sökande till spetsutbildningen i musik vara olämpligt. Om färdighetsprov inte används finns en risk att antagningen inte i tillräcklig grad grundas på om eleverna har förutsättningar att tillgodogöra sig den särskilda utbildning som spetsutbildningen innebär. Därmed finns också en risk att syftet med utbildningen inte kan uppnås.

Bestämmelser om en elevs placering vid en skolenhet

I 10 kap. 30 och 31 §§ skollagen finns bestämmelser om en elevs placering vid en skolenhet. En kommun ska vid placering av en elev vid en viss skolenhet i första hand utgå från vårdnadshavarens önskemål. Den som har blivit placerad vid en viss skolenhet ska, med vissa undantag, få gå kvar där. Eftersom tillträde till spetsutbildningen ska grundas på särskilda villkor för antagning genom färdighetsprov, bör de ordinarie bestämmelserna om placering vid skolenhet inte tillämpas på elever som tas emot till utbildningen.

7.4 Ett nytt särskilt ämne ska ersätta ämnet musik

7.4.1 Ämnet musik spets och dess kursplan

<p>Förslag: Ett särskilt ämne, musik spets, ska införas för spetsutbildningen i musik. Ämnet musik spets ska ersätta</p>

grundskoleämnet musik för elever som deltar i spetsutbildningen.

Bedömning: Skolverket bör ges i uppdrag att utarbeta en kursplan för ämnet musik spets.

Behöver spetsutbildningen ett särskilt ämne?

Den fördjupning i musikaliskt kunnande som spetsutbildningen syftar till bedöms inte kunna uppnås inom ramen för det ordinarie grundskoleämnet musik. Elever som deltar i spetsutbildningen behöver därför följa en kursplan som är särskilt utformad för utbildningens syfte och målgrupp. Ett särskilt ämne, musik spets¹¹⁸, bör därför införas för spetsutbildningen. Eftersom utbildningen inom försöksverksamheten ska kunna påbörjas redan i årskurs 1 behöver ämnet utformas med en tydlig progression från grundläggande musicerande och musikalisk utveckling till mer avancerat kunnande i instrumentspel, sång, samspel, musikteori och musikskapande.

Kursplanen för grundskoleämnet musik är skriven för alla grundskolans elever och har ett brett allmänbildande syfte. Enligt gällande kursplan ska undervisningen i ämnet musik bland annat ge eleverna kunskaper som gör det möjligt att delta i musikaliska sammanhang, både genom att själva musicera och genom att lyssna till musik. En kursplan för ämnet musik spets behöver ha ett mer preciserat syfte och ett innehåll som tydligare är inriktat mot den progression och det fördjupade kunnande som spetsutbildningen ska ge. Jag gör därför bedömningen att grundskoleämnet musik inte i tillräcklig utsträckning svarar mot syftet med spetsutbildningen i musik och att det bör ersättas av ämnet musik spets. I fråga om behovet av ett särskilt ämne för spetsutbildningen i musik kan en jämförelse göras med ämnet dans¹¹⁹ inom den förberedande dansutbildningen¹²⁰. Ämnet dans är särskilt utformat för den

¹¹⁸ Benämning av ämnet följer samma struktur som spetsämnena i gymnasieskolan, jämför med ämnena humanistisk och samhällsvetenskaplig spets, matematik spets, naturvetenskaplig spets och teknikvetenskaplig spets.

¹¹⁹ Kursplan för ämnet dans i grundskolan.

¹²⁰ Den förberedande dansutbildningen består av årskurserna 4–6 och 7–9 i grundskolan. Syftet med den förberedande dansutbildningen är att ge eleverna förutsättningar att antas till yrkesdansutbildningen. För utförligare beskrivning av dansutbildningen, se kapitel 3.

utbildningen och ersätter grundskoleämnet idrott och hälsa. På motsvarande sätt som dans visserligen förekommer inom ämnet idrott och hälsa, förekommer det innehåll som är relevant för spetsutbildningen inom grundskoleämnet musik. Det ordinarie musikämnet är dock inte utformat för den progression och det fördjupade kunnande som en spetsutbildning förutsätter. Jämförelsen talar således för att även spetsutbildningen i musik bör ha ett särskilt ämne med en kursplan som tydligt anger vilket kunnande utbildningen ska utveckla och hur progressionen ska byggas upp över tid.

Jag har övervägt att inte föreslå ett särskilt ämne för spetsutbildningen i musik utan i stället utöka timmarna för det befintliga grundskoleämnet musik. En sådan lösning skulle ge mer tid för musikundervisning men inte i sig förändra ämnets syfte, innehåll och progression. Den bedöms därför inte ge tillräckliga förutsättningar för det fördjupade kunnande som spetsutbildningen ska utveckla hos eleverna. Jag bedömer därför att ett särskilt utformat ämne är en förutsättning för att utbildningen ska uppnå sitt syfte. Ett eget ämne tydliggör också utbildningens särprägel som spetsutbildning. Alternativet att enbart utöka undervisningstiden i grundskoleämnet musik har därför valts bort.

Vidare har jag övervägt alternativet att låta ämnet musik spets komplettera grundskoleämnet musik i stället för att ersätta det. En elev som deltar i spetsutbildningen skulle då läsa både grundskoleämnet musik och ämnet musik spets. En fördel med en sådan lösning är att eleverna även skulle få ta del av det breda innehåll i ämnet musik som är avsett för alla elever i grundskolan. En sådan lösning skulle dock innebära att elevernas totala undervisningstid ökar ytterligare. Det är särskilt problematiskt eftersom spetsutbildningen ska kunna påbörjas redan i årskurs 1 och eftersom eleverna även kan behöva tid för egen övning utanför skoltid. Utifrån ett barn- och elevperspektiv talar detta för att ämnet musik spets bör ersätta grundskoleämnet musik, inte komplettera det.

Ett ytterligare skäl mot en sådan lösning är att den skulle innebära att eleverna läser ytterligare ett ämne. Det kan få betydelse för tillämpningen av det nya betygssystem som regeringen har lämnat förslag om i prop. 2025/26:197, där meritvärdet ska utgå från kalibrerade betygsvärden från 16 ämnen. Även om det redan finns

frågor om hur ett eventuellt 17:e ämne ska hanteras, bland annat i fråga om moderna språk, bör en spetsutbildning i musik inte utformas så att den ytterligare komplicerar denna fråga. Detta talar också för att ämnet musik spets bör ersätta grundskoleämnet musik.

Kursplanen för det nya ämnet musik spets bör utformas för spetsutbildningens syfte och ge fördjupat kunnande inom musik

Kursplanen för ämnet musik spets bör ha en tydlig inriktning mot fördjupning och progression i musikaliskt kunnande. Den bör skilja sig väsentligt från kursplanen för grundskoleämnet musik¹²¹ genom att ange ett innehåll som successivt leder mot en högre musikalisk, spelteknisk och konstnärlig nivå. Jag bedömer, med utgångspunkt i genomförda samråd, att innehållet i kursplanen huvudsakligen bör omfatta instrumentspel och sång, musikteori, gehörs- och musikleära, ensemble, körsång och musikskapande (se avsnitt 5.2.10). Elever behöver till att börja med ges möjlighet att utveckla sitt kunnande när det gäller ett eller flera instrument. Därutöver behövs musikteori och gehörsträning för att lägga en god grund för fortsatt musikutbildning och för utvecklad förståelse för musikaliska strukturer. Kunskaper inom dessa områden bidrar således till en musikalisk helhetssyn samt förstärker och utvecklar musikutövandet, musikskapandet och kommunikationen med andra musiker. Ensemble, körsång och annat gemensamt musicerande utvecklar förmågan till samspel, lyhördhet och musikalisk kommunikation. Musikskapande bör ingå som en integrerad del av utbildningen och omfatta till exempel improvisation, komposition, arrangering och musikproduktion.

7.4.2 Undervisningstid och individuell undervisning

Förslag: Undervisning i ämnet musik spets ska omfatta 126 timmar per läsår i årskurs 1–4, 186 timmar per läsår i årskurs 5–7 och 250 timmar per läsår i årskurs 8–10. En viss del av undervisningen i ämnet musik spets ska ägnas åt individuell instrumentalundervisning. Den individuella

¹²¹ Kursplan för ämnet musik i grundskolan

instrumentalundervisningen ska omfatta 24 timmar per läsår i årskurs 1–4, 36 timmar per läsår i årskurs 5–7 och 48 timmar per läsår i årskurs 8–10.

Bedömning: Skolverket bör ges i uppdrag att utarbeta och lämna förslag på en särskild timplan för spetsutbildning i musik.

Elever som går i grundskolan har rätt till ett minsta antal garanterade undervisningstimmar per stadium. Timplanen för grundskolan beskriver hur undervisningstimmarna ska fördelas mellan de olika ämnena.¹²² Enligt gällande timplan i den nioåriga grundskolan¹²³ ska ämnet musik omfatta 80 timmar i lågstadiet, 80 timmar i mellanstadiet och 80 timmar i högstadiet. Det innebär utslaget per läsår ca 45 minuter per vecka. Jag bedömer att undervisningen i ämnet musik spets behöver ha en betydligt större omfattning (se även kapitel 6). Det är angeläget att elever ges ordentligt med tid att utveckla det kunnande som utbildningen syftar till att ge. Endast genom mer undervisningstid kan tillräckligt goda förutsättningar skapas för elevers lärande och utveckling inom musik. Jag bedömer därför att spetsutbildningen bör ha en särskild timplan där det framgår att undervisningen i ämnet musik spets ska ges mer tid än det antal timmar som gäller för grundskoleämnet musik. Frågan blir då vilken omfattning som bör föreslås för att syftet med spetsutbildningen ska kunna uppnås samtidigt som utbildningen är fast förankrad i skollagen och de allmänna principerna om utbildningen i skolväsendet och grundskolan i den lagen. Svaret på denna fråga följer efter en samlad avvägning.

Det kan konstateras i fråga om den avvägningen att undervisningen i ämnet musik spets kan omfatta fler timmar i högstadiet än i låg- och mellanstadiet. Detta följer av att eleverna med stigande ålder också kan förutsättas ha ökade möjligheter att klara av och tillgodogöra sig mer omfattande studier.

I övrigt grundas avvägningen i fråga om hur många extra undervisningstimmar en elev som går en spetsutbildning i musik bör ha, på synpunkter som framkommit i samråd med utbildnings- och

¹²² Bilaga 1 skolförordningen (2011:185).

¹²³ Regeringen har i prop. 2025/26:194 *En tioårig grundskola* föreslagit att den garanterade undervisningstiden utökas med 534 timmar per skollform. Ändringarna föreslås börja tillämpas första gången i fråga om utbildning som bedrivs efter den 30 juni 2028.

branschföreträdare (se kapitel 5). I samråden betonades att elever som går en spetsutbildning i musik behöver delta i musikundervisning i olika former varje skoldag. Omfattningen 5–10 timmar musikundervisning per vecka uppgavs vara lämplig för årskurs 5–10. En utgångspunkt bör därför vara att omfattningen för dessa årskurser bör ligga inom detta intervall. Jag bedömer mot denna bakgrund att ca 5 timmar musikundervisning per vecka är rimligt för årskurs 5–7 medan ca 7 timmar musikundervisning per vecka bör ingå för årskurs 8–10. För årskurs 1–4 bedömer jag med hänsyn till barnens låga ålder att det är lämpligare med en omfattning på 3,5 timmar musikundervisning per vecka.

En annan del av avvägningen bör utgå från behovet av individuell instrumentalundervisning (se avsnitt 7.1). Utifrån vad som har framkommit i de genomförda samråden anser jag att den individuella instrumentalundervisningen ska omfatta 24 timmar per läsår i årskurs 1–4, vilket motsvarar 40 minuter per vecka, 36 timmar per läsår i årskurs 5–7, vilket motsvarar 60 minuter per vecka, och 48 timmar per läsår i årskurs 8–10, vilket motsvarar 80 minuter per vecka.¹²⁴ I bedömningen av hur många timmar av ämnets undervisningstid som bör ägnas åt individuell instrumentalundervisning har jag även beaktat elevernas behov av tid för egen övning mellan de individuella undervisningstillfällena. Jag gör bedömningen att föreslagen omfattning av den individuella instrumentalundervisningen är väl avvägd i relation till denna aspekt.

Det är angeläget att noga överväga hur stor utökning av undervisningstiden som är rimlig i relation till elevernas unga ålder. Den totala undervisningstiden får inte innebära en större arbetsbörda än vad som rimligen kan krävas av unga elever. Utökad undervisningstid leder till längre skoldagar för eleverna, vilket medför ökad påfrestning. Särskilt för unga elever i låg- och mellanstadiet kan detta vara utmanande. Elever som deltar i spetsutbildning i musik förväntas också ägna tid åt egen övning på ett eller flera instrument utanför skoltid, vilket ytterligare ökar arbetsbördan. Det är mot denna bakgrund angeläget att noga överväga konsekvenserna av utökad undervisningstid för eleverna (se avsnitt 13.2).

Ytterligare en aspekt att beakta vid bedömningen av hur stor utökningen av undervisningstiden kan vara är skollagens

¹²⁴ Beräkningen utgår från att läsåret omfattar 36 veckor.

bestämmelser om att en skoldag inte får överstiga åtta timmar, eller för de tre lägsta årskurserna högst sex timmar, per dag.¹²⁵ Den utökade undervisningstiden behöver tillsammans med undervisningstiden i de övriga ämnen som ingår i elevens utbildning rymmas inom denna ram. Här har jag också vägt in att elever som har rätt till modersmålsundervisning¹²⁶ behöver ges möjlighet till sådan undervisning inom ramen för sex respektive åtta timmars skoldag.

I avvägningen har jag även beaktat att eleverna i spetsutbildningen måste kunna uppnå målen för såväl den ordinarie grundskolan som för spetsutbildningen i musik. Det innebär att eleverna behöver ges goda förutsättningar att nå målen i alla ämnen som ingår i elevernas grundskoleutbildning.

Sammanfattningsvis har jag i avvägningen låtit barnperspektivet som det kommer till uttryck i skollagen väga tungt och ställt det i relation till spetsutbildningens syfte. I synnerhet när det gäller utökad undervisningstid för elever i de lägsta årskurserna behöver barns behov av tid för vila, lek och rörelse beaktas. Därför föreslås en mindre utökning av undervisningstiden för årskurs 1–4. Jag bedömer att den föreslagna utökningen är väl avvägd i relation till dessa aspekter.

Den utökade undervisningstiden förutsätter en särskild timplan

Utökad undervisningstid i ämnet musik spets kan åstadkommas redan enligt gällande bestämmelser. Undervisningstiden får reduceras för alla grundskoleämnen, utom ämnena svenska, engelska, språkval och matematik, med 20 procent för att skapa utrymme för skolans val.¹²⁷ Det utrymme som kan skapas genom en reduktion av undervisningstiden i vissa ämnen med 20 procent bör därför i den timplan som Skolverket ges i uppdrag att ta fram tas i anspråk för den utökade undervisningen i ämnet musik spets. Dessutom bör Skolverket utnyttja de timmar som i grundskolans

¹²⁵ 7 kap. 17 § skollagen.

¹²⁶ 5 kap. 7 § skolförordningen.

¹²⁷ Om möjligheten att reducera utnyttjas maximalt, det vill säga alla ämnen utom svenska, engelska, matematik och språkval reduceras med 20 procent, uppstår ett utrymme som omfattar totalt 600 timmar för mellanstadiet och högstadiet. <https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/timplan-for-grundskolan>. Hämtad 2026-04-03.

timplan är fördelade till ämnet musik, eftersom ämnet musik spets föreslås ersätta grundskoleämnet musik. Det utrymme som därmed skapas är dock inte tillräckligt för att rymma hela den utökade undervisningstid som jag menar behövs. Därför behöver timplanen utökas så att den totala undervisningstiden blir mer omfattande för elever som går spetsutbildningen jämfört med övriga elever i grundskolan. Samtidigt behöver elevers behov och förutsättningar i olika åldrar beaktas. Särskilt när det gäller årskurs 1–4 behöver noggranna övervägningar göras så att arbetsbördan för mycket unga elever inte blir för stor. Omfattningen av undervisningstiden i ämnet musik spets bör därför vara relativt begränsad i lågstadiet. När Skolverket enligt mitt förslag tar fram en särskild timplan för ämnet bör ovanstående beaktas.

7.5 Spetsutbildningen i musik ska få ha andra lärotider

Förslag: Om en elev deltar i en spetsutbildning i musik i grundskolan ska huvudmannen få besluta om andra lärotider än vad som anges i 3 kap. 2–4 §§ skolförordningen (2011:185).

Huvudmannen ska också få besluta om avvikelser för spetsutbildningen från det som normalt gäller i grundskolan i fråga om när läsåret ska börja och sluta, skolarbetets förläggning och fördelning och skoldagarnas sammanhållning och fördelning över läsåret.

Lsåret för en spetsutbildning i musik i grundskolan ska få omfatta högst 240 dagar. Den obligatoriska verksamheten ska dock få omfatta högst 190 dagar per läsår och högst 6 timmar per dag i årskurs 1–3 respektive 8 timmar per dag i årskurs 4–10.

Den utökade undervisningstid som föreslås för ämnet musik spets i avsnitt 7.4.2 innebär att utbildningen kan behöva organiseras på ett annat sätt än vad som normalt förekommer i grundskolan. Spetsutbildningen kan vidare innehålla moment, såsom repetitioner, förberedelser inför framföranden och konserter, som i vissa fall behöver förläggas på ett annat sätt över dagen, veckan eller läsåret än ordinarie skolarbete. Det bör därför finnas möjlighet för huvudmannen att besluta om andra lärotider för elever som deltar i

spetsutbildningen. Möjligheten till andra lärotider måste samtidigt användas med hänsyn till elevernas ålder, arbetsbelastning och behov av vila och återhämtning. Det gäller särskilt om utbildningen påbörjas redan i årskurs 1.

I 10 kap. 3 § skollagen finns bestämmelser om att utbildningen i grundskolan i varje årskurs ska bedrivas under ett läsår samt att regeringen får meddela föreskrifter om läsårets längd och om när läsåret ska börja och sluta. Detta bemyndigande bör kunna användas för att ge utrymme för ett längre läsår inom försöksverksamheten. Läsåret bör dock få omfatta högst 240 dagar.

Det bör i utbildningen göras en tydlig åtskillnad mellan sådan verksamhet som ingår i den obligatoriska delen och sådan verksamhet som kan erbjudas som ett frivilligt komplement. Verksamhet som är nödvändig för att eleven ska kunna tillgodogöra sig utbildningen bör rymmas inom den obligatoriska delen av utbildningen. Kompletterande verksamhet utanför denna ram kan bidra till utbildningens kvalitet, men bör inte vara en förutsättning för att eleven ska kunna uppfylla utbildningens mål.

Huvudmannen bör inför ansökan och vid behov inför antagning till en spetsutbildning tydligt informera elever och vårdnadshavare om utbildningens upplägg, omfattning och förläggning samt om sådan kompletterande verksamhet som kan komma att erbjudas utanför den obligatoriska delen av utbildningen.

7.6 Fjärrundervisning för individuell instrumentalundervisning

<p>Förslag: Fjärrundervisning ska få användas för individuell instrumentalundervisning i årskurs 5–10.</p>

Behovet av fjärrundervisning

Det är angeläget att spetsutbildningar i musik kan bedrivas med hög kvalitet oavsett skolans placering. Tillgången till lärare med adekvat kompetens kan vara begränsad i vissa delar av landet, särskilt när det gäller individuell instrumentalundervisning på en hög nivå. Detta bör inte få till följd att utbildningens kvalitet blir beroende av var i

landet som utbildningen bedrivs. För att ge elever i hela landet likvärdig tillgång till lärare med adekvat kompetens bör fjärrundervisning¹²⁸ därför kunna användas för sådan individuell undervisning inom ämnet musik spets. Det innebär ett undantag från de bestämmelser som annars gäller avseende fjärrundervisning i grundskolan, enligt vilka fjärrundervisning i praktisk-estetiska ämnen inte medges.¹²⁹

Fjärrundervisning bör därför inte vara en normal form för undervisning inom ämnet musik spets, utan ett komplement när adekvat lärarkompetens inte kan säkerställas på annat sätt. Avsikten är alltså inte att hela undervisningen i ämnet musik spets ska bedrivas genom fjärrundervisning. En central del av en spetsutbildning i musik är att eleverna får möjlighet att musicera tillsammans och utvecklas i ett gemensamt musikaliskt sammanhang. Eleverna behöver därför befinna sig på den skolenhet där spetsutbildningen bedrivs. Som huvudregel bör även lärarna finnas på plats, eftersom de har en viktig roll i att skapa en stimulerande och stödjande musikalisk miljö. Fjärrundervisning bör därför endast användas för individuell instrumentalundervisning och endast i de fall adekvat lärarkompetens inte kan säkerställas på annat sätt och villkoren för fjärrundervisning enligt skollagen¹³⁰ är uppfyllda.

Begränsning av möjligheten till fjärrundervisning till årskurs 5–10

Elever i de lägre årskurserna bedöms behöva en lärare som är på plats i undervisningslokalen. Dessa elever är i många fall nybörjare eller nästan nybörjare i sitt musikaliska utövande. De behöver därför en lärare som kan instruera instrumentspecifikt, justera elevernas hållning och fingersättning samt instruera hur instrumentet ska brukas i relation till ergonomiska aspekter. Med hänsyn till elevernas låga ålder är det också olämpligt att inte ha undervisande lärare på plats i undervisningslokalen. Möjligheten till fjärrundervisning ska därför inskränkas. Med hänsyn till elevernas ålder och mognad samt deras förutsättningar att tillgodogöra sig individuell

¹²⁸ Med fjärrundervisning avses interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är åtskilda i rum men inte i tid (1 kap. 3 § skollagen.)

¹²⁹ 21 kap. 2–4 §§ skollagen.

¹³⁰ 21 kap. 12–13 §§ skollagen

instrumentalundervisning ska möjligheten till fjärrundervisning begränsas till årskurs 5–10.

8 Kompetenskrav för lärare i försöksverksamheten

8.1 Alternativa kompetenskrav för undervisning i ämnet musik spets

Förslag: En lärare som inte uppfyller kraven i 2 kap. 13 § skollagen (2010:800) ska trots det få bedriva undervisning i ämnet musik spets. Läraren ska vara lämplig att bedriva undervisningen och ha uppvisat en hög konstnärlig skicklighet inom musik.

Bedömning: Huvudmannen bör ansvara för att bedöma om en lärare som omfattas av undantaget är lämplig att bedriva undervisningen och har uppvisat hög konstnärlig skicklighet inom musik. Huvudmannen bör också ansvara för att läraren får den kompetensutveckling som undervisningen kräver.

Lärare som inte uppfyller kraven i 2 kap. 13 § skollagen ska få bedriva undervisning i ämnet musik spets

Kravet på lärarlegitimation och behörighet enligt skollagen syftar till att säkerställa kvalitet och likvärdighet i undervisningen. Det är en grundläggande del i regleringen av skolväsendet. Utgångspunkten bör därför vara att undervisning även inom en spetsutbildning i musik bedrivs av legitimerade och behöriga lärare. Ett undantag från kraven i 2 kap. 13 § skollagen bör därför bara komma i fråga om det finns särskilda skäl och om undantaget kan förenas med krav som säkerställer att undervisningen håller hög kvalitet.

Ämnet musik spets skiljer sig dock från det ordinarie grundskoleämnet musik. Som framgår av avsnitt 7.4.1 ska ämnet ge eleverna möjlighet till fördjupat kunnande inom musik. Undervisningen kan bland annat omfatta individuell instrumentalundervisning, ensemble, körsång, musikteori, gehörs- och musikleära samt musikskapande.

Sådan kompetens kan finnas hos legitimerade och behöriga lärare. Samtidigt visar de samråd som genomförts inom ramen för uppdraget att den kompetens som behövs för undervisningen även kan finnas hos personer som inte uppfyller kraven i 2 kap. 13 § skollagen. Det kan till exempel vara yrkesverksamma musiker, sångare, instrumentalister, tonsättare, musikproducenter eller andra konstnärligt verksamma personer med omfattande erfarenhet inom musikområdet. Det kan också vara lärare inom kulturskolan som har hög ämneskompetens, konstnärlig skicklighet och erfarenhet av att undervisa barn och unga i musik.

Samråden visar vidare att tillgången till legitimerade och behöriga lärare med den särskilda ämnes- och instrumentkompetens som kan behövas inom ämnet musik spets kan variera mellan olika delar av landet. Om endast legitimerade och behöriga lärare skulle få bedriva undervisning i ämnet finns det därför en risk att vissa huvudmän får svårt att bemanna utbildningen med den kompetens som krävs. Det kan påverka både utbildningens kvalitet och möjligheten att erbjuda spetsutbildning i musik på likvärdiga villkor i olika delar av landet.

Mot denna bakgrund bör ett undantag från kraven i 2 kap. 13 § skollagen införas för undervisning i ämnet musik spets. Undantaget bör inte innebära att vem som helst får bedriva sådan undervisning. I stället bör särskilda alternativa kompetenskrav gälla. En lärare som undervisar med stöd av undantaget bör därför vara lämplig att bedriva undervisningen och ha uppvisat hög konstnärlig skicklighet inom musik.

En motsvarande ordning finns redan för riksrekryterande estetisk spetsutbildning i gymnasieskolan. Där får lärare som inte uppfyller kraven i 2 kap. 13 § skollagen bedriva undervisning inom den del av utbildningen som ger den dess spetskaraktär, om läraren är lämplig att bedriva undervisningen och har uppvisat hög konstnärlig skicklighet inom det estetiska område som undervisningen avser. Liknande undantag finns också för dansämnena i dansutbildningen. Dessa regleringar visar att det inom utbildningar med en tydlig

konstnärlig spets kan finnas skäl att göra avsteg från den ordinarie legitimations- och behörighetsregleringen, om undantaget förenas med särskilda krav på lärarens kompetens och lämplighet.

Mot denna bakgrund bedömer jag att det bör införas ett undantag från kraven i 2 kap. 13 § skollagen för lärare som undervisar i ämnet musik spets inom ramen för försöksverksamheten. Undantaget är motiverat för att säkerställa att utbildningen kan bedrivas med den konstnärliga och instrumentspecifika kompetens som ämnet kräver.

Jag har övervägt alternativet att inte föreslå något undantag från kraven i 2 kap. 13 § skollagen. En sådan ordning skulle tydligare ansluta till huvudregeln om att undervisning ska bedrivas av legitimerade och behöriga lärare. Den skulle dock riskera att begränsa möjligheten att ta till vara den kompetens som finns hos yrkesverksamma musiker, kulturskolelärare och andra konstnärligt verksamma personer med särskild kompetens inom musikområdet. Det finns också en risk att utbildningen i vissa delar av landet inte kan bemannas med den specialistkompetens som krävs för att ämnet musik spets ska kunna hålla avsedd kvalitet. Alternativet att inte införa något undantag har därför valts bort.

Krav på lämplighet och kompetens

Ett undantag från legitimations- och behörighetskraven behöver förenas med krav som säkerställer att undervisningen håller hög kvalitet. Läraren bör därför dels vara lämplig att bedriva undervisningen, dels ha uppvisat hög konstnärlig skicklighet inom musik.

Lämplighetskravet bör avse lärarens förutsättningar att bedriva undervisning inom skolväsendet. Vid bedömningen bör hänsyn kunna tas till bland annat lärarens pedagogiska förmåga och erfarenhet av att undervisa barn och unga.

Kravet på hög konstnärlig skicklighet bör avse den konstnärliga och instrumentspecifika kompetens som undervisningen i ämnet musik spets kräver. Skickligheten kan ha visats genom till exempel högre konstnärlig utbildning, dokumenterad konstnärlig verksamhet, yrkeserfarenhet, undervisningserfarenhet eller en kombination av sådana meriter.

Jag har övervägt att i stället ställa krav på viss formell musikerutbildning för lärare som ska undervisa med stöd av undantaget. En sådan lösning skulle ge en tydligare formell avgränsning. Den skulle dock riskera att utesluta personer som har förvärvat relevant konstnärlig och instrumentspecifik kompetens på annat sätt. Jag bedömer därför att ett krav på hög konstnärlig skicklighet är mer ändamålsenligt än ett krav på viss formell utbildning. Alternativet att ställa krav på viss formell musikerutbildning har därför valts bort.

Huvudmannen bör ansvara för bedömningen

Enligt 2 kap. 8 § skollagen ansvarar huvudmannen för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen och andra föreskrifter. I detta ansvar ingår att säkerställa att undervisningen bedrivs av personer med rätt kompetens. Huvudmannen ska även se till att lärare och annan personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet enligt 2 kap. 34 § skollagen.

Jag bedömer mot denna bakgrund att det bör vara huvudmannen som ansvarar för att bedöma om en lärare som omfattas av undantaget är lämplig att bedriva undervisning och har uppvisat hög konstnärlig skicklighet inom musik. Huvudmannens bedömning bör dokumenteras.

Behovet av kompetensutveckling

Lärare som undervisar med stöd av undantaget kan behöva kompetensutveckling i bland annat pedagogik, didaktik, bedömning och skolans styrdokument. Det är huvudmannen som ansvarar för att läraren får tillgång till sådan kompetensutveckling.¹³¹ Kompetensutveckling inom området erbjuds bland annat av flera universitet som ger kurser i pedagogik på grundnivå utan krav på tidigare ämneskunskaper.¹³²

¹³¹ 2 kap. 34 a § skollagen

¹³² Se till exempel kursutbud inom pedagogik på Stockholms universitet <https://www.su.se/utbildning/utbildningskatalog/utbildningsamnen/manniska-juridik-politik-och-samhalle/pedagogik>

Om försöksverksamheten senare permanentas kan det finnas skäl att överväga om Skolverket bör ges i uppdrag att ta fram eller tillhandahålla kompetensutveckling för lärare som undervisar i ämnet musik spets utan att uppfylla kraven i 2 kap. 13 § skollagen.

8.2 Möjlighet till anställning utan tidsbegränsning

Förslag: En lärare som får bedriva undervisning i ämnet musik spets trots att han eller hon inte uppfyller kraven i 2 kap. 13 § skollagen ska få anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning.

Enligt huvudregeln 2 kap. 20 § skollagen får endast den som har legitimation anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning. Bestämmelsen är en del av den ordning som syftar till att säkerställa kvalitet och stabilitet i undervisningen genom att varaktiga anställningar knyts till dokumenterad pedagogisk och ämnesmässig kompetens. Det behöver därför prövas om lärare som får bedriva undervisning i ämnet musik spets med stöd av undantaget från kraven i 2 kap. 13 § skollagen (se avsnitt 8.1) bör få anställas utan tidsbegränsning.

Undervisningen i ämnet musik spets förutsätter tillgång till lärare med adekvat kompetens. För att sådan kompetens ska kunna knytas till verksamheten kan det behövas anställningsvillkor som möjliggör långsiktighet. En möjlighet till anställning utan tidsbegränsning skapar bättre förutsättningar för stabilitet i verksamheten och för långsiktig planering av undervisningen.

Kontinuitet i undervisningen är av särskild betydelse i en utbildning som avser att leda till successiv fördjupning över lång tid. En ordning som uteslutande medger tidsbegränsade anställningar riskerar att leda till ökad personalomsättning och därigenom motverka utbildningens syfte.

Möjligheten till anställning utan tidsbegränsning påverkar också anställningarnas attraktivitet. Många personer med den kompetens som utbildningen kräver kan ha alternativa yrkesmöjligheter utanför skolväsendet. Om anställning utan tidsbegränsning inte kan erbjudas, finns det en risk att huvudmännen får svårare att rekrytera och behålla lärare med den kompetens som utbildningen förutsätter.

Det finns för övrigt redan motsvarande undantag för riksrekryterande estetisk spetsutbildning i gymnasieskolan och för dansarutbildningen. Det talar för att ett motsvarande undantag bör införas även för lärare som undervisar i ämnet musik spets inom ramen för försöksverksamheten.

Jag bedömer mot denna bakgrund att lärare som får bedriva undervisning i ämnet musik spets med stöd av undantaget från kraven i 2 kap. 13 § skollagen också bör få anställas utan tidsbegränsning. Alternativet att endast medge tidsbegränsade anställningar skulle riskera att försämra förutsättningarna för rekrytering, kontinuitet och långsiktig kvalitet i utbildningen. Det alternativet har därför valts bort.

8.3 Ansvar för undervisningen

Förslag: En lärare som bedriver undervisning i ämnet musik spets med stöd av undantaget från kraven i 2 kap. 13 § skollagen ska ha ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver.

Enligt 2 kap. 15 § skollagen är undervisningsansvaret i skolväsendet i normalfallet knutet till legitimerade lärare. I avsnitt 8.1 föreslås dock att en lärare som inte uppfyller kraven i 2 kap. 13 § skollagen ändå ska få bedriva undervisning i ämnet musik spets, om läraren är lämplig att bedriva undervisningen och har uppvisat hög konstnärlig skicklighet inom musik. I avsnitt 8.2 föreslås vidare att en sådan lärare ska få anställas utan tidsbegränsning.

Mot denna bakgrund behöver det regleras vilket ansvar en sådan lärare ska ha för den undervisning som han eller hon bedriver. En lärare som har bedömts vara lämplig för undervisningsuppdraget och som har uppvisat hög konstnärlig skicklighet inom musik bör också bära ansvar för den undervisning som läraren själv bedriver. En annan ordning skulle innebära att läraren får bedriva undervisningen utan att ha ett motsvarande ansvar för den.

I propositionen som föregick införandet av krav på legitimation för lärare och förskollärare bedömde regeringen att regeln om ett individuellt yrkesansvar även ska gälla icke legitimerade lärare som

under vissa förutsättningar kan anställas utan tidsbegränsning.¹³³ En person som har bedömts vara så kompetent och lämplig för uppgiften att han eller hon kan anställas utan tidsbegränsning bör enligt regeringen bära ett individuellt yrkesansvar. Detta synsätt har vidhållits när motsvarande undantag infördes för riksrekryterande estetisk spetsutbildning i gymnasieskolan.¹³⁴

Jag ser inte skäl att göra en annan bedömning för lärare som bedriver undervisning i ämnet musik spets med stöd av det föreslagna undantaget. En sådan lärare bör därför ha ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver.

¹³³ Prop. 2010/11:20 s. 27.

¹³⁴ Prop. 2020/21:152 s. 33.

9 Försöksverksamhetens förutsättningar och ramar

9.1 Skolverket ska besluta om deltagande i försöksverksamheten

Förslag: Skolverket ska besluta om deltagande i försöksverksamhet med spetsutbildning i musik i grundskolan.

En ansökan om att få delta i försöksverksamheten ska lämnas till Skolverket.

Ansökan ska innehålla

- information om huruvida huvudmannen ansöker om att få bedriva spetsutbildning som omfattar årskurs 1–10 eller årskurs 5–10,
- en redogörelse för det färdighetsprov som den sökande avser att tillämpa som villkor för antagning och grund för urval,
- uppgift om vilka lärarresurser som ska användas för undervisning i ämnet musik spets,
- uppgift om vilka lokaler som ska användas för undervisning i ämnet musik spets,
- uppgift om vilken utrustning som ska användas för undervisning i ämnet musik spets, och
- uppgift om huruvida huvudmannen avser att använda fjärrundervisning.

För att Skolverket ska få besluta om en huvudmans deltagande i försöksverksamheten krävs att

- huvudmannen har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för spetsutbildningen i musik,
- spetsutbildningen bedöms bidra till det angivna syftet med utbildningen,
- utbildningen är av god kvalitet,
- huvudmannen kan tillhandahålla ändamålsenliga lokaler och adekvat utrustning,
- huvudmannen har tillgång till lärare med adekvat kompetens för undervisning i ämnet musik spets, och
- uppställda behörighetskrav och urvalsgrunder uppfyller de krav som anges i den nya förordningen om försöksverksamhet med spetsutbildning i musik i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning.

Den som vill anordna en spetsutbildning i musik bör visa att det finns förutsättningar att bedriva utbildningen med god kvalitet. Deltagande i försöksverksamheten bör därför föregås av en prövning. Prövningen bör avse om huvudmannen har förutsättningar att bedriva utbildningen med god kvalitet. Den prövningen bör göras av Skolverket.

Det behöver alltså finnas en reglering som säkerställer att utbildningen uppfyller vissa krav för att den ska få anordnas. Syftet med en sådan reglering är att eleverna ska få en utbildning av god kvalitet. För att få delta i försöksverksamheten bör huvudmannen exempelvis kunna tillhandahålla lärare med adekvat kompetens samt ändamålsenliga lokaler. Vidare bör huvudmannen kunna tillhandahålla adekvat utrustning, däribland de övningsinstrument som elever i spetsutbildningen har behov av. Huvudmannen bör därför i ansökan lämna information som gör det möjligt för Skolverket att avgöra om grundläggande förutsättningar som ändamålsenliga lokaler, adekvat utrustning och för utbildningen lämpliga lärare finns på plats.

Vidare behöver den sökande visa att uppställda behörighetskrav och urvalsgrunder uppfyller de krav som anges i bestämmelserna.

Enligt förslaget (se avsnitt 7.3) får bara de elever som vid en samlad bedömning har uppvisat godtagbara förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen antas till spetsutbildningen. Vidare anges att ett färdighetsprov i musik ska ligga till grund för bedömningen. För att Skolverket ska kunna bedöma den sökande huvudmannens förutsättningar att bedriva utbildningen av god kvalitet behöver huvudmannen beskriva innehållet i det färdighetsprov i musik som man avser att använda. Sådant innehåll kan till exempel vara sång- eller spelprov samt gehörsprov. Innehållet i färdighetsprovet behöver vara anpassat till elevernas ålder. Det innebär att innehållet i det färdighetsprov som används vid antagning till årskurs 1 kan behöva skilja sig från innehållet i det färdighetsprov som används vid antagning till årskurs 5.

Det är angeläget att färdighetsprovet bedöms på ett likvärdigt sätt, oavsett huvudman och oavsett var i landet som utbildningen bedrivs. Därför behöver den sökande huvudmannen även beskriva hur färdighetsprovet ska bedömas. Det innebär att den sökande dels behöver ange vilka bedömningsgrunder man avser att använda, dels vilken bedömarkompetens den sökande kan tillhandahålla. För att säkerställa allsidighet i bedömningen är det angeläget att flera personer ingår i bedömargruppen. Vidare behöver bedömargruppen ha den kompetens som krävs för att kunna avgöra vilka elever som har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen och, när färdighetsprovet även behöver användas för urval, kunna rangordna sökande utifrån deras förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Som framgått (se avsnitt 7.2) ska försöksverksamheten kunna omfatta utbildning med start antingen i årskurs 1 eller årskurs 5 och pågå kontinuerligt under återstoden av grundskolan. Det innebär att den huvudman som ansöker om att få delta i försöksverksamheten behöver vara huvudman för en skolenhet som omfattar årskurs 1–10, i det fall huvudmannen ansöker om att få bedriva spetsutbildning för årskurs 1–10, eller årskurs 5–10, i det fall spetsutbildningen ska omfatta dessa årskurser. Huvudmannen ska i ansökan ange om den gäller för årskurs 1–10 eller årskurs 5–10. Det ska sedan framgå av Skolverkets beslut vid vilken skolenhet spetsutbildningen ska bedrivas och vilka årskurser den får omfatta.

9.2 Försöksverksamhetens omfattning, antal platser och geografiska spridning

Förslag: Skolverket ska inför läsåret 2028/29 få besluta om vilka huvudmän för grundskolan som får delta i försöksverksamheten. Ett beslut om deltagande ska ge huvudmannen rätt att anta elever till spetsutbildningen vid tre på varandra följande antagningsomgångar, med början inför läsåret 2028/29.

Skolverkets beslut om deltagande i försöksverksamheten ska få avse högst 15 utbildningar. Det totala antalet platser på dessa utbildningar ska få vara högst 450 i varje årskurs. Antalet platser på respektive utbildning ska dock få vara högst 30 per årskurs. Skolverket ska få fördela platserna mellan spetsutbildningarna.

Skolverket ska beakta att spetsutbildningarna får en geografiskt spridd placering.

Eftersom det är fråga om en försöksverksamhet bör verksamhetens omfattning begränsas. En begränsad omfattning ger bättre förutsättningar att följa upp och utvärdera hur utbildningen fungerar i praktiken innan ställning tas till om den bör permanentas. Det gäller bland annat hur huvudmännen organiserar utbildningen, hur ämnet musik spets fungerar i praktiken, hur de olika startpunkterna påverkar genomförandet och elevernas möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen. Det är särskilt angeläget att analysera verksamhetens konsekvenser ur ett barn- och elevperspektiv, bland annat när det gäller arbetsbelastning, motivation och välbefinnande. Mot denna bakgrund bedömer jag att försöksverksamheten bör omfatta högst 15 utbildningar och högst 450 platser i varje årskurs.

För att försöksverksamheten ska ge ett brett underlag för jämförelser bör platserna inte koncentreras till ett fåtal utbildningar. Det bör därför finnas ett tak för hur många platser en utbildning får omfatta i varje årskurs. Ett tak om 30 platser per årskurs för varje utbildning bedöms vara rimligt. Det motsvarar en vanligt förekommande klasstorlek och ger samtidigt huvudmännen möjlighet att ansöka om färre platser. Det kan exempelvis vara aktuellt för en huvudman som redan bedriver musikprofil eller annan musikverksamhet och som vill organisera spetsutbildningen för en mindre grupp elever inom ramen för en större verksamhet. En sådan

flexibilitet är viktig eftersom huvudmännens organisatoriska förutsättningar och elevunderlag kan variera.

Jag har övervägt alternativet att inte begränsa försöksverksamhetens omfattning. En sådan ordning skulle innebära att alla huvudmän som uppfyller kraven för deltagande får ingå i försöksverksamheten och att antalet platser bestäms av respektive huvudman. Fördelen med detta alternativ är att fler elever skulle kunna ges möjlighet att delta i spetsutbildning i musik. Det är angeläget att elever som har förutsättningar att tillgodogöra sig en sådan utbildning också får möjlighet att göra det, och det är möjligt att fler elever än de föreslagna 450 per årskurs har sådana förutsättningar.

Även med beaktande av dessa fördelar gör jag bedömningen att försöksverksamheten bör begränsas. En begränsad omfattning ger bättre förutsättningar att följa upp och utvärdera verksamheten innan ställning tas till om den bör permanentas. Det behöver bland annat analyseras hur huvudmännen har organiserat utbildningen, hur ämnet musik spets har fungerat i praktiken, hur de olika startpunkterna har påverkat genomförandet samt hur den utökade undervisningstiden och andra avvikelser från vad som normalt gäller i grundskolan har påverkat elevernas arbetsbelastning, motivation och välbefinnande.

Uppdragets utformning talar också för en begränsad omfattning av försöksverksamheten. Av uppdraget framgår att det kan vara svårt att förutse vilka konsekvenser en ny utbildning får och att försöksverksamheten därför ska följas upp och utvärderas. Det talar för att verksamheten bör bedrivas i mindre skala och under begränsad tid innan en eventuell permanentning övervägs.

Det är samtidigt viktigt att försöksverksamheten utformas så att elever från olika delar av landet i så stor utsträckning som möjligt kan få tillgång till spetsutbildningen. I de samråd som har genomförts har det framhållits att utbildningen inte bara ska vara tillgänglig för elever i storstadsområden (se kapitel 5). Om fler huvudmän uppfyller kraven för deltagande än vad som ryms inom försöksverksamheten bör Skolverket därför vid urvalet beakta att utbildningarna får en geografiskt spridd placering.

En sådan spridning är angelägen utifrån principen om likvärdig tillgång till utbildning. Den ger också, som angetts ovan, bättre förutsättningar att följa upp och utvärdera hur spetsutbildningen

fungerar under olika lokala och regionala förhållanden. En geografisk spridning kan dessutom bidra till att stärka musiklivet i olika delar av landet.

9.3 Vid en eventuell permanentning bör tillstånd krävas för att få bedriva utbildningen

Bedömning: Om spetsutbildning i musik i grundskolan permanentas bör det krävas tillstånd för att få bedriva utbildningen.

Det behöver säkerställas att den som anordnar en spetsutbildning i musik har förutsättningar att bedriva utbildningen med god kvalitet. De krav som föreslås för deltagande i försöksverksamheten, bland annat i fråga om utbildningens kvalitet, lärarresurser, lokaler, utrustning och antagning, bör därför i huvudsak kunna tjäna som utgångspunkt även vid en eventuell permanentning.

Som framgått (se kapitel 3) finns det redan flera exempel på särskilda utbildningar i grundskolan och gymnasieskolan som kräver tillstånd eller särskilt beslut för att få anordnas. Det gäller bland annat riksrekryterande spetsutbildningar, vissa särskilda utbildningar i grundskolan och särskilda varianter i gymnasieskolan. Det finns därmed en etablerad regleringsmodell som innebär att utbildningar som avviker från vad som annars gäller i skolväsendet prövas innan de får anordnas.

Mot denna bakgrund bör en eventuell permanent spetsutbildning i musik i grundskolan omfattas av krav på tillstånd. Den närmare utformningen av en sådan tillståndsordning bör dock bedömas först efter att försöksverksamheten har följts upp och utvärderats.

10 Finansiering med statsbidrag

10.1 Ett riktat statsbidrag ska införas

Förslag: Det ska införas ett riktat statsbidrag för huvudmän för grundskolan som deltar i försöksverksamheten. Statsbidrag ska lämnas efter ansökan till Skolverket.

En spetsutbildning i musik med den föreslagna utformningen (se kapitel 7) är förenad med högre kostnader än ordinarie grundskoleverksamhet. De högre kostnaderna följer främst av den utökade undervisningstiden, den individuella instrumentalundervisningen samt behovet av adekvat utrustning, däribland instrument. Dessa förutsättningar är nödvändiga för att utbildningen ska kunna bedrivas med hög kvalitet och på ett likvärdigt sätt.

Mot denna bakgrund bedömer jag att de huvudmän som deltar i försöksverksamheten bör ges ekonomiskt stöd genom ett riktat statsbidrag. I de genomförda samråden har det framkommit att statligt finansiellt stöd är avgörande för att en spetsutbildning i musik ska kunna genomföras med avsedd kvalitet (se avsnitt 5.2.4). Samrådsdeltagarna har också framhållit vikten av att huvudmännen ges stabila och förutsägbara ekonomiska villkor.

En alternativ lösning hade kunnat vara att låta de deltagande huvudmännen bära hela merkostnaden för försöksverksamheten. En sådan ordning skulle dock riskera att leda till en ojämn tillgång till spetsutbildning i musik, eftersom elevers möjligheter att ta del av utbildningen i hög grad skulle kunna bli beroende av om det finns huvudmän med tillräckliga ekonomiska förutsättningar att anordna den.

Likvärdighet förutsätter också att de utbildningar som erbjuds håller god kvalitet, oavsett vilken huvudman som anordnar dem. Om finansieringen i hög grad överläts till huvudmännen finns en risk att skillnader i huvudmännens ekonomiska förutsättningar leder till kvalitetsskillnader i utbildningen. Detta kan i sin tur innebära att elever ges olikvärdiga förutsättningar att utvecklas inom ramen för spetsutbildningen.

Sammantaget bedömer jag att statlig finansiering genom ett riktat statsbidrag är nödvändig för att säkerställa såväl utbildningens kvalitet som likvärdig tillgång till utbildningen över hela landet. Ett sådant statsbidrag ska därför införas.

10.2 Statsbidraget ska få användas för att starta, bedriva och utveckla spetsutbildningen

Förslag: Statsbidraget ska få användas för att starta och bedriva spetsutbildningen samt för insatser som utvecklar kvaliteten i utbildningen.

Statsbidragets användningsområde bör utformas så att det ger huvudmännen möjlighet att täcka sådana kostnader som är nödvändiga för att starta och bedriva spetsutbildningen samt för att utveckla kvaliteten i utbildningen. Det kan exempelvis handla om kostnader för lärare och deras kompetensutveckling samt kostnader för läromedel och lärverktyg, däribland instrument och sådan utrustning som behövs för undervisningen. Bidraget bör även kunna användas för underhåll och reparationer av instrument och utrustning. Skolverket bör vid prövningen av om bidrag ska lämnas bedöma vilka kostnader som ryms inom statsbidragets ändamål.

Jag har övervägt att i större utsträckning reglera i förordning vilka kostnader som statsbidraget ska få användas för. En sådan ordning skulle kunna ge en högre grad av förutsebarhet och tydlighet för huvudmännen. Den skulle också kunna underlätta uppföljning och utvärdering, eftersom bidraget i större utsträckning skulle användas för likartade typer av kostnader hos olika huvudmän.

Mot en sådan ordning talar dock att en alltför detaljerad reglering riskerar att bli stelbent och försvåra anpassning till huvudmännens skiftande behov och förutsättningar. Det kan också uppstå

tolknings- och gränsdragningssvårigheter vid tillämpningen av ett alltför detaljerat regelverk. En mer ändamålsenlig ordning är därför att statsbidragets användningsområde anges på en övergripande nivå och att Skolverket vid prövningen av om bidrag ska lämnas bedömer vilka kostnader som ryms inom statsbidragets ändamål.

10.3 Storleken på statsbidraget – skillnader i kostnadsstruktur mellan låg-, mellan- och högstadiet

Bedömning: Statsbidragets storlek per elev och bidragsår bör bestämmas med hänsyn till om eleven går i lågstadiet, mellanstadiet eller högstadiet. Vid bedömningen av bidragets storlek bör hänsyn särskilt tas till skillnader i reglerad undervisningstid och omfattningen av individuell instrumentalundervisning inom respektive stadium.

Skolverket bör ges i uppdrag att ta fram en fördelningsnyckel för statsbidraget.

Spetsutbildningen i musik i grundskolan ska kunna omfatta låg-, mellan- och högstadiet. Omfattningen av den reglerade undervisningstiden och den individuella instrumentalundervisningen varierar dock mellan stadierna. Det innebär att även utbildningens kostnader varierar mellan stadierna. Den beräknade kostnaden per elev och läsår uppgår till 29 148 kronor i årskurs 1–4, 41 576 kronor i årskurs 5–7 och 53 744 kronor i årskurs 8–10 (se avsnitt 13.7 och tabell 13.6).

Mot denna bakgrund bör statsbidragets storlek per elev bestämmas med hänsyn till vilket stadium eleven går i. Jag har övervägt alternativet att utforma statsbidraget med ett enhetligt belopp per elev, oavsett stadium. En sådan lösning skulle vara enklare att administrera men skulle inte på ett träffsäkert sätt spegla de kostnader som följer av utbildningens genomförande i olika stadier. Alternativet med ett enhetligt belopp per elev har därför valts bort.

För att en sådan differentiering ska kunna genomföras på ett enhetligt och förutsebart sätt bör Skolverket ges i uppdrag att ta

fram en fördelningsnyckel för statsbidraget. Fördelningsnyckeln bör utformas så att skillnader i kostnadsstruktur mellan låg-, mellan- och högstadiet får genomslag i bidragets storlek. Vid utformningen av fördelningsnyckeln bör Skolverket särskilt beakta skillnader i reglerad undervisningstid och omfattningen av individuell instrumentalundervisning inom respektive stadium. Genom en sådan differentiering minskar risken för att vissa stadier underfinansieras eller att andra stadier överkompenseras i förhållande till faktisk resursåtgång.

10.4 Närmare bestämmelser om statsbidraget

Förslag: Det ska införas närmare bestämmelser om förutsättningarna för statsbidrag, ansökan om och beslut om statsbidrag, anmälningsskyldighet, kontroll, uppföljning och utvärdering av statsbidraget, återbetalning och återkrav samt hinder mot utbetalning.

Statsbidrag ska få lämnas för ett bidragsår i sänder i den mån det finns tillgång på medel. Statsbidrag ska inte få lämnas till huvudmän som inte uppfyller vissa ekonomiska och rättsliga förutsättningar eller för kostnader som redan täcks av annat statligt bidrag.

Skolverket ska pröva frågor om statsbidrag, betala ut bidraget och kontrollera att villkoren för bidraget följs. Beslut om återkrav och beslut om att beviljat statsbidrag helt eller delvis inte ska betalas ut ska få överklagas.

För att statsbidraget ska kunna hanteras på ett rättssäkert och ändamålsenligt sätt behövs närmare bestämmelser om bland annat förutsättningar för bidrag, ansökan och beslut, anmälningsskyldighet, kontroll, uppföljning och utvärdering, återbetalning och återkrav samt hinder mot utbetalning. Bestämmelserna är i huvudsak av statsbidragsteknisk karaktär och syftar till att säkerställa att statliga medel används för avsett ändamål, att felaktiga utbetalningar kan förebyggas och att utbetalda medel kan krävas tillbaka när förutsättningarna för bidrag inte är uppfyllda.

Förutsättningar för statsbidrag

Statsbidrag ska endast få lämnas till huvudmän som deltar i försöksverksamheten. På så sätt säkerställs att bidraget används inom ramen för den reglerade försöksverksamheten och inte för andra utbildningsinsatser.

Statsbidrag ska få lämnas för ett bidragsår i sänder och i mån av tillgång på medel. Det ska också finnas hinder mot att lämna statsbidrag till huvudmän som befinner sig i ekonomisk instabilitet eller som inte fullgör sina skyldigheter gentemot det allmänna. Statsbidrag ska därför inte lämnas till huvudmän som är i likvidation, är försatta i konkurs, genomgår företagsrekonstruktion eller har näringsförbud, har skulder som har överlämnats till Kronofogdemyndigheten eller har obetalda återkrav av tidigare beviljade statsbidrag.

Statsbidrag ska inte heller lämnas om Skolinspektionen har återkallat huvudmannens godkännande för den verksamhet som omfattas av bidraget eller beslutat om verksamhetsförbud. Om ett sådant beslut har upphävts ska bidrag dock kunna lämnas.

Skolverket ska vidare få avslå en ansökan om statsbidrag om myndigheten tidigare har beslutat om återkrav eller stoppad utbetalning av bidrag till sökanden på grund av omständigheter som hänför sig till denne. Slutligen ska statsbidrag inte få lämnas för kostnader som redan täcks av annat statligt bidrag.

Ansökan och beslut om statsbidrag

Ansökan om statsbidrag ska göras skriftligen av behörig företrädare för huvudmannen eller dennes ombud och lämnas till Skolverket. Ansökan ska innehålla de uppgifter och handlingar som behövs för att Skolverket ska kunna pröva huvudmannens förutsättningar att få statsbidrag. Uppgifterna ska lämnas på heder och samvete. Den sökande ska på begäran lämna de ytterligare uppgifter och handlingar som Skolverket behöver för prövningen.

Skolverket ska pröva frågor om statsbidrag och betala ut bidraget. Bidrag ska lämnas med ett belopp för varje elev som deltar i spetsutbildningen den 15 oktober under bidragsåret. Den tidpunkten ger en fast referenspunkt för beräkningen av bidragets

storlek. Ett beslut om statsbidrag ska få förenas med villkor, som ska framgå av beslutet.

Anmälningsskyldighet, kontroll och uppföljning

Den som ansöker om eller har beviljats statsbidrag ska vara skyldig att snarast möjligt anmäla ändrade förhållanden som kan påverka rätten till bidraget eller bidragets storlek. Huvudmannen ska också på begäran lämna de uppgifter och handlingar som Skolverket behöver för att kontrollera att förutsättningarna för statsbidrag är uppfyllda eller för att pröva frågor om återbetalningsskyldighet.

Skolverket ska kontrollera att villkoren för statsbidraget följs. Myndigheten ska också följa upp och utvärdera statsbidrag som har lämnats enligt förordningen. Den uppföljning och utvärdering som avses här gäller statsbidragets användning och funktion som finansieringsform. Uppföljning och utvärdering av försöksverksamheten som utbildningsmodell behandlas i kapitel 11.

Den som har beviljats statsbidrag ska vara skyldig att lämna de uppgifter som Skolverket begär och i övrigt medverka i den uppföljning och utvärdering som Skolverket beslutar om. Skyldigheten ska även gälla om regeringen ger en annan myndighet i uppdrag att följa upp eller utvärdera statsbidraget.

Återbetalning, återkrav och hinder mot utbetalning

Det ska införas bestämmelser om återbetalningsskyldighet och återkrav. Återbetalningsskyldighet ska uppkomma om bidrag har lämnats på felaktig grund eller med för högt belopp, om bidraget inte har utnyttjats eller använts för sitt ändamål eller om det finns anledning att anta att så inte kommer att ske, om villkor i beslutet inte har följts eller om mottagaren inte fullgör sin skyldighet att lämna uppgifter eller medverka i uppföljning och utvärdering.

Om mottagaren är återbetalningsskyldig ska Skolverket besluta om återkrav. Myndigheten ska dock få avstå helt eller delvis från återkrav om det finns särskilda skäl. På statsbidrag som krävs tillbaka ska ränta tas ut. Skolverket ska dock kunna avstå helt eller delvis från krav på ränta om det finns särskilda skäl.

Skolverket ska också besluta att ett beviljat statsbidrag helt eller delvis inte ska betalas ut om mottagaren inte längre bedöms uppfylla villkoren för bidraget eller om det finns grund för återbetalning. Ett sådant beslut ska gälla omedelbart för att förhindra ytterligare felaktiga utbetalningar.

Överklagande

Det ska införas bestämmelser om överklagande. Beslut om återkrav och beslut om att ett beviljat statsbidrag helt eller delvis inte ska betalas ut ska få överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt förordningen ska inte få överklagas.

11 Uppföljning och utvärdering av försöksverksamheten

Förslag: Skolverket ska senast den 1 december varje år som försöksverksamheten pågår, med början 2029, redovisa försöksverksamhetens omfattning och vunna erfarenheter till Regeringskansliet.

De huvudmän som deltar i försöksverksamheten ska vara skyldiga att medverka i uppföljning och utvärdering av verksamheten.

Bedömning: Skolverket bör ges i uppdrag att, med utgångspunkt i de uppgifter som myndigheten samlar in inom ramen för den årliga uppföljningen, genomföra en utvärdering av försöksverksamheten. Utvärderingen bör ge underlag för ställningstagande till om spetsutbildningen bör permanentas.

Av uppdraget framgår att försöksverksamheten med spetsutbildning i musik i grundskolan ska följas upp och utvärderas. Uppföljningen och utvärderingen är en central del av försöksverksamheten. De ska ge underlag för att bedöma hur utbildningen fungerar i praktiken och om den bör permanentas.

Det bör göras en tydlig åtskillnad mellan den löpande uppföljningen och den samlade utvärderingen. Uppföljningen bör avse återkommande insamling och redovisning av uppgifter om försöksverksamhetens omfattning, genomförande och utveckling. Utvärderingen bör däremot vara en samlad analys av uppföljningens resultat inför ett eventuellt ställningstagande om permanentning.

Eftersom försöksverksamheten föreslås pågå under en längre tid är en strukturerad och återkommande uppföljning av central betydelse. Genom en årlig uppföljning kan erfarenheter och

iakttagelser dokumenteras löpande. Det minskar risken för informationsbortfall och för att den samlade utvärderingen i huvudsak kommer att baseras på förhållanden vid försöksperiodens slut.

Uppföljningen bör bland annat omfatta uppgifter om antalet utbildningar, antalet platser, antagning och urval, elevernas startårskurser, undervisningens organisation, lärarresurser, användning av fjärrundervisning och andra lärotider samt hur statsbidraget har använts. Uppföljningen bör också ge underlag för att bedöma hur ämnet musik spets fungerar i praktiken och hur huvudmännen organiserar utbildningen.

Barn- och elevperspektivet bör vara centralt i uppföljningen. Det är särskilt angeläget att följa upp hur eleverna upplever den ökade arbetsbelastning som kan följa av utökad undervisningstid, egen övning och andra lärotider. Uppföljningen bör också belysa elevernas motivation, välbefinnande och möjligheter att nå målen även i övriga ämnen. Detta är särskilt viktigt för de yngsta eleverna, eftersom försöksverksamheten kan omfatta elever från och med årskurs 1.

En systematisk uppföljning är även motiverad av att försöksverksamheten föreslås finansieras genom statsbidrag. Uppföljningen bör därför också ge underlag för att bedöma hur statsbidraget har använts (se kapitel 10). Mot denna bakgrund bör uppföljningsförfarandet regleras i förordning.

Skolverket bör, med utgångspunkt från de uppgifter som myndigheten samlar in inom ramen för den årliga uppföljningen, ges i uppdrag att genomföra en samlad utvärdering av försöksverksamheten. Utvärderingen bör särskilt belysa om utbildningen har bidragit till sitt syfte, hur den har påverkat eleverna, om regleringen har varit ändamålsenlig och vilka förutsättningar som bör gälla om utbildningen permanentas.

12 Ikraftträdande

Förslag: Ändringen i skollagen (2010:800), förordningen om försöksverksamhet med spetsutbildning i musik i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning samt ändringen i förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare ska träda i kraft den 1 januari 2027.

Förordningen om försöksverksamhet med spetsutbildning i musik i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning ska tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2028.

Försöksverksamheten bör kunna förberedas så snart som möjligt, men samtidigt behöver det finnas tillräcklig tid för de förberedelser som krävs innan utbildningen kan starta. Den föreslagna försöksverksamheten innebär flera avvikelser från vad som annars gäller i grundskolan. Det gäller bland annat införandet av ett nytt ämne, en särskild timplan för ämnet, särskilda regler om antagning och urval, möjlighet till andra lärotider, särskilda bestämmelser om lärarkompetens samt ett nytt riktat statsbidrag. Detta talar för att ikraftträdandet och den första tillämpningen bör skiljas åt.

Ändringen i skollagen bör träda i kraft den 1 januari 2027. Genom ändringen bemyndigas regeringen att meddela föreskrifter om försöksverksamhet med spetsutbildning i musik i grundskolan. Den nya förordningen om försöksverksamheten bör träda i kraft vid samma tidpunkt. Även ändringen i förordningen om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare bör träda i kraft den 1 januari 2027, eftersom den hänvisar till de särskilda bestämmelserna om lärare i ämnet musik spets i den nya förordningen.

Ett ikraftträdande den 1 januari 2027 ger Skolverket möjlighet att göra nödvändiga förberedelser, bland annat att utarbeta förslag

avseende ny kursplan och timplan för ämnet musik spets, ta fram underlag för prövning av ansökningar samt att förbereda handläggningen av statsbidraget. Det ger också huvudmän som vill delta i försöksverksamheten möjlighet att planera verksamheten, säkerställa tillgång till lärare med adekvat kompetens, ordna ändamålsenliga lokaler och utrustning samt förbereda information till elever och vårdnadshavare.

Samtidigt bör utbildningen inte kunna starta omedelbart efter ikraftträdandet. Det pågår flera större förändringar inom skolväsendet, bland annat införandet av en tioårig grundskola. Beskrivningen av årskurser och stadier i denna promemoria utgår från den nya stadiindelningen, där lågstadiet omfattar årskurs 1–4, mellanstadiet årskurs 5–7 och högstadiet årskurs 8–10. Försöksverksamheten bör därför börja tillämpas först när denna struktur börjar tillämpas i grundskolan.

Förordningen om försöksverksamhet med spetsutbildning i musik i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning bör mot denna bakgrund tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2028. Det innebär att de första utbildningarna inom försöksverksamheten kan starta från och med läsåret 2028/29. En sådan ordning ger tillräcklig tid för Skolverket att besluta om deltagande i försöksverksamheten och för huvudmännen att genomföra antagning och övriga förberedelser inför utbildningsstarten.

13 Konsekvenser av förslagen

13.1 Utgångspunkter och underlag för konsekvensanalysen

Enligt uppdraget ska ekonomiska och andra konsekvenser av förslagen redovisas. Konsekvenserna ska beskrivas med utgångspunkt i kommittéförordningen (1998:1474) och förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar. I detta kapitel redovisas därför de konsekvenser som bedöms vara relevanta med hänsyn till uppdragets inriktning och de förslag som lämnas.

Konsekvensanalysen syftar till att ge en samlad bild av förslagets förväntade konsekvenser. Den omfattar bland annat konsekvenser för barn och elever, kommuner, enskilda huvudmän, staten, rektorer och lärare samt det svenska musiklivet. I kapitlet behandlas också ekonomiska konsekvenser, konsekvenser för likvärdighet och tillgång till utbildning samt förslagets förenlighet med Sveriges internationella åtaganden, bland annat barnkonventionen och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Eftersom förslagen avser en försöksverksamhet är vissa konsekvenser svåra att bedöma med säkerhet på förhand. Det gäller bland annat hur utbildningen kommer att organiseras av huvudmännen, hur färdighetsproven kommer att fungera i praktiken, hur olika startpunkter påverkar eleverna och hur den utökade undervisningstiden påverkar elevernas arbetsbelastning, motivation och välbefinnande. Dessa frågor behöver därför särskilt följas upp och utvärderas inom ramen för försöksverksamheten.

Som underlag för konsekvensanalysen har information samlats in och analyserats från grundskolor som i dag bedriver verksamhet med musikprofil och gymnasieskolor som bedriver spetsutbildning i musik samt från musikhögskolor, branschorganisationer och andra relevanta aktörer inom musikområdet. Informationsinsamlingen har

genomförts genom skolbesök, samråd och samtal. En mer utförlig beskrivning av uppdragets genomförande finns i kapitel 2.

13.2 Konsekvenser för barn och elever

Det ingår i uppdraget att säkerställa att de förslag som lämnas är förenliga med FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen. Vid bedömningen av förslagens konsekvenser för barn och elever behöver särskilt beaktas barnets bästa, barns rätt att komma till tals, barns rätt till utbildning och utveckling samt barns rätt till vila och fritid.

Som ett led i arbetet har samtal förts med och information inhämtats från elever vid några av de skolor som har besökts. Barnperspektivet har också uppmärksammat i de samråd som har genomförts. I det följande redogörs för förslagens konsekvenser för barn och elever.

Förslagen berör framför allt elever i grundskolan som har ett stort intresse för och särskild begåvning inom musik och som vill söka till en spetsutbildning i musik. Det övergripande syftet med förslagen är att förbättra dessa elevers möjligheter att utveckla kunskaper och färdigheter inom musik. Jag bedömer att förslagen som helhet kan gynna dessa elever genom att de får tillgång till en mer sammanhållen och kvalificerad musikundervisning inom ramen för grundskolan.

Spetsutbildningen kan ge elever med särskilda förutsättningar inom musik bättre möjligheter att utveckla sitt musikaliska kunnande över tid. Den kan också stärka deras förutsättningar för fortsatta studier inom musik och, på längre sikt, för yrkesverksamhet inom musikområdet. Förslagen kan därmed bidra till att elever som tidigt visar stort intresse och fallenhet för musik får den stimulans som de behöver för att utvecklas så långt som möjligt.

Spetsutbildningen kan också få positiva konsekvenser för elevernas motivation och välbefinnande. Eleverna ges möjlighet att inom skolans ram ägna sig åt ett område som de har ett starkt intresse för. Utbildningen kan även skapa ett musikaliskt sammanhang där eleverna får musicera tillsammans med andra elever med liknande intresse. Detta kan bidra till gemenskap, delaktighet

och en känsla av sammanhang. Kunskaper i och om musik kan också stärka elevernas möjligheter att delta i samhällets kulturliv.

Samtidigt innebär förslagen även risker och utmaningar för de elever som deltar i spetsutbildningen. Den utökade undervisningstiden innebär längre skoldagar och en ökad arbetsbelastning. Eleverna kan dessutom behöva ägna tid åt egen övning utanför skoltid. Möjligheten till andra lärotider kan också innebära att vissa moment, såsom repetitioner eller framföranden, förläggs på tider som avviker från vad som normalt gäller i grundskolan. Detta kan påverka elevernas möjligheter till vila, återhämtning, fritidsaktiviteter och socialt umgänge. Riskerna är särskilt viktiga att beakta för yngre elever, eftersom försöksverksamheten ska kunna påbörjas redan i årskurs 1.

Även antagning och urval kan få konsekvenser för barn och elever. Förslaget innebär att färdighetsprov i musik ska användas som villkor för antagning och grund för urval. Sådana prov behöver utformas och genomföras med stor omsorg, särskilt när de avser yngre elever. Det är viktigt att proven är åldersanpassade och att de, särskilt i de lägre årskurserna, inte i första hand premierar tidigare tillgång till undervisning, instrument eller resurser i övrigt. Annars finns en risk för social snedrekrytering. Det är också viktigt att elever som inte antas bemöts respektfullt och att beslutet förklaras på ett tydligt sätt.

Flera av förslagen syftar till att minska dessa risker. Försöksverksamheten föreslås vara begränsad i omfattning. Den föreslås också följas upp och utvärderas. Färdighetsproven ska utformas med hänsyn till elevens ålder och den årskurs som elevens ansökan avser. Antagning ska kunna ske i samtliga årskurser, vilket kan minska risken för att elever vars musikaliska intresse eller potential visar sig senare utestängs från utbildningen.

Sammantaget bedömer jag att de positiva effekterna överväger och att spetsutbildningen därmed kan motiveras och försvaras också ur ett elevperspektiv. Det är dock angeläget att noga följa alla elevers utveckling, hälsa och mående och vid minsta tecken på ogynnsam utveckling eller försämrat mående vidta nödvändiga åtgärder. Här har inte minst elevhälsan en viktig roll. Det är också angeläget att skolan samverkar nära med elevens vårdnadshavare.

Vidare bör barns och elevers erfarenheter fångas upp inom ramen för den årliga uppföljningen av försöksverksamheten.

Uppföljningen bör särskilt omfatta elevernas arbetsbelastning, motivation, välbefinnande, möjligheter till vila och återhämtning samt hur antagning och urval fungerar i praktiken.

13.3 Konsekvenser för likvärdighet och tillgång till utbildning

Förslagen syftar till att skapa bättre möjligheter för elever med stort intresse för och särskild begåvning inom musik att utvecklas inom ramen för grundskolan. Samtidigt är tillgången till en spetsutbildning i musik beroende av att det finns huvudmän som har förutsättningar att anordna utbildningen med god kvalitet och att elever faktiskt kan söka och delta i utbildningen.

Flera av förslagen bedöms kunna bidra till ökad likvärdighet. Deltagande i försöksverksamheten ska föregås av en prövning av Skolverket. Prövningen ska säkerställa att huvudmannen har förutsättningar att bedriva utbildningen med god kvalitet. Det föreslagna statsbidraget bedöms också bidra till likvärdighet genom att minska risken för att endast huvudmän med starka ekonomiska förutsättningar kan anordna utbildningen. Vidare ska Skolverket sträva efter att spetsutbildningarna får en geografiskt spridd placering, vilket kan förbättra möjligheterna för elever i olika delar av landet att få tillgång till utbildningen.

Även möjligheten att använda fjärrundervisning för individuell instrumentalundervisning i årskurs 5–10 kan bidra till likvärdighet. Tillgången till lärare med adekvat kompetens kan variera mellan olika delar av landet och mellan olika instrument. Fjärrundervisning kan därför ge fler elever tillgång till sådan kompetens. Eftersom fjärrundervisningen föreslås vara begränsad till individuell instrumentalundervisning och till årskurs 5–10 bedöms den inte ersätta den gemensamma musikaliska miljö som spetsutbildningen ska erbjuda.

Det finns samtidigt risker för att tillgången till utbildningen inte blir fullt likvärdig. Försöksverksamheten föreslås vara begränsad till högst 15 utbildningar och högst 450 platser per årskurs. Det innebär att alla elever som skulle kunna ha intresse av eller förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen inte nödvändigtvis kommer att ha faktisk möjlighet att delta. En geografiskt spridd placering kan

förbättra tillgången, men kan inte säkerställa att utbildningen blir tillgänglig för elever i alla delar av landet.

För att öka tillgängligheten har jag också övervägt att låta spetsutbildningen vara riksrekryterande. Detta alternativ har dock valts bort av skäl som redovisas i avsnitt 7.2. I den mån enskilda huvudmän ansöker om och beviljas deltagande i försöksverksamheten kommer dock de utbildningar som bedrivs vid sådana huvudmäns skolenheter att vara tillgängliga för alla elever oavsett bostadsort.¹³⁵

Ett sätt att öka tillgängligheten när det gäller kommunala skolor skulle kunna vara kommunal samverkan.¹³⁶ Om kommuner väljer att avtala om samverkan avseende spetsutbildning i musik kan elevers tillgång till spetsutbildningen öka. En kommun får även i andra fall ta emot en elev från en annan kommun i sin grundskola efter önskemål av elevens vårdnadshavare.¹³⁷ Elevens möjlighet att gå en spetsutbildning med stöd av denna bestämmelse förutsätter att mottagande kommun är villig att ta emot eleven.¹³⁸ Det finns också andra bestämmelser som ger en elev möjlighet att gå i en annan kommuns grundskola. Hemkommunen får, om det finns särskilda skäl, komma överens med en annan kommun om att denna i sin grundskola ska ta emot elever vars grundskoleutbildning hemkommunen ansvarar för.¹³⁹ Denna bestämmelse bedöms dock inte kunna användas för att öka möjligheterna att gå en viss utbildning i en annan kommun. Möjligheten är enligt förarbetena främst avsedd för situationer där de geografiska förhållandena medför att grundskoleutbildning i en annan kommun leder till betydligt kortare väg eller skolskjuts för eleverna.¹⁴⁰ En elev har också rätt att bli mottagen i en grundskola som anordnas av en annan kommun än den som ska svara för elevens utbildning, om eleven med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i

¹³⁵ 10 kap. 35 § skollagen.

¹³⁶ 9 kap. 37 § kommunallagen (2017:725)

¹³⁷ 10 kap. 27 § skollagen.

¹³⁸ En kommun som i sin grundskola har en elev från en annan kommun ska ersättas för sina kostnader för elevens utbildning av elevens hemkommun, om elevens skolgång i kommunen grundar sig på 10 kap. 25 § eller 26 § skollagen. Även i de fall som avses i 10 kap. 27 § skollagen ska hemkommunen betala ersättning till den mottagande kommunen. Om kommunerna i ett sådant fall inte kommer överens om annat, ska ersättningen bestämmas med hänsyn till kommunens åtagande och elevens behov efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning av resurser till de egna grundskolorna.

¹³⁹ 10 kap. 24 § skollagen.

¹⁴⁰ Prop. 2009/10:165 *Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet*, s. 737.

den kommunens grundskola.¹⁴¹ Inte heller denna bestämmelse bedöms kunna öka tillgängligheten eftersom bestämmelsen tar sikte på elevens personliga förhållanden, inte val av utbildning.

Färdighetsprov som villkor för antagning och grund för urval kan också påverka likvärdigheten. Det finns en risk att elever som redan har haft tillgång till musikundervisning, musikinstrument eller resurser i övrigt får bättre förutsättningar att visa sin potential vid provet. Denna risk är särskilt viktig att beakta vid antagning till de lägre årskurserna. Förslagen innehåller därför flera åtgärder som syftar till att minska risken för social snedrekrytering, bland annat att färdighetsproven ska vara åldersanpassade och att antagning ska kunna ske i samtliga årskurser. Det är också angeläget att Skolverkets prövning av huvudmannens färdighetsprov omfattar hur proven ska utformas och bedömas.

Sammantaget bedömer jag att förslagen kan bidra till förbättrad likvärdighet genom statlig finansiering, prövning av huvudmannens lämplighet att bedriva spetsutbildning i musik, geografisk spridning och viss möjlighet till fjärrundervisning. Samtidigt finns kvarstående risker, särskilt när det gäller geografisk tillgång och social snedrekrytering. Dessa frågor bör därför följas upp och utvärderas inom ramen för försöksverksamheten.

13.4 Konsekvenser för kommunala huvudmän

Förslagen innebär inte någon skyldighet för kommuner att anordna spetsutbildning i musik i grundskolan. Deltagande i försöksverksamheten är frivilligt. Kommunala huvudmän påverkas därför endast om de väljer att ansöka om att få delta i försöksverksamheten och efter prövning av Skolverket får ett sådant beslut.

För kommunala huvudmän som deltar i försöksverksamheten innebär förslagen organisatoriska och administrativa konsekvenser. Huvudmannen behöver ansöka om deltagande hos Skolverket och i ansökan redovisa bland annat vilken startpunkt som utbildningen ska ha, hur färdighetsprovet ska utformas och bedömas, vilka lärarresurser som ska användas samt vilka lokaler och vilken utrustning som finns för undervisningen. Huvudmannen behöver

¹⁴¹ 10 kap. 25 § skollagen.

också organisera antagning och urval i enlighet med de särskilda bestämmelserna för försöksverksamheten.

De kommunala huvudmän som deltar behöver vidare organisera undervisningen i ämnet musik spets och säkerställa att utbildningen kan genomföras med den omfattning och kvalitet som regleringen förutsätter. Det kan bland annat kräva planering av schema och lärotider, tillgång till lärare med adekvat kompetens, tillgång till instrument och annan utrustning samt ändamålsenliga lokaler. Om huvudmannen avser att använda fjärrundervisning för individuell instrumentalundervisning behöver även detta organiseras i enlighet med de villkor som gäller för sådan undervisning.

Förslagen innebär även vissa administrativa konsekvenser kopplade till statsbidraget. En kommunal huvudman som deltar i försöksverksamheten och vill ta del av statsbidraget behöver ansöka om bidrag, lämna de uppgifter som Skolverket behöver för prövningen och medverka i uppföljning och utvärdering av bidraget. Huvudmannen behöver också kunna redovisa att bidraget används inom ramen för statsbidragets ändamål.

De ekonomiska konsekvenserna för kommunala huvudmän begränsas av att ett riktat statsbidrag föreslås införas. Statsbidraget syftar till att finansiera sådana merkostnader som följer av att starta, bedriva och utveckla kvaliteten i spetsutbildningen. Det kan till exempel avse kostnader för lärare och deras kompetensutveckling samt kostnader för läromedel och lärverktyg, däribland instrument och annan utrustning. Statsbidraget bedöms därmed minska risken för att kommunala huvudmäns olika ekonomiska förutsättningar påverkar möjligheten att delta i försöksverksamheten.

Samtidigt kan statsbidraget inte förväntas undanröja alla kostnadsränsiga konsekvenser för kommunala huvudmän. Huvudmän som deltar behöver ha tillräcklig kapacitet att planera, genomföra och följa upp utbildningen. Det gäller särskilt eftersom försöksverksamheten innebär flera avvikelser från vad som annars gäller i grundskolan, bland annat när det gäller färdighetsprov, särskilt ämne, utökad undervisningstid, möjlighet för huvudmannen att besluta om andra lärotider och särskilda kompetenskrav för lärare utan legitimation.

Sammantaget bedömer jag att förslagen medför konsekvenser för de kommunala huvudmän som väljer att delta i försöksverksamheten, främst i form av planering, administration

och organisering av utbildningen. Eftersom deltagandet är frivilligt och eftersom ett riktat statsbidrag föreslås införas bedöms konsekvenserna vara proportionerliga.

13.5 Konsekvenser för enskilda huvudmän och företag

Förslagen berör även enskilda huvudmän för grundskolor. Enskilda huvudmän kan ansöka om att få delta i försöksverksamheten på samma sätt som kommunala huvudmän. Deltagande är frivilligt och förutsätter att huvudmannen efter ansökan bedöms uppfylla de krav som gäller för försöksverksamheten.

En enskild huvudman som deltar i försöksverksamheten påverkas i huvudsak på samma sätt som en kommunal huvudman. Huvudmannen behöver ansöka om deltagande hos Skolverket och redovisa bland annat vilken startpunkt som utbildningen ska ha, hur färdighetsprovet ska utformas och bedömas, vilka lärarresurser som ska användas samt vilka lokaler och vilken utrustning som finns för undervisningen. Huvudmannen behöver också organisera antagning och urval samt bedriva utbildningen i enlighet med de särskilda bestämmelser som gäller för försöksverksamheten.

För enskilda huvudmän som deltar kan förslagen innebära organisatoriska och administrativa konsekvenser. Det kan bland annat handla om att planera och organisera undervisningen i ämnet musik spets, säkerställa tillgång till lärare med adekvat kompetens, ordna lokaler och utrustning, hantera ansökan om statsbidrag samt medverka i uppföljning och utvärdering. Om huvudmannen avser att använda fjärrundervisning för individuell instrumentalundervisning behöver även detta organiseras i enlighet med de villkor som gäller.

Förslagen bedöms inte medföra någon särskild påverkan på konkurrensförhållandena mellan kommunala och enskilda huvudmän. Samma villkor för deltagande i försöksverksamheten ska gälla oavsett huvudmannatyp. Även statsbidraget ska kunna lämnas till både kommunala och enskilda huvudmän som deltar i försöksverksamheten. Detta bedöms bidra till likvärdiga ekonomiska förutsättningar för de huvudmän som får delta.

Enskilda huvudmän som bedriver skolverksamhet i företagsform kan påverkas genom de administrativa krav som följer av ansökan,

statsbidragshantering, uppföljning och kontroll. Dessa krav bedöms dock vara nödvändiga för att säkerställa att utbildningen håller god kvalitet och att statliga medel används för avsett ändamål. Eftersom deltagandet i försöksverksamheten är frivilligt, och eftersom ett riktat statsbidrag föreslås införas, bedöms konsekvenserna för företag vara begränsade och proportionerliga.

Även enskilda huvudmän som bedriver verksamhet i andra associationsformer, exempelvis ideella föreningar, ekonomiska föreningar, kooperativ eller stiftelser, kan påverkas om de ansöker om och får delta i försöksverksamheten. Dessa huvudmän bedöms påverkas på motsvarande sätt som andra enskilda huvudmän.

Sammantaget bedömer jag att förslagen får konsekvenser för de enskilda huvudmän som väljer att delta i försöksverksamheten, främst i form av planering, administration och organisering av utbildningen. Förslagen bedöms däremot inte innebära några generella negativa konsekvenser för enskilda huvudmän eller företag som inte deltar i försöksverksamheten.

13.6 Konsekvenser för staten och statliga myndigheter

Förslagen innebär konsekvenser för staten, framför allt genom nya och utökade uppgifter för Skolverket. De kostnadsmässiga konsekvenserna för staten behandlas i avsnitt 13.7.

Skolverket föreslås få flera uppgifter inom ramen för försöksverksamheten. Myndigheten ska pröva ansökningar från huvudmän som vill delta i försöksverksamheten och besluta om deltagande. I denna prövning behöver Skolverket bland annat bedöma om huvudmannen har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för spetsutbildningen, om utbildningen kan bidra till syftet med utbildningen, om utbildningen är av god kvalitet och om de behörighetskrav och urvalsgrunder som huvudmannen avser att tillämpa uppfyller de krav som gäller.

Jag bedömer att Skolverket bör få i uppdrag att utarbeta förslag avseende kursplan och timplan för det nya ämnet musik spets. Detta innebär att myndigheten behöver ta fram förslag på ett nytt ämnesinnehåll och förslag på timplan som är anpassad till

försöksverksamhetens syfte och till att utbildningen ska kunna bedrivas från olika startpunkter i grundskolan.

Vidare föreslås Skolverket få ansvar för handläggningen av det riktade statsbidraget. Myndigheten ska pröva ansökningar om statsbidrag, besluta om utbetalning, kontrollera att villkoren för bidraget följs samt följa upp och utvärdera statsbidraget. Skolverket bör också ges i uppdrag att ta fram en fördelningsnyckel för statsbidraget, så att bidragets storlek kan bestämmas med hänsyn till skillnader i kostnadsstruktur mellan låg-, mellan- och högstadiet.

Skolverket föreslås dessutom få ansvar för uppföljning av försöksverksamheten. Myndigheten ska årligen redovisa försöksverksamhetens omfattning och vunna erfarenheter till Regeringskansliet. Skolverket bör också ges i uppdrag att genomföra en samlad utvärdering av försöksverksamheten som underlag för ett eventuellt ställningstagande om permanentning.

Sammantaget innebär förslagen ett utökat uppdrag för Skolverket. Uppgifterna är dock nära knutna till myndighetens befintliga ansvar för styrdokument, statsbidrag och uppföljning inom skolväsendet. De bedöms därför kunna hanteras inom ramen för myndighetens verksamhet, under förutsättning att myndigheten tillförs de resurser som behövs för de nya uppgifterna.

Förslagen innebär inte några direkta nya uppdrag till Skolinspektionen. Däremot kan myndigheten påverkas genom att den inom ramen för sin tillsyn behöver beakta de särskilda bestämmelser som gäller för försöksverksamheten. Detta gäller bland annat bestämmelser om den reglerade undervisningstidens omfattning, antagning och urval samt lärarkompetens. Påverkan på Skolinspektionen bedöms dock vara begränsad.

13.7 Ekonomiska konsekvenser och finansiering

13.7.1 Övergripande ekonomiska konsekvenser

Förslagen medför ekonomiska konsekvenser för staten och för de huvudmän som deltar i försöksverksamheten. De huvudsakliga kostnaderna följer av att spetsutbildningen i musik föreslås ha en större omfattning än ordinarie undervisning i grundskoleämnet

musik, att utbildningen ska innehålla individuell instrumentalundervisning samt att utbildningen förutsätter tillgång till lärare med lämplig kompetens, ändamålsenliga lokaler och adekvat utrustning.

För deltagande huvudmän uppstår merkostnader för att starta, bedriva och utveckla kvaliteten i spetsutbildningen. Det kan bland annat handla om kostnader för undervisning och lärares kompetensutveckling samt kostnader för läromedel och lärverktyg, däribland instrument och annan utrustning som behövs för undervisningen. Huvudmännen kan också få administrativa kostnader för ansökan om deltagande, antagning och urval, ansökan om statsbidrag samt medverkan i uppföljning och utvärdering.

För att minska den ekonomiska belastningen för huvudmännen och för att främja likvärdighet mellan utbildningar föreslås ett riktat statsbidrag. Statsbidraget ska kunna sökas av huvudmän som deltar i försöksverksamheten och ska kunna användas för att starta och bedriva spetsutbildningen samt för insatser som utvecklar kvaliteten i utbildningen. Statsbidraget bedöms vara en förutsättning för att försöksverksamheten ska kunna genomföras med avsedd kvalitet och utan att tillgången till utbildningen i alltför hög grad blir beroende av huvudmännens ekonomiska förutsättningar.

Den kommunala finansieringsprincipen

Deltagande i försöksverksamheten är frivilligt. Förslagen innebär därför inte att kommuner åläggs någon ny obligatorisk uppgift. Den kommunala finansieringsprincipen aktualiseras därmed inte på det sätt som den gör när staten beslutar om nya obligatoriska uppgifter eller höjda ambitionsnivåer för kommunal verksamhet. Trots detta bedöms statlig finansiering genom ett riktat statsbidrag vara motiverad, eftersom försöksverksamheten annars riskerar att få en ojämn geografisk spridning och eftersom utbildningens kvalitet kan påverkas av huvudmännens skilda ekonomiska förutsättningar.

13.7.2 Kostnader för statsbidraget

Statsbidraget innebär en kostnad för staten. Kostnaderna har beräknats med utgångspunkt i ett antal antaganden om

utbildningens omfattning, antalet platser, undervisningstidens omfattning, behovet av lärarresurser och kostnader för lärverktyg. Beräkningarna utgår från att försöksverksamheten kan omfatta högst 15 utbildningar och högst 450 platser per årskurs samt att antagning kan ske vid tre på varandra följande antagningsomgångar.

Kostnaden per elev varierar mellan stadierna. Det beror på att den reglerade undervisningstiden och omfattningen av individuell instrumentalundervisning varierar mellan lågstadiet, mellanstadiet och högstadiet. De beräknade kostnaderna per elev och läsår uppgår, enligt de antaganden som redovisas nedan, till 29 148 kronor i årskurs 1–4, 41 576 kronor i årskurs 5–7 och 53 744 kronor i årskurs 8–10.

Kostnad för undervisning

I beräkningen av utbildningsanordnarnas kostnader för den personal som ska undervisa i ämnet inkluderas bruttolön, arbetsgivaravgifter, semesterersättning och overheadkostnader. Overheadkostnader syftar till att täcka de kringkostnader som uppstår för en organisation när denna har anställda som administrerar kostnader.

I beräkningarna utgår jag från genomsnittslönen för en grundskolelärare som 2024 var 40 200 kronor.¹⁴² Därtill ett tillägg på 42 procent för sociala avgifter¹⁴³. Detta ger en arbetskraftskostnad på 57 048 kr per månad för en heltidstjänst ($40\,200 \times 1,42$). Årskostnaden för en lärartjänst blir då 684 576 kronor ($57\,048 \times 12$). Årsarbetstiden för en lärare är 1 767 timmar.¹⁴⁴ Arbetskraftkostanden per timme för en grundskolelärare uppgår således till 387 kronor.

Den undervisningstid som föreslås för ämnet musik spets uppgår till 126 timmar för årskurs 1–4, 186 timmar för årskurs 5–7 och 250 timmar för årskurs 8–10. Individuell instrumentalundervisning ska ingå som en obligatorisk del av undervisningstiden (se avsnitt 7.4.2).

¹⁴² Statistiska centralbyrån, *Hur mycket tjänar en lärare?*, <https://www.scb.se/lonestatistik/larare/>. Hämtad 2026-05-18.

¹⁴³ Skolverkets exempel, Statsbidrag för Lärarlönelyftet 2025/26 – Skolverket. Hämtad 2026-05-28.

¹⁴⁴ Sveriges Kommuner och Regioner, *Frågor och svar om lärares arbetstid*, <https://skr.se/download/18.4d2a888c19913a970f86d2cc/1757406957611/Fragor-och-svar-om-larares-arbetstid-TA%202022.pdf>. Hämtad 2026-05-18.

Omfattningen av den individuella undervisningstiden föreslås vidare skilja sig mellan årskurs 1–4, årskurs 5–7 och årskurs 8–10. Den närmare fördelningen av den föreslagna undervisningstiden, uppdelad efter stadium, framgår av tabell 13.1.

Tabell 13.1 Förslagen undervisningstid i ämnet musik spets fördelat mellan stadium per läsår

	Årskurs 1–4	Årskurs 5–7	Årskurs 8–10
Undervisningstid	126 timmar	186 timmar	250 timmar
Individuell instrumentalundervisning	24 timmar	36 timmar	48 timmar
Övrig undervisningstid	102 timmar	150 timmar	202 timmar

I syfte att beräkna undervisningskostnaden för ämnet musik spets har jag tagit fram ett räkneexempel som bygger på ett antal antaganden.

Räkneexemplet tar sin utgångspunkt i en klass om 30 elever, inom vilken undervisningstiden i ämnet musik spets under en skolvecka fördelas mellan individuell instrumentalundervisning, undervisning i mindre grupper samt hel- och halvklassundervisning. Den individuella undervisningens omfattning är som framgått ovan reglerad i mitt förslag. Fördelningen av återstående undervisningstid mellan övriga undervisningsformer baseras däremot på antaganden.

Dessa antaganden tar sin utgångspunkt i hur undervisning i exempelvis ensemble, musikteori, körsång och olika typer av musikskapande bedrivs inom gymnasieskolans estetiska program med musikinriktning samt vid grundskolor som anordnar musikklasser eller andra former av musikprofiler. I räkneexemplet fördelas den totala undervisningstiden över en skolvecka med fem dagar. Med hjälp av räkneexemplet beräknas som ett första steg det samlade behovet av lärarresurser per undervisningsvecka för ämnet och följaktligen också kostnaden utslagen per elev. Det anförda illustreras i tabell 13.2–13.4 nedan.

Tabell 13.2 Samlade behovet av lärarresurser i årskurs 1–4 per undervisningsvecka

Årskurs 1–4	Undervisningstid	Arbetstid för lärare
Individuell undervisning – 30 enskilda lektioner per 30 elever	0,67 timme	20 timmar
Undervisning i mindre grupper – 3 lärare per 30 elever	1 timme	3 timmar
Halvklassundervisning – 2 lärare per 30 elever	1 timme	2 timmar
Helklassundervisning – 1 lärare per 30 elever	0,75 timme	0,75 timmar
Totalt		25,75 timmar

Med utgångspunkt i uppgifterna i tabell 13.2 beräknas arbetskraftskostnaden för en undervisningsvecka i årskurs 1–4 uppgå till 10 062 kronor (26×387). Detta motsvarar en kostnad om 335 kronor per elev ($10\,062 / 30$). Beräknat på antagandet att ett läsår omfattar 36 veckor beräknas kostnaden därmed uppgå till 12 074 kronor per elev och läsår (36×335).

Tabell 13.3 Samlade behovet av lärarresurser i årskurs 5–7 per undervisningsvecka

Årskurs 5–7	Undervisningstid	Arbetstid för lärare
Individuell undervisning – 30 enskilda lektioner per 30 elever	1 timme	30 timmar
Undervisning i mindre grupper – 3 lärare per 30 elever	2 timmar	6 timmar
Halvklassundervisning – 2 lärare per 30 elever	1,33 timmar	2,66 timmar
Helklassundervisning – 1 lärare per 30 elever	0,75 timme	0,75 timmar
Totalt		39,4 timmar

Med utgångspunkt i uppgifterna i tabell 13.3 beräknas arbetskraftskostnaden för en undervisningsvecka i årskurs 5–7 uppgå till 15 248 kronor ($39,4 \times 387$). Detta motsvarar en kostnad om 508 kronor per elev ($15\,248 / 30$). Beräknat på antagandet att ett

läsåret omfattar 36 veckor beräknas kostnaden därmed uppgå till 18 288 kronor per elev och läsåret (36×508).

Tabell 13.4 Samlade behovet av lärarresurser i årskurs 8–10 per undervisningsvecka

Årskurs 8–10	Undervisningstid	Arbetstid för lärare
Individuell undervisning – 30 enskilda lektioner per 30 elever	1,33 timmar	40 timmar
Undervisning i mindre grupper – 3 lärare per 30 elever	2,5 timmar	7,5 timmar
Halvklassundervisning – 2 lärare per 30 elever	2 timmar	4 timmar
Helklassundervisning – 1 lärare per 30 elever	1 timme	1 timmar
Totalt		52,5 timmar

Med utgångspunkt i uppgifterna i tabell 13.4 beräknas arbetskraftskostnaden för en undervisningsvecka i årskurs 8–10 uppgå till 20 318 kronor ($52,5 \times 387$). Detta motsvarar en kostnad om 677 kronor per elev ($20\,318 / 30$). Beräknat på antagandet att ett läsåret omfattar 36 veckor beräknas kostnaden därmed uppgå till 24 372 kronor per elev och läsåret (36×677).

För att säkerställa en undervisning av god kvalitet förutsätts att de lärare som undervisar i det aktuella ämnet ges tillräcklig tid för planering och efterarbete. Det saknas emellertid entydiga uppgifter om hur omfattande denna tid behöver vara i relation till den faktiska undervisningstiden. I olika sammanhang har det dock framhållits att en betydande del av lärares arbetstid behöver användas för planering och efterarbete.¹⁴⁵ Mot denna bakgrund görs i räkneexemplet antagandet att den tid som behöver avsättas för planering och efterarbetet är lika stor som själva undervisningstiden, det vill säga att en lärare behöver avsätta en timme för planering och efterarbete för en undervisningstimme. Den totala kostnaden per elev och läsåret, för undervisning och tid för planering och efterarbete, uppdelad efter årskursintervall, framgår av tabell 13.5.

¹⁴⁵ SOU 2025:26, *Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för en god undervisning och läraryrkenas attraktivitet* och Skolverket (2013). *Lärarnas yrkesvardag. En nationell kartläggning av grundskollärares tidsanvändning*. Rapport 385.

Tabell 13.5 Total kostnad per elev och läsår för undervisning och tid för planering och efterarbete, uppdelat efter stadium

	Kostnad för undervisning per elev och år	Kostnad för planering och efterarbete per elev och år	Totalkostnad per elev och år
Årskurs 1–4	12 074 kr	12 074 kr	24 148 kr
Årskurs 5–7	18 288 kr	18 288 kr	36 576 kr
Årskurs 8–10	24 372 kr	24 372 kr	48 744 kr

Kostnader för lärverktyg

Det saknas tillräckligt detaljerade uppgifter för att möjliggöra en mer exakt beräkning av vad eventuella kostnader för lärverktyg för en spetsutbildning i musik med den föreslagna utformningen kan uppgå till. Med anledning av detta görs ett antagande om att kostnaden för posten lärverktyg uppgår till ca 5 000 kronor per elev och år. Antagandet baseras på uppgifter som har framkommit i samband med genomförda samråd med grundskolor som bedriver olika typer av musikklasser och musikprofiler.

Tabell 13.6 Total kostnad per elev och läsår för undervisning, planering och efterarbete och lärverktyg, uppdelat efter stadium

	Kostnad per elev och år	Kostnad för planering och efterarbete per elev och år	Kostnad för lärverktyg	Totalkostnad per elev och år
Årskurs 1–4	12 074 kr	12 074 kr	5000 kr	29 148 kr
Årskurs 5–7	18 288 kr	18 288 kr	5000 kr	41 576 kr
Årskurs 8–10	24 372 kr	24 372 kr	5000 kr	53 744 kr

Den totala kostanden för försöksverksamheten

För att beräkna den totala kostnaden för försöksverksamheten behöver de tidigare beräknade kostnaderna per elev, år och årskursintervall avseende undervisning (se tabell 13.5), inklusive kostnader för lärverktyg (se avsnittet ovan), kompletteras med

antaganden om verksamhetens omfattning och om hur utbildningarna fördelas mellan årskursintervallen.

I förslaget (se avsnitt 9.2) anges att Skolverket får fatta beslut om deltagande i försöksverksamheten för högst 15 utbildningar. Det totala antalet platser vid dessa utbildningar får enligt förslaget uppgå till maximalt 450 per år. Vidare ska antagning ske vid tre tillfällen, vilket innebär att upp till 1 350 elever totalt kan komma att ingå i försöksverksamheten (se avsnitt 9.2). Försöksverksamheten föreslås pågå under en period om tolv år.

Det behöver därutöver göras ett antagande om fördelningen av utbildningar mellan årskursintervallen, eftersom det saknas underlag som möjliggör en tillförlitlig prognos av hur ansökningarna kommer att fördela sig mellan årskurserna 1–10 respektive 5–10.

Mot denna bakgrund görs bedömningen att fem av de högst 15 utbildningarna kommer att avse start från årskurs 1 och att tio utbildningar kommer att avse start från årskurs 5.

I tabell 13.7 redovisas de sammanlagda kostnaderna för undervisning, planering och efterarbete inom respektive årskursintervall och för lärverktyg fördelade över den tolvåriga försöksverksamheten.

Tabell 13.7 Totalkostnad (mkr) för försöksverksamheten per läsår

Läsår	Antal elever	Kostnader som är hänförliga till undervisning	Kostnader för lärverktyg	Totalkostnad per år	Totalkostnad
2028/2029	450	14,6	2,3	16,9	
2029/2030	900	29,2	4,5	33,7	
2030/2031	1350	43,8	6,8	50,6	
2031/2032	1350	47,5	6,8	54,3	
2032/2033	1350	51,1	6,8	57,9	
2033/2034	1350	56,6	6,8	63,4	
2034/2035	1050	45,7	5,3	51	
2035/2036	750	32,9	3,8	36,7	
2036/2037	450	20,1	2,3	22,4	
2037/2038	400	21,9	2,3	24,2	
2038/2039	300	14,6	1,5	16,1	
2039/2040	150	7,3	0,75	8,1	
Totalt		385,3	50		435,3

Osäkerheter i kostnadsberäkningarna

Beräkningarna är förenade med osäkerhet. Det är svårt att på förhand bedöma hur många huvudmän som kommer att ansöka om att delta i försöksverksamheten, hur många utbildningar som kommer att beviljas deltagande och hur många platser som faktiskt kommer att fyllas. Det är också osäkert hur ansökningarna kommer att fördela sig mellan utbildningar med start i årskurs 1 och utbildningar med start i årskurs 5.

Kostnaderna påverkas dessutom av hur huvudmännen organiserar undervisningen. Förslagen reglerar omfattningen av undervisningen i ämnet musik spets och den individuella instrumentalundervisningen, men huvudmännen kommer att kunna bestämma hur övriga delar av undervisningen, till exempel ensemble, körsång, musikteori och musikskapande, organiseras. Även kostnader för lärverktyg, såsom instrument och utrustning, och lokaler kan variera mellan huvudmän.

Mot denna bakgrund bör kostnadsberäkningarna ses som uppskattningar. De faktiska kostnaderna kan bli både högre och

lägre än de som redovisas. Detta är ytterligare ett skäl för att statsbidraget och försöksverksamheten bör följas upp och utvärderas.

13.7.3 Kostnader för Skolverket

Förslagen innebär även kostnader för Skolverket. Myndigheten föreslås få flera nya eller utökade uppgifter. Det gäller bland annat att pröva ansökningar om deltagande i försöksverksamheten, utarbeta förslag avseende ny kursplan för ämnet musik spets, handlägga statsbidrag, ta fram en fördelningsnyckel för statsbidraget samt följa upp och utvärdera försöksverksamheten och statsbidraget. Vissa av dessa uppgifter är av engångskaraktär, exempelvis arbetet med kursplan. Andra uppgifter kommer att pågå under försöksperioden, exempelvis handläggning av statsbidrag och uppföljning av försöksverksamheten. Skolverket behöver tillföras resurser för att kunna genomföra dessa uppgifter utan att annan verksamhet trängs undan. Nedan redogörs för beräknade kostnader avseende Skolverkets olika uppdrag i samband med förslagen.

Förslaget om särskild timplan för ämnet musik spets

Elever som deltar i spetsutbildningen i musik föreslås få utökad tid i skolan för att därigenom ges bättre förutsättningar att nå så långt som möjligt i sin utveckling av kunskaper och färdigheter inom musik. Jag bedömer att Skolverket därför bör ges i uppdrag att ta fram förslag avseende särskild timplan för ämnet musik spets. Kostnaden för arbetet med att ta fram förslag avseende särskild timplan för ämnet musik spets är en engångskostnad som uppstår inför spetsutbildningens start. Jag föreslår att spetsutbildningar i musik ska starta höstterminen 2028. Arbetet med att ta fram förslag avseende timplan behöver därför göras under år 2027 så att timplanen kan tillämpas för utbildning som påbörjas höstterminen 2028. Kostnaden för Skolverkets utökade uppdrag beräknas därmed bli 500 000 kronor för år 2027.

Förslaget om att ett särskilt ämne ska utvecklas för spetsutbildningen i musik

Jag föreslår att ett särskilt ämne ska tas fram för spetsutbildningen i musik. Ämnet föreslås benämnas musik spets. Jag bedömer att Skolverket bör få i uppdrag att utarbeta förslag avseende ny kursplan för ämnet musik spets. Kostnaden för arbetet med att ta fram en ny kursplan är en engångskostnad som uppstår inför spetsutbildningens start. Jag föreslår att spetsutbildningar i musik ska starta höstterminen 2028. Arbetet med att ta fram en kursplan för ämnet musik spets behöver därför göras under år 2027 så att kursplanen finns på plats och kan tillämpas för utbildning som påbörjas höstterminen 2028. Kostnaden för Skolverkets utökade uppdrag beräknas därmed bli 2 500 000 kronor för år 2027.

Förslaget om att huvudmän som önskar delta i försöksverksamheten ska ansöka om detta

Huvudmän som önskar delta i försöksverksamheten ska ansöka om detta. Skolverket föreslås få i uppdrag att handlägga ansökningar om att få delta i försöksverksamheten samt att fördela platser mellan utbildningarna. Uppdraget innebär en kostnad för Skolverket år 2027 eftersom ansökningar om att få delta i försöksverksamheten kan lämnas in till Skolverket inför läsåret 2028/29. Skolverket behöver handlägga ansökningarna året före utbildningens start. För utbildningar som ska starta höstterminen 2028 behöver ansökningar lämnas till Skolverket i januari 2027. Jag beräknar att de nya åtagandena medför kostnader om 1 800 000 kronor år 2027.

Handläggning av statsbidrag och framtagande av fördelningsnyckel

Huvudmännens merkostnader för att bedriva spetsutbildning i musik föreslås täckas av ett riktat statsbidrag. Skolverket föreslås vara handläggande myndighet för statsbidraget. Skolverket beräknar att handläggningen av statsbidraget medför en kostnad om 3 600 000 kronor för år 2027/28 då en fördelningsnyckel för statsbidraget tas

fram. Därefter beräknas en kostnad för handläggning om 1 800 000 kronor årligen från och med år 2029 till och med år 2040.

13.7.4 Samlad bedömning av statens kostnader och finansiering

De statliga kostnaderna för försöksverksamheten består huvudsakligen av kostnader för statsbidraget och av kostnader för Skolverkets utökade uppdrag. Kostnaderna bör finansieras genom att medel anvisas för ett riktat statsbidrag och för Skolverkets kostnader för bland annat handläggning, utarbetande av ny kursplan och timplan samt uppföljning och utvärdering. Den närmare finansieringen behöver hanteras inom ramen för den statliga budgetprocessen.

De kostnader som avser Skolverket uppskattas av myndigheten till 8 400 000 kronor för engångskostnaderna år 2027 och totalt 19 800 000 för handläggning av statsbidrag under perioden 2029–2040. Totalt beräknas Skolverkets kostnader uppgå till ca 28 200 000 kronor.

Kostnaden för statsbidrag för försöksverksamheten uppskattas till totalt 435 300 000 kronor. Sammantaget beräknas kostnaden för staten uppgå till 463 500 000 kronor.

13.8 Konsekvenser för rektorer, lärare och annan skolpersonal

Förslagen får konsekvenser för rektorer, lärare och annan skolpersonal vid de skolenheter där spetsutbildning i musik bedrivs. Eftersom deltagande i försöksverksamheten är frivilligt uppkommer dessa konsekvenser endast för huvudmän och skolenheter som ansöker om och får delta i försöksverksamheten.

Rektorn vid en skolenhet där spetsutbildning i musik bedrivs kommer att ha en central roll i att organisera utbildningen. Det handlar bland annat om att planera undervisningen i ämnet musik spets, säkerställa att utbildningen kan genomföras enligt den särskilda timplanen, organisera antagning och färdighetsprov samt samordna undervisningen med övriga ämnen i grundskolan. Rektorn

behöver också beakta elevernas samlade arbetsbelastning, särskilt om utbildningen påbörjas i årskurs 1.

Förslaget om att ge huvudmannen möjlighet att besluta om andra lärotider samt förslaget om utökad undervisningstid kan också få betydelse för rektorns planering av skoldagen och läsåret. Utbildningen kan innehålla moment som repetition, konserter och andra musikaliska arrangemang som kan behöva förläggas på ett annat sätt än ordinarie undervisning. Detta kräver planering för att utbildningen ska kunna genomföras utan att elevernas rätt till vila och återhämtning åsidosätts.

Lärare som undervisar i ämnet musik spets påverkas genom att ett nytt ämne med en särskild kursplan införs. De behöver sätta sig in i kursplanens mål och innehåll samt planera och genomföra undervisningen i ämnet musik spets. Det gäller både lärare som är legitimerade och behöriga och lärare som undervisar med stöd av de alternativa kompetenskrav som föreslås för ämnet musik spets.

Förslagen innebär också att lärare med särskild konstnärlig och instrumentspecifik kompetens kan komma att undervisa i ämnet musik spets även om de inte uppfyller kraven i 2 kap. 13 § skollagen. Det kan bidra till att utbildningen får tillgång till den kompetens som krävs, men det kan också innebära behov av stöd och kompetensutveckling avseende till exempel pedagogik, didaktik, bedömning och skolans styrdokument. Huvudmannen ansvarar för att sådan kompetensutveckling ges vid behov.

Lärare i ämnet musik spets kan också påverkas av att undervisningen ska innehålla individuell instrumentalundervisning och av att fjärrundervisning i vissa fall ska kunna användas för sådan undervisning i årskurs 5–10. Det kan ställa krav på planering, samverkan, tekniska lösningar och former för uppföljning av elevernas utveckling. Om fjärrundervisning används behöver undervisningen organiseras så att den håller god kvalitet och fungerar väl tillsammans med den undervisning som bedrivs på plats vid skolenheten.

Även andra lärare vid skolenheten kan påverkas. Eftersom elever som deltar i spetsutbildningen får utökad undervisningstid i musik behöver undervisningen i övriga ämnen planeras så att eleverna får goda förutsättningar att nå målen i hela sin grundskoleutbildning. Detta kan kräva samordning mellan lärare och en tydlig planering av elevernas samlade skoldag.

Elevhälsan kan få en viktig roll i försöksverksamheten. Den utökade undervisningstiden, egen övning och eventuella avvikelser från ordinarie lärotider kan påverka elevernas arbetsbelastning, motivation och välbefinnande. Elevhälsan behöver därför stötta lärarna när det gäller att följa elevernas studiesituation och uppmärksamma tecken på stress, trötthet eller annan negativ påverkan, särskilt bland yngre elever.

Förslagen kan även medföra administrativa konsekvenser för personal vid skolenheten. Det gäller bland annat administration i samband med information till elever och vårdnadshavare, organisering av färdighetsprov samt dokumentation av antagning och urval.

Sammantaget bedömer jag att förslagen innebär ökade krav på planering och samordning, vilket får konsekvenser för rektorer, lärare och annan skolpersonal vid de skolenheter som deltar i försöksverksamheten. Konsekvenserna bedöms vara hanterbara, särskilt eftersom deltagandet är frivilligt och eftersom statsbidrag föreslås kunna användas för bland annat lärare, kompetensutveckling och insatser som utvecklar kvaliteten i utbildningen.

13.9 Konsekvenser för det svenska musiklivet

Förslagen bedöms kunna få positiva konsekvenser för det svenska musiklivet på längre sikt. Bakgrunden till uppdraget är bland annat behovet av att stärka återväxten och kompetensförsörjningen inom musikområdet. En spetsutbildning i musik i grundskolan kan bidra till detta genom att elever med stort intresse för och särskild begåvning inom musik ges bättre möjligheter att utveckla kunskaper och färdigheter redan under grundskoletiden.

En spetsutbildning i musik i grundskolan kan stärka utbildningskedjan inom musikområdet. Genom att elever får en mer systematisk och kvalificerad musikundervisning tidigare kan de ges bättre förutsättningar att gå vidare till gymnasial musikutbildning, folkhögskoleutbildning och högre musikutbildning. På längre sikt kan detta bidra till att fler elever når den nivå som krävs för fortsatta studier och yrkesverksamhet inom musikområdet.

Förslagen kan också få betydelse för gymnasieskolans estetiska spetsutbildningar och andra musikutbildningar på gymnasial nivå. Om elever kommer till gymnasieskolan med mer utvecklade kunskaper och färdigheter inom musik kan gymnasieutbildningen i högre grad bygga vidare på ett mer avancerat kunnande. Detta kan i förlängningen bidra till att även högre musikutbildningar kan bedrivas på en högre nivå.

Även kulturskolan och det lokala musiklivet kan påverkas. Kulturskolan har en viktig roll för barns och ungas tidiga kontakt med musik och kan bidra till att väcka och utveckla intresse hos elever som senare söker till en spetsutbildning. Det kan också finnas möjligheter till samverkan mellan spetsutbildningar, kulturskolor och lokala eller regionala musikaktörer, till exempel när det gäller lärarresurser, ensembleverksamhet och orkesterverksamhet.

Förslaget om att Skolverket ska sträva efter att spetsutbildningarna får en geografiskt spridd placering kan bidra till att stärka musiklivet i olika delar av landet. Om utbildningarna inte koncentreras till ett fåtal större städer kan fler lokala och regionala musikmiljöer få möjlighet att utvecklas. Detta kan på sikt bidra till en bredare rekrytering till musiklivet.

Samtidigt bör konsekvenserna för det svenska musiklivet bedömas med viss försiktighet. Effekterna av en spetsutbildning i grundskolan på musikbranschens kompetensförsörjning kan förväntas uppstå först på längre sikt. Det är därför svårt att redan nu bedöma i vilken utsträckning försöksverksamheten kommer att påverka tillgången till professionellt verksamma musiker eller andra yrkesgrupper inom musikområdet.

Mot denna bakgrund bör försöksverksamhetens betydelse för utbildningskedjan och för det svenska musiklivet följas upp och utvärderas så långt möjligt. Det gäller bland annat i vilken utsträckning utbildningen samverkar med det lokala musiklivet respektive med musikutbildningar inom gymnasieskolan samt om, och i så fall hur, den påverkar elevers gymnasieval.

13.10 Konsekvenser för Sveriges internationella åtaganden

I uppdraget anges att de förslag som lämnas ska vara förenliga med Sveriges internationella åtaganden, bland annat principen om likabehandling, FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen, och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Förslagen bedöms vara förenliga med barnkonventionen. Syftet med försöksverksamheten är att ge elever med stort intresse för och särskild begåvning inom musik bättre möjligheter att utvecklas så långt som möjligt inom musikområdet. Förslagen kan därmed bidra till barns rätt till utbildning och utveckling. Samtidigt innebär försöksverksamheten vissa risker som behöver beaktas ur ett barnrättsperspektiv, särskilt när det gäller tidig antagning, färdighetsprov och ökad arbetsbelastning. Dessa frågor har beaktats vid utformningen av förslagen, bland annat genom att försöksverksamheten begränsas i omfattning, att antagning ska kunna ske i samtliga årskurser, att färdighetsproven bör utformas med hänsyn till elevens ålder och att försöksverksamheten ska följas upp och utvärderas.

Förslagen bedöms även vara förenliga med principen om likabehandling och med kravet på icke-diskriminering. Deltagande i spetsutbildningen ska grundas på om eleven vid en samlad bedömning har uppvisat godtagbara förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Färdighetsprov i musik ska användas som villkor för antagning och grund för urval. Sådana prov behöver utformas å ett sakligt, transparent och åldersanpassat sätt. Det är särskilt viktigt att proven inte utformas så att de missgynnar elever på grund av exempelvis kön eller funktionsnedsättning.

Förslagen bedöms inte strida mot FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Elever med funktionsnedsättning ska kunna söka och delta i utbildningen på samma villkor som andra elever, under förutsättning att de uppfyller de krav som gäller för antagning. Färdighetsprov, undervisning och information om utbildningen behöver utformas så att elever med funktionsnedsättning inte missgynnas. Det kan exempelvis krävas tillgängliga provformer, anpassningar i undervisningssituationen

och tillgång till stöd i enlighet med de regler som gäller i skolväsendet.

Det bör samtidigt noteras att uppdraget är avgränsat till grundskolan. Förslagen omfattar därför inte elever i anpassad grundskola, specialskolan eller sameskolan. Denna avgränsning följer av uppdraget. Den innebär dock att konsekvenserna för elever i dessa skolformer inte analyseras närmare inom ramen för denna promemoria.

Förslagen bedöms bidra till bättre förutsättningar för alla elever som deltar i spetsutbildningen att utveckla kunskaper och färdigheter inom musik. Därmed väntas förslagen gynna både flickor och pojkar och deras utveckling inom musik på kort och lång sikt.

Sammantaget bedömer jag att förslagen är förenliga med Sveriges internationella åtaganden. Det är dock viktigt att frågor om likabehandling, tillgänglighet, och barns arbetsbelastning särskilt följs upp inom ramen för försöksverksamheten.

13.11 Alternativa lösningar och viktiga ställningstaganden

I uppdraget anges att viktiga ställningstaganden som gjorts vid utformningen av förslagen ska beskrivas samt att alternativa lösningar som har övervägts och skälen till att de har valts bort ska redovisas. Sådana överväganden redovisas i huvudsak i anslutning till respektive förslag i de tidigare kapitlen. I detta avsnitt lämnas en sammanfattande redogörelse.

Ett viktigt ställningstagande är att försöksverksamheten ska kunna omfatta utbildning med start antingen i årskurs 1 eller i årskurs 5. Alternativet att endast tillåta start i de senare årskurserna har övervägts, bland annat mot bakgrund av de risker som tidig selektion innebär. Samtidigt har det i samråden framkommit att tidig tillgång till kvalificerad musikundervisning kan vara betydelsefull för elevernas musikaliska utveckling. Försöksverksamhetens karaktär talar därför för att båda modellerna bör kunna prövas.

Jag har också övervägt om spetsutbildningen bör utformas med olika fördjupningar, exempelvis en inriktning mot instrumentspel och en mot musikkapande. En sådan modell har valts bort. Skälet är att unga elever, särskilt elever i de lägsta årskurserna, inte kan

förväntas ha tillräckliga förutsättningar att göra ett sådant val av musikalisk inriktning. I stället föreslås en bred spetsutbildning som kan lägga en god grund för olika fortsatta utbildnings- och yrkesvägar inom musikområdet.

Vidare har jag övervägt om spetsutbildningen bör bygga på det befintliga grundskoleämnet musik med utökad undervisningstid. Den lösningen har valts bort eftersom det ordinarie ämnet musik inte bedöms ge tillräckliga förutsättningar för den fördjupning och progression som en spetsutbildning förutsätter. I stället föreslås ett särskilt ämne, musik spets, som ersätter grundskoleämnet musik för elever som deltar i spetsutbildningen.

En ytterligare fråga har varit om ämnet musik spets bör komplettera grundskoleämnet musik eller ersätta det. Alternativet att eleverna skulle läsa både musik och musik spets har valts bort. En sådan ordning skulle öka elevernas totala undervisningstid ytterligare och därmed riskera att leda till en alltför stor arbetsbelastning, särskilt för yngre elever. Det skulle också kunna skapa svårigheter i förhållande till det antal ämnen som kan ingå i det kalibrerade betygsvärdet i det av regeringen föreslagna betygssystemet.¹⁴⁶

När det gäller antagning och urval har alternativet att låta alla intresserade elever delta övervägts. Det har valts bort eftersom utbildningen är mer krävande än ordinarie musikundervisning och syftar till att ge elever med godtagbara förutsättningar möjlighet att utvecklas långt inom musik. Färdighetsprov i musik föreslås därför användas som villkor för antagning och grund för urval. För att minska riskerna med en sådan ordning ska proven vara åldersanpassade och utformas med hänsyn till den årskurs som ansökan avser.

Jag har också övervägt om fjärrundervisning bör kunna användas mer generellt inom ämnet musik spets. Den lösningen har valts bort. Fjärrundervisning ska endast få användas för individuell instrumentalundervisning i årskurs 5–10. Vidare bör fjärrundervisning endast användas när adekvat lärarkompetens inte kan säkerställas på annat sätt. På så sätt kan fjärrundervisning bidra till likvärdig tillgång till specialistkompetens utan att ersätta den gemensamma musikaliska miljö som är central för utbildningen.

¹⁴⁶ Prop. 2025/26:197. *Ett likvärdigt betygssystem.*

I fråga om lärarkompetens har jag övervägt att upprätthålla kravet på legitimation och behörighet. Det alternativet har valts bort eftersom ämnet musik spets kräver hög konstnärlig och instrumentspecifik kompetens som inte alltid finns hos legitimerade och behöriga lärare. Därför föreslås ett undantag från kraven i 2 kap. 13 § skollagen. Undantaget förenas med krav på lämplighet och hög konstnärlig skicklighet inom musik.

Vidare har alternativet att inte begränsa försöksverksamhetens omfattning övervägts. En sådan ordning skulle kunna ge fler elever möjlighet att delta. Den har dock valts bort eftersom försöksverksamheten behöver vara avgränsad för att kunna följas upp och utvärderas på ett ändamålsenligt sätt innan ställning tas till om utbildningen bör permanentas.

Slutligen har jag övervägt om försöksverksamheten bör finansieras av huvudmännen själva. Den lösningen har valts bort eftersom det skulle riskera att leda till olikvärdig tillgång och skillnader i utbildningens kvalitet beroende på huvudmännens ekonomiska förutsättningar. Ett riktat statsbidrag föreslås därför för att främja kvalitet och likvärdighet i försöksverksamheten.

Sammantaget har de viktigaste ställningstagandena gjorts med utgångspunkt i behovet av att förena hög kvalitet och musikalisk fördjupning med barn- och elevperspektiv, likvärdig tillgång och en försöksverksamhet som är möjlig att följa upp och utvärdera.

13.12 Ikraftträdande och informationsinsatser

De föreslagna författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027. Den nya förordningen om försöksverksamhet med spetsutbildning i musik i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning föreslås dock tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2028. Det innebär att de första utbildningarna inom försöksverksamheten kan starta från och med läsåret 2028/29.

Den föreslagna tidsplanen innebär att Skolverket och huvudmännen får tid att göra de förberedelser som krävs innan utbildningen startar. För Skolverket handlar det bland annat om att utarbeta och lämna förslag avseende en kursplan för ämnet musik spets, utarbeta underlag för prövning av ansökningar om

deltagande i försöksverksamheten samt ta fram rutiner för handläggning av statsbidraget. Skolverket behöver också förbereda den årliga uppföljningen av försöksverksamheten.

För huvudmän som vill delta i försöksverksamheten innebär tidsplanen att det finns tid att planera och organisera utbildningen inför den första antagningsomgången. Det handlar bland annat om att säkerställa tillgång till lärare med adekvat kompetens, ordna ändamålsenliga lokaler och utrustning, förbereda färdighetsprov, planera undervisningens organisation samt informera elever och vårdnadshavare om utbildningens innehåll, omfattning och villkor för antagning.

Det finns behov av särskilda informationsinsatser inför försöksverksamheten. Skolverket bör informera huvudmän om möjligheten att ansöka om deltagande, vilka krav som gäller för deltagande, hur ansökningsförfarandet går till och vilka uppgifter som ska lämnas i ansökan. Skolverket bör också informera om möjligheten att söka statsbidrag och om vilka förutsättningar och villkor som gäller för bidraget.

Det är även viktigt att information riktas till elever och vårdnadshavare. Informationen bör tydligt beskriva utbildningens syfte, innehåll och omfattning samt vilka årskurser utbildningen kan omfatta. Vidare bör Skolverket informera om att utbildningen innebär utökad undervisningstid samt om att färdighetsprov används för antagning och urval.

Skolverket bör även, inom ramen för sitt uppdrag, ge stöd till huvudmännen vid implementeringen av den nya kursplanen för ämnet musik spets och de övriga regler som gäller för försöksverksamheten. Sådant stöd kan bidra till en mer likvärdig tillämpning av regelverket och till att försöksverksamheten kan genomföras med god kvalitet från start.

Sammantaget bedöms den föreslagna tidpunkten för ikraftträdande och första tillämpning ge tillräcklig tid för nödvändiga förberedelser.

13.13 Övriga konsekvenser

Förslagen bedöms inte medföra några direkta konsekvenser för regionerna, eftersom regioner inte är huvudmän för grundskola.

Regionerna kan dock indirekt beröras i den mån en stärkt utbildningskedja inom musik på längre sikt påverkar tillgången till kompetens inom det regionala kulturlivet.

Förslagen bedöms inte ha några direkta konsekvenser för brottsligheten eller det brottsförebyggande arbetet. De bedöms inte heller få några betydande konsekvenser för miljön.

Förslagen bedöms inte medföra några direkta konsekvenser för sysselsättningen i stort. Däremot kan försöksverksamheten lokalt innebära ett ökat behov av lärare och andra personer med hög konstnärlig och instrumentspecifik kompetens inom musik. På längre sikt kan förslagen också bidra till förbättrad kompetensförsörjning inom musikområdet, vilket behandlas i avsnitt 13.9.

Förslagen bedöms inte ha några direkta konsekvenser för Sveriges nationella minoriteter. Uppdraget är avgränsat till grundskolan, vilket innebär att sameskolan inte omfattas av försöksverksamheten. Förslagen hindrar dock inte att elever som tillhör en nationell minoritet söker till en spetsutbildning i musik på samma villkor som andra elever.

Sammantaget bedöms förslagen inte medföra några betydande konsekvenser utöver dem som har redovisats i de föregående avsnitten.

14 Författningskommentar

14.1 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

29 kap.

23 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om försöksverksamhet inom skolväsendet. I sådana föreskrifter får undantag göras från organisatoriska bestämmelser i denna lag.

Undantag får göras även från andra bestämmelser i denna lag för att möjliggöra en försöksverksamhet med

1. *spetsutbildning i musik i grundskolan, eller*

2. sådan utbildning i gymnasieskolan som inte utgörs av utbildning på nationella program eller introduktionsprogram.

Paragrafen innehåller bestämmelser om bemyndiganden. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

Första stycket är oförändrat.

Andra stycket innehåller bestämmelser om undantag från första stycket. Stycket ändras på så sätt att undantagen räknas upp i en punktlista. Bestämmelsen i andra stycket 2 är dock oförändrad. Ett särskilt bemyndigande behöver däremot läggas till i stycket. Det bemyndigandet, som förs in i andra stycket 1, tar sikte särskilt på försöksverksamhet med spetsutbildning i musik i grundskolan.

Utbildningsdepartementet

Uppdrag att utreda hur spetsutbildningar i musik kan utformas och införas i grundskolan**Bakgrund och skälen för uppdraget**

Svenska musiker har länge varit mycket framgångsrika runt om i världen. I flera rapporter framhålls dock att de halkar efter i konkurrensen. Många som genomgått en svensk professionell musikutbildning har svårt att hävda sig såväl i Sverige som utomlands. Av Musiklyftets rapport Utbildningens betydelse för svenska musikers konkurrenskraft (2023), framgår att det i dag finns flera organisationer verksamma inom scenkonsten i Sverige där färre än fyra av tio musiker som anlitats de senaste tio åren har fått sin högre utbildning i Sverige. Av rapporten framgår också att utbildning av hög kvalitet är avgörande för återväxten till musikbranschen och att kompetensförsörjningen bygger på tidiga insatser och goda förutsättningar för utbildning på högre nivåer. Genom en tidig introduktion till musiken som möjliggör många timmars övning med sitt instrument i unga år, följd av spetsutbildning i grund- och gymnasieskolan, kan man på bästa sätt tillgodogöra sig en högre musikutbildning. Det är därför viktigt att grundskolan kan erbjuda goda förutsättningar för att elever med talang och intresse inom musikområdet ska få stimulans och kunna utvecklas så långt som möjligt inom ämnet musik.

I dag finns inga praktisk-estetiska spetsutbildningar i grundskolan, men det bedrivs förberedande dansutbildning i årskurserna 4–9 i grundskolan enligt förordningen (2011:7) om dansutbildning. I förordningen finns bestämmelser både om den förberedande dansutbildningen och yrkesdansarutbildning i gymnasieskolan. Den förberedande dansutbildningen ska syfta till att erbjuda eleverna utbildning och träning till sådan teknisk färdighet och konstnärlig uttrycksförmåga i dans att de ska kunna genomföra en yrkes-

dansarutbildning. För att en elev ska antas till utbildningen krävs att eleven vid ett färdighetsprov har uppvisat godtagbara förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen och har genomgått en godkänd hälsoundersökning.

I grundskolan finns spetsutbildningar i andra ämnen än praktisk-estetiska ämnen. Spetsutbildningarna i grundskolan regleras i en särskild förordning. Förordningen (2024:675) om riksrekryterande spetsutbildning i högstadiet i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning trädde i kraft den 30 oktober 2024. Enligt förordningen är syftet med spetsutbildningen, utöver vad som följer av 10 kap. 2 § skollagen, att ge eleverna möjlighet att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Spetsutbildningen ska inriktas mot något eller några av ämnena engelska, matematik, moderna språk, svenska, teckenspråk, teknik eller något eller några av de naturorienterade eller samhällsorienterade ämnena. Spetsutbildningen skiljer sig från ordinarie utbildning genom att den erbjuder eleverna särskild fördjupning eller breddning inom ett eller flera ämnen. Den får även innehålla undervisning som avser ett eller flera ämnen enligt gymnasieskolans ämnesplaner. Det krävs att utbildningen är av god kvalitet och tester och prov ska användas för att bedöma sökandes kunskaper och färdigheter i ämnet inför antagning och urval.

Det finns vissa möjligheter att använda tester och prov i grundskolan även i utbildningar som inte är dansarutbildningar eller spetsutbildningar. För att tester och prov ska kunna användas behöver ett undantag göras från förbudet att använda tester och prov för antagning och urval i 10 kap. 9 § skollagen. Undantag från förbudet anges i 9 kap. 25 § skolförordningen (2011:185). Enligt bestämmelsen får en huvudman som anordnar utbildning som kräver att eleverna har särskilda färdigheter i bild, idrott och hälsa, musik eller slöjd från och med årskurs 7 använda färdighetsprov för viss antagning och urval, på samma sätt som enligt förordningen om riksrekryterande spetsutbildning i högstadiet i grundskolan och statsbidrag för sådan utbildning. Enligt 9 kap. 26 § skolförordningen får Skolinspektionen efter ansökan besluta att en huvudman i vissa fall får använda färdighetsprov från och med årskurs 4.

Inom gymnasieskolan finns sedan 2011 riksrekryterande estetiska spetsutbildningar och det finns numera även permanenta riksrekryterande spetsutbildningar i matematik eller naturvetenskapliga, teknikvetenskapliga, samhällsvetenskapliga eller humanistiska ämnen i gymnasieskolan. Det bedrivs i dag gymnasiala estetiska spetsutbildningar inom bild och form-

givning, dans, estetik och media, musik, teater och modedesign. Spetsutbildningen ska innehålla nivåer med särskild fördjupning eller breddning inom det ämne eller ämnesområde som utbildningen är inriktad mot (5 kap. 21 § gymnasieförordningen [2010:2039]).

Uppdraget

För att barn ska få stimulans och förutsättningar att utveckla sina talanger så långt som möjligt inom musikområdet från de yngre åren behöver det finnas spetsutbildning inom musik i grundskolan. Det är viktigt för det svenska musiklivet återväxt och konkurrenskraft att barn och unga får möjligheter att både inom skolans ram och på fritiden tidigt utveckla sina särskilda musikintressen. Det kan dock vara svårt att förutsäga vad en ny utbildning kommer att innebära. För att hantera det ska en försöksverksamhet införas, som ska följas upp och utvärderas. Det kan ge underlag för att bedöma om det är lämpligt med en permanent utbildning.

En utredare får därför i uppdrag att biträda Utbildningsdepartementet med att ta fram ett förslag på hur spetsutbildningar i musik kan utformas och införas i grundskolan.

Utredaren ska

- analysera förutsättningarna för och lämna förslag om en försöksverksamhet som innebär att grundskolor ska kunna bedriva spetsutbildning i musik och vid behov föreslå åtgärder för att stärka förutsättningarna,
- ta ställning till i vilka årskurser i grundskolan som utbildningen ska kunna finnas,
- analysera och föreslå i vilken utsträckning det ska gå att göra undantag från bestämmelserna i skollagen om exempelvis timplaner, lärotider, lärarbehörighet samt tester och prov,
- bedöma och föreslå vilken myndighet som ska ge tillstånd att bedriva utbildningen och vilka krav som ska ställas på huvudmän för att utbildningen ska hålla god kvalitet,
- bedöma och föreslå vilka krav och villkor som ska ställas för behörighet och urval till utbildningen, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Utredaren ska redogöra för ekonomiska och andra konsekvenser av sina förslag. Om utredaren lämnar förslag som medför kostnadsökningar ska också förslag till finansiering lämnas. I uppdraget ingår att beskriva konsekvenser av förslagen med utgångspunkt i vad som anges i kommittéförordningen (1998:1474) och förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar, bl.a. konsekvenser för kommuner, enskilda huvudmän, staten, rektorer och lärare samt för det svenska musiklivet. Viktiga ställningstaganden som gjorts vid utformningen av förslagen ska beskrivas. Vidare ska alternativa lösningar som övervägts beskrivas liksom skälen till att de har valts bort.

Utredaren ska säkerställa att de förslag som lämnas är förenliga med Sveriges internationella åtaganden, bl.a. principen om likabehandling, FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Utredaren ska inhämta synpunkter från berörda myndigheter, kommuner och regioner samt andra aktörer och organisationer som är relevanta för uppdragets genomförande. Utredaren ska hålla sig informerad om och beakta relevant arbete som pågår inom Regeringskansliet och berörda myndigheter.

Uppdraget ska redovisas senast den 12 maj 2026.

Departementsserien 2026

Kronologisk förteckning

1. Nya möjligheter att bekämpa onlinerekrytering. Ju.
2. Granskning av Lantmäteriets informationssäkerhet. LI.
3. Utökat skydd för vissa civila vapentransporter. Fö.
4. En brottsbekämpande verksamhet hos Försäkringskassan. S.
5. Samling runt barnet. En likvärdig och kvalitativ vård inom den sociala barn- och ungdomsvården. S.
6. En översyn av det konsulära regelverket. UD.
7. Elektroniska meddelanden vid försäkringsavtal. Ju.
8. En extern tjänsteleverantör för biometriupptagning i migrationsverksamheten. Ju.
9. En ny hemvist stärker sjö- och flygräddningstjänsten i Sverige. LI.
10. Åtgärder mot illegal införsel av sällskapsdjur – ansvar, kontroll och samverkan. LI.
11. Ökad tillgång till hållbara drivmedel inom luftfart och sjöfart. LI.
12. Skärpt läge – aktuell lägesbild i totalförsvaret och omvärlden. Fö.
13. Spetsutbildning i musik i grundskolan – en försöksverksamhet. U.

Departementsserien 2026

Systematisk förteckning

Försvarsdepartementet

- Utökat skydd för vissa civila vapentransporter. [3]
- Skärpt läge – aktuell lägesbild i totalförsvaret och omvärlden. [12]

Justitiedepartementet

- Nya möjligheter att bekämpa onlinerekrytering. [1]
- Elektroniska meddelanden vid försäkringsavtal. [7]
- En extern tjänsteleverantör för biometriupptagning i migrationsverksamheten. [8]

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

- Granskning av Lantmäteriets informationssäkerhet. [2]
- En ny hemvist stärker sjö- och flygräddningstjänsten i Sverige. [9]
- Åtgärder mot illegal införsel av sällskapsdjur – ansvar, kontroll och samverkan. [10]
- Ökad tillgång till hållbara drivmedel inom luftfart och sjöfart. [11]

Socialdepartementet

- En brottsbekämpande verksamhet hos Försäkringskassan. [4]
- Samling runt barnet. En likvärdig och kvalitativ vård inom den sociala barn- och ungdomsvården. [5]

Utbildningsdepartementet

- Spetsutbildning i musik i grundskolan – en försöksverksamhet. [13]

Utrikesdepartementet

- En översyn av det konsulära regelverket. [6]